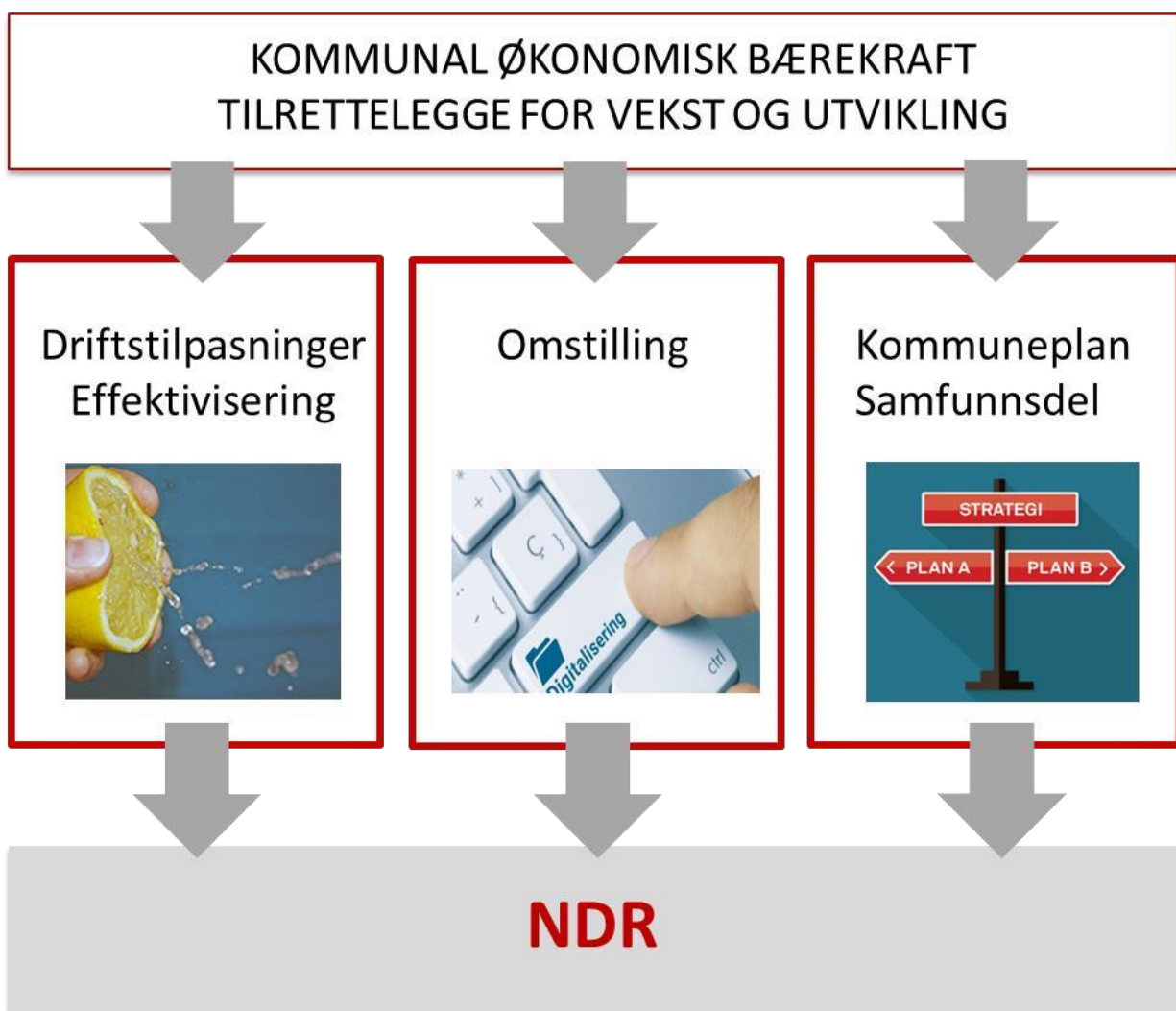

Kommunedirektørens forslag til

ÅRSBUDSJETT 2023

- Økonomiplan 2023-2026

Innhold

1.	Innledning og sammendrag.....	5
2.	Budsjettoversikter	13
3.	Rammebetingelser og forutsetninger for økonomiplanen	18
3.1	Statsbudsjettet	18
3.2	Rammetilskudd og skatt	22
3.3	Kraftinntekter	22
3.4	Eiendomsskatt	23
3.5	Fellesinntekter/fellesutgifter.....	24
3.6	Pensjon	24
4.	Kommunaløkonomisk bærekraft (KØB) i Fauske	25
4.1	Finansielle måltall.....	28
4.2	Utvikling netto driftsresultat (NDR).....	29
4.3	Utvikling lånegjeld	29
4.3.1	Utvikling renter og avdrag.....	30
4.4	Utvikling likviditet.....	32
4.5	Fond.....	33
5.	Vekst og utvikling	34
5.1	Befolkningsutvikling og demografisk utgiftsbehov	34
5.2	Sysselsetting og næringsaktivitet	37
5.2.1	Sysselsetting	37
5.2.2	Næringsaktivitet	40
6.	Sentrale prosesser og prosjekter i planperioden	43
6.1	Omstilling.....	43
6.1.1	Tiltak og prosjekter.....	45
6.2	Plan- og styringssystemet.....	46
6.2.1	Kommuneplanens samfunnsdel	47
7.	Innarbeidede tiltak	49
8.	Medarbeidere og organisasjon	50
8.1	Medarbeidere og organisasjon	50
8.1.1	Heltidskultur	51
8.1.2	Rekruttering.....	51
8.1.3	Sykefravær.....	52

8.2	Administrativ organisering	54
9.	Utfordringer og muligheter innenfor tjenesteområdene	56
9.1	Oppvekst og opplæring	56
9.1.1	Administrativ organisering	56
9.1.2	Hovedtall budsjett og økonomiplan	57
9.1.3	Kommuneplanens samfunnsdel	57
9.1.4	Utfordringer og muligheter i planperioden.....	58
9.1.5	Innarbeidede driftstiltak oppvekst og opplæring.....	62
9.1.6	Utredninger i planperioden.....	63
9.2	Helse og omsorg.....	63
9.2.1	Administrativ organisering	63
9.2.2	Hovedtall budsjett og økonomiplan	64
9.2.3	Kommuneplanens samfunnsdel	65
9.2.4	Utfordringer og muligheter i planperioden.....	67
9.2.5	Innarbeidede driftstiltak helse og omsorg	70
9.2.6	Utredninger i planperioden.....	70
9.3	Stab og støttefunksjoner	71
9.3.1	Administrativ organisering	71
9.3.2	Hovedtall budsjett og økonomiplan	72
9.3.3	Kommuneplanens samfunnsdel	72
9.3.4	Utfordringer og muligheter i planperioden.....	72
9.3.5	Innarbeidede driftstiltak stab- og støttetjenester.....	77
9.3.6	Utredninger i planperioden.....	78
10.	Investeringer.....	78
10.1	Ordinære investeringer	78
10.2	Om investeringsprosjektene	79
10.2.1	Investeringer som foreslås finansiert i 2022	79
10.2.2	Investeringer som er finansiert tidligere år.....	80
10.3	Investeringer VA-området.....	82
10.4	Egenkapitaltilskudd KLP.....	82
10.5	Husbankens videreformidlingslån	82
11.	Vedlegg.....	83
	Vedlegg 1 – Betalingsregulativ	83

Vedlegg 2 – Innarbeidede driftstiltak.....	83
12. Tabeller og figurer	84

1. Innledning og sammendrag

Kommunedirektøren legger med dette fram forslag til årsbudsjett 2023 og økonomiplan for perioden 2023-2026. Budsjett 2023 er det tredje året i arbeidet med å få Fauske kommune ut av ROBEK, og viderefører forpliktende plan, jf. kommunestyrets vedtatte økonomiplan for 2021–2024. Gjeldende økonomiplan er oppdatert med nåsituasjonen etter 2022 og nye rammebetingelser.

Fauske kommune går med underskudd. Kommunen er i ROBEK og underlagt kontrolltiltak fra Statsforvalteren i Nordland. I tråd med den vedtatte planen har administrasjonen arbeidet med å redusere driftsutgiftene slik at underskuddet i 2023 ikke skulle være større enn 18,9 MNOK.

Fauske kommune har svært høy gjeld og renteøkningen på kommunes lån i 2022 og 2023 er betydelig. Renteøkningen på kommunens lån for 2023 ble kjent først midt i oktober 2022, og var større enn kommunen hadde forutsett. **Renteutgiftene har økt med 37,3 MNOK sammenlignet med budsjett 2022**, og dette skal dekkes over driften. På det tidspunktet renteøkningen ble kjent, var budsjettet omtrent ferdig, og det var ikke mulig å få gjennomført en ny runde ute i tjenesteområdene for ytterligere reduksjon av tjenestenivået for å dekke opp for økt renteutgift.

Renteøkningen behandles for 2023 som en delvis ekstraordinær utgift utenfor kommunens kontroll, og kommunedirektøren ser seg nødt til å behandle deler av rentene særskilt slik at de ikke påvirker kommunens arbeid med å få de øvrige løpende driftsutgiftene ellers under kontroll.

Budsjettarbeidet styres derfor etter to løp.

Det første løpet er at tjenesteområdene følger tiltaksplanen for å få driftsutgiftene under kontroll i henhold til den vedtatte tiltaksplanen. Det andre er at de ekstraordinære rentene for budsjettåret 2023 behandles særskilt og avslutningsvis. Uansett så medfører dette at underskuddet ble større enn de 18,9 MNOK i 2023 som var planlagt når de ekstraordinære finansutgiftene legges til. Det forutsettes at en slik løsning blir godkjent av Statsforvalteren. Dette vil på kort sikt øke det opparbeidede underskuddet, men ikke forlenge den totale tiltaksperioden for å få kommunen ut av ROBEK.

Budsjettet legges frem med et underskudd i 2023 med 31,7 MNOK.

Budsjettåret 2023 er det kritiske året. Det er først i 2024 at kommunen har fått driftsutgiftene under kontroll og kan få et lite overskudd på 1,5 MNOK. Det gjør at 2024 er det første året kommunen etter planen betaler ned på det opparbeidede underskuddet på 127,8 MNOK i henhold til budsjett 2023 og prognoser for 2022.

Fauske kommunes store gjeld er et problem og vil være det i årene fremover. Det må derfor ikke være noen tvil om at driftsutgiftene for 2024 må reduseres mer enn tidligere forutsatt og/eller inntektene må øke mer. Budsjettåret 2024 skal fortsatt gi et overskudd på 1,5 MNOK for at kommunen skal overholde den forpliktelsen tiltaksplanen innebærer.

Det betyr at i årene etter 2024 vil kommunen årlig betale ned på dette underskuddet frem til 2028. Kommunen vil etter kommunestyrets vedtak og forpliktende plan begynne å gjenvinne noe av sin økonomiske handlefrihet allerede fra 2029. Det gode årsresultatet i 2021, og prognosene for resultatet i 2022, gjør at kommunen ser ut til å gjenvinne noe økonomisk handlefrihet, kanskje før opprinnelig planlagt, som var 2031.

Kommunedirektørens forslag til budsjett og økonomiplan inneholder betydelige innsparinger i forhold til foregående år, men legger allikevel grunnlaget for å levere velferdstjenester som er forsvarlige og tilpasset våre rammebetingelser til innbyggerne - på kort og lang sikt. Kvalitet og profesjonalitet i tjenesteleveransene er i fokus, innenfor en bærekraftig kommuneøkonomi, og i tråd med tiltaksplanen for å få kommunen ut av ROBEK

Fauske skal være en god kommune å bo i for alle

Det skal være godt å vokse opp og bli gammel i Fauske. Tidlig innsats, forebygging og tilpassede helhetlige tjenester er avgjørende for at innbyggerne skal få tjenester som skaper livsmestring i dag og i fremtiden. Gode tjenestetilbud skapes ikke av kommunen alene, men gjennom samarbeid med andre. Aktive innbyggere, ildsjeler, frivilligheten, næringsliv og lokalsamfunn er alle med og bidrar.

Fauske skal tiltrekke seg nye innbyggere, nye næringer, kompetansemiljøer og arbeidsplasser. For å klare dette må vi spille på lag. Samarbeid mellom kommune, næringsliv, akademia og frivillighet er nøkkelen til en vellykket samfunnsutvikling.

Muligheter og utfordringer

Fauske kommune er en kommune med betydelig potensial. Samtidig står vi midt i store økonomiske utfordringer som skal håndteres - over flere økonomiplanperioder, og over flere kommunevalg.

Vi er en av flere kommuner som allerede nå opplever ekstra press på utgifter innen helse og omsorg. Flere eldre og forholdsvis færre i arbeidsfør alder, kombinert med flyttestrømmer mot byene og synkende barnetall, vil utfordre kommunal tjenesteproduksjon, inntektsgrunnlaget, tilgangen på arbeidskraft og dynamikken i lokalsamfunnet.

Kommunen har lagt bak seg, og ferdigstiller nå, en rekke markante utbyggingsprosjekter. Det er behandlet - og skal behandles - reguleringsplaner og byggesaker. Videre skal framtidens kommunearbeidsplasser utvikles, og vi skal forbedre anskaffelser med forventning om besparelser. Vi skal også bygge medarbeiderskap og kultur for åpenhet og inkludering, tenke forebygging og håndtering av konflikter og varslinger, og følge opp kommunens eierinteresser i våre selskaper.

Kommunestyret har, gjennom vedtatt Kommuneplanens Samfunnsdel, staket ut kursen for utviklingen av Fauskesamfunnet de neste tolv årene. I denne økonomiplanen vil man finne igjen mål og tiltak fra samfunnsdelen som angår den aktuelle tjenesten. Økonomiplanen er dermed også kommuneplanens handlingsdel for de neste fire årene.

Omstilling

Omstillingsprosjektet, som omfatter hele kommunen, gir allerede resultater. Målet med omstillingen er å arbeide systematisk med å utvikle, foreslå og gjennomføre tiltak som skal sikre bærekraftig økonomi, tjenester og samfunnsutvikling i Fauske kommune. Det skal legges opp til effektive tjenester, innenfor det økonomiske handlingsrommet.

Resultatene av arbeidet innebærer en betydelig organisasjonsmessig bevisstgjøring av hva som er tilpasset tjeneste og riktig tjenestenivå for den enkelte bruker. Videre har vi sett en stor forbedring og effektivisering av driftsoppgaver. Hittil i omstillingsarbeidet er 127 stillinger redusert, noen er gått av med pensjon, noen har sluttet og noen kolleger har forlatt på grunn av nedbemanning i organisasjonen. Sykefraværet har gått nedover, og samtidig var regnskapsresultatet i 2021 over forventningen. Også prognosen for regnskapet for 2022 er over forventet resultat.

Når så mange kolleger forlater organisasjonen på så kort tid skjønner alle at oppgaveløsningen blir skadelidende i det korte bildet, og noen oppgaver som skal leveres tar lenger tid enn Fauske tidligere har vært kjent for. Kommunedirektøren prioriterer tjenester kommunen leverer til personer, mens noen oppgaver knyttet til planlegging, samarbeid med andre og mer generelle kommunale administrative oppgaver kommer lenger bak i køen.

Kommunen mottar allikevel ikke flere klager nå enn før omstillingsarbeidet ble startet, det meldes ikke flere avvik, og det er heller ikke flere negative tilsynsresultater enn før. Kommunedirektøren tar dette som et tegn på at kommunen i omstilling leverer de tjenestene som skal leveres og med den kvaliteten som de skal ha.

Kommuneøkonomien i Fauske

Fauske kommune er i en kritisk økonomisk situasjon og drives med store underskudd. Driftsnivået er for høyt og har vært det over mange år. Kommunen har et opparbeidet underskudd på 84,4 MNOK etter regnskap 2021. Driften går fortsatt med underskudd og etter planen skal dette underskuddet øke til 127,8 MNOK ved utløpet av 2023. Rentesituasjonen gjør allikevel at det akkumulerte underskuddet kan øke mer enn dette. Det er planlagt at 2024 er det første året kommunen skal gå med et overskudd og da på beskjedne 1,5 MNOK av en omsetning på om lag 950 MNOK.

Fauske kommune er den første kommunen i Norge som er innmeldt i ROBEK for fjerde gang. ROBEK ble opprettet 01.01.2001, og kommunen har vært i registeret halvparten av tiden ROBEK har eksistert. Den 23.9.2021 ble Fauske kommune på nytt innmeldt i ROBEK fordi samlet underskudd fra driftsregnskapet var på 14,8 % av driftsinntektene. Grensen er 3 %.

Historikken viser at det i Fauske kommune ikke har vært fattet økonomisk bærekraftige beslutninger over lang tid. Fauske kommune forbruker fremtidige generasjoners ressurser. At den økonomiske ubalansen vedvarer i over 20 år forteller oss at de økonomiske beslutningene ikke har vært gode.

Kommunestyret er besluttede myndighet

Kommunestyret bestemmer strategi og rammer. Kommunedirektøren gir gjennom forslag til budsjett og økonomiplan sine anbefalinger om driftsrammer og tjenesteutvikling. Det er kommunestyrets prioriteringer og vedtak som fastsetter mål og rammer for perioden.

Kommunedirektøren har i sitt budsjettforslag fremmet et budsjettgrunnlag som krever en endring av den forpliktende planen for Fauske kommune i ROBEK. Endringen innebærer ikke en forlengelse av tiltaksplanen. Dette forutsetter likevel godkjenning fra Statsforvalteren. Det er i forslaget fremmet en rekke tiltak som reduserer kommunens driftsutgifter, og tiltak som bidrar til å øke kommunens inntekter.

Det opparbeidede underskuddet gir uttrykk for en omstilling som har blitt utsatt for lenge. Ubalansen mellom inntekter og utgifter har vært kjent, og denne ubalansen er ytterligere forverret av de store investeringsprosjektene, mens nødvendig omstilling ikke har blitt gjennomført parallelt.

For å få kontroll på situasjonen må det betydelige tiltak til, og veien ut av ROBEK går gjennom å levere positive netto driftsresultat over år. Dette er også grunnlaget for teorien om kommunaløkonomisk bærekraft (KØB), som beskrives nærmere i dette budsjettdokumentet.

For at kommunen skal komme ut av ROBEK må politikerne samle seg om en felles strategi som går utover langtidsplanperioden og over flere kommunevalgperioder. Denne strategien må følges uavhengig av politisk skifte. Fauske kommune har ikke råd til å skifte strategi hvert fjerde år. Dersom politikerne i Fauske kommune står sammen – og tar et felles ansvar – vil det bringe økonomien under kontroll om 7-10 år fra nå.

Kommunelov – lovgrunnlag:

Budsjett – og økonomiplan 2023-2026 er utarbeidet i tråd med bestemmelsene i kommuneloven.

Kommunedirektøren understreker at budsjett og økonomiplanens juridiske status med hensyn til balansering og behandling.

At Fauske kommune er innmeldt i ROBEK betyr at det stilles krav til kommunen utover det som kommer frem av økonomibestemmelsene i kommuneloven. Statsforvalteren i Nordland vil kontrollere og skal godkjenne kommunens foreslåtte låneopptak og langsiktige leiekontrakter. Fauske kommune står altså ikke fritt til å investere eller ta opp lån, eller inngå kontrakter, slik som andre kommuner, uten Statsforvalterens godkjenning.

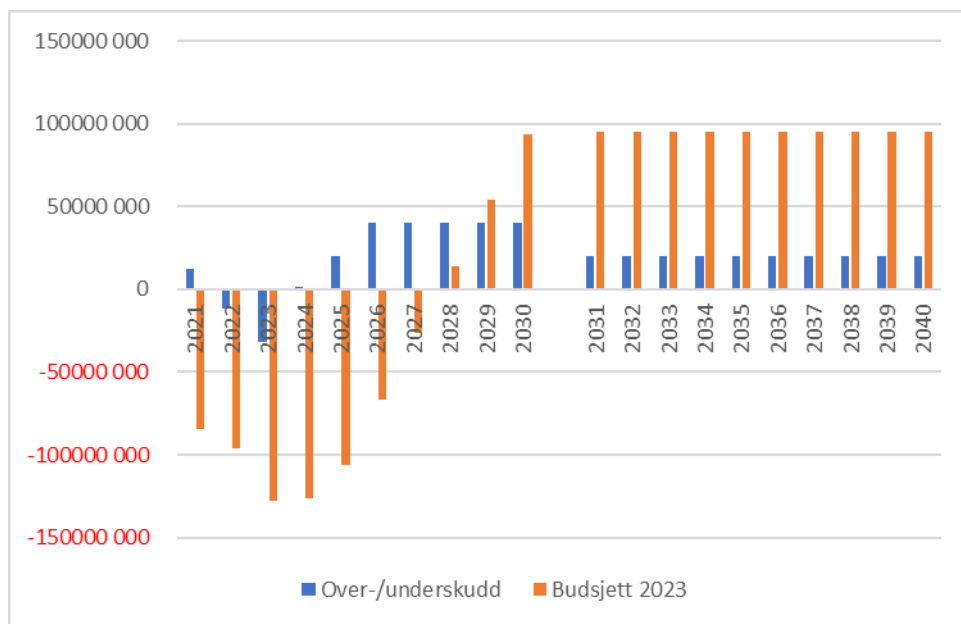
Budsjett 2023 – økonomiplan 2023-2026

På grunn av det opparbeidede underskuddet over flere år i Fauske kommune, er det ikke gjennomførbart for kommunedirektøren å fremme et balansert budsjett etter kommunelovens betingelser. Budsjettet viser et underskudd på 31,7 MNOK, jf. beskrivelse i innledningen om økte renteforpliktelser. Dette er i ikke tråd med tiltaksplanen i ROBEK som vedtas av kommunestyret i forbindelse med budsjettet og regnskapsbehandlingen, sist i mai 2022.

Ettersom underskuddet i driftsbudsjettet har økt over år, er det ikke gjort på ett budsjettår å rette opp dette. Kommunedirektøren er derfor nødt til å foreslå budsjetter som tar i bruk hele økonomiplanperioden for først å redusere driften, slik at kommunen igjen får overskudd fra 2024, og

etter det komme i posisjon til dekke inn det opparbeidede underskuddet i neste langtidsplanperiode som starter i 2027. Med det store opparbeidede underskuddet, må overskuddet fra 2026 være på ca. 40 MNOK årlig om Fauske kommune skal være ute av ROBEK i løpet av 2028.

Figur 1 – Tiltaksplan i ROBEK justert for budsjett 2023

For å komme ut av ROBEK og gjenvinne kontroll over egen økonomi må Fauske kommune utarbeide budsjett og økonomiplan som er realistisk, og som samtidig følger tiltaksplanen kommunen har inngått med Statsforvalteren. Det kommer frem av figuren at det viktige året for Fauske kommune er 2028. Fra 2028 vil nedbetalingen på tidligere års underskudd være gjennomført og kommunen bygger, hvert år etter dette, opp et disposisjonsfond. Disposisjonsfondet er viktig for å kunne håndtere uforutsette hendelser og ha egenkapital til egne investeringer. Disposisjonsfondet inngår som en sentral del i teorien om Kommunal Økonomisk Bærekraft (KØB) og skal være på minst 10 % av driftsinntektene.

Videre håndtering for å bringe kommuneøkonomien i balanse

Kommunestyret har i 2022 vedtatt kommuneplanens samfunnsdel og om kommuneøkonomi trekkes dette fram i planen:

“En robust kommuneøkonomi er nødvendig for å møte både kjente og ukjente utfordringer. Økonomisk handlingsrom er avgjørende for å kunne opprettholde og videreutvikle tjenestetilbudet til kommunens innbyggere. For å møte behovene til en sammensatt befolkning forutsettes derfor effektiv og smart bruk av samfunnets ressurser. Det skal legges vekt på en bærekraftig kommuneøkonomi som ivaretar generasjonsprinsippet, og som gjenspeiles i de finansielle måltallene kommunen skal styre etter. Kommunal økonomisk bærekraft (KØB) skal vurderes ved alle beslutninger som har en økonomisk konsekvens.”

Tjenestenivået må reduseres til det nivået som innbyggere i kommuner uten kraftinntekter må forholde seg til. Det blir lavere enn det innbyggerne i Fauske kommune har vært vant til, men det vil fremdeles være gode og forsvarlige tjenester.

For å komme i posisjon til å levere et overskudd i driftsbudsjettet på 40 MNOK per år, må driftsnivået reduseres med 71,7 MNOK i tillegg til alle tiltakene som er forslått i budsjettet for 2023.

Lønn er en vesentlig kostnad i kommunebudsjettet. Reduserte utgifter vil derfor også føre til færre ansatte. Færre ansatte innebærer at vi ikke kan fortsatte å levere tjenester til innbyggerne på samme måte, eller på samme nivå som før. Budsjettet for 2023 innebærer reduksjon i tjenestenivået/tjenestevolum. For å redusere driftsbudsjettet fra og med 2024 til 2026 med ytterligere 71,7 MNOK innebærer dette en reduksjon i tjenestenivået/tjenestevolum som tilsvarer 129 årsverk.

Tjenesteleveransene må legges om og utføres med færre ansatte. I den kommende langtidsplanperioden skal det skapes en kommuneorganisasjon som kan levere gode nok tjenester til innbyggerne, innenfor en budsjetttramme som er kommunaløkonomisk bærekraftig. Det betyr at omstillingsarbeidet må fortsette og styrkes ytterligere.

Tiltaksplan for å komme ut av ROBEK

Statsforvalteren har i brev av 6. september 2021 varslet Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) om den meget alvorlige økonomiske situasjonen i Fauske kommune. Det er første gang Statsforvalteren skriver et slikt varselbrev til departementet om en kommune. Det anskueliggjør alvor og bekymringen. Statsforvalteren peker på at Fauske kommune så langt ikke har klart å redusere driftsnivået, og det er ingen politisk enighet om veien videre. KMD påpeker i sitt svar ansvaret kommuner i ROBEK har for å fastsette en tiltaksplan som sikrer at økonomien bringes i balanse.

Kommunedirektøren fikk gjennomslag for at budsjett 2022 og økonomiplan 2022-2025 fastsettes som ny tiltaksplan i ROBEK. Dette videreføres nå i budsjett 2023 og rullering av økonomiplanen 2023-2026. Tiltaksplanen omfatter også neste langtidsplanperiode fra 2027-2030. Fra 2027 og frem til man har dekket inn det akkumulerte underskuddet, må årsbudsjettene vedtas med et overskudd på minst 40 MNOK per år. I henhold til nåværende tiltaksplan vil man oppnå et disposisjonsfond på 10 % i 2031. Kommunen kan videre budsjettere med et netto driftsresultat på 2%.

Tabellen, under, viser over- og underskudd, akkumulert underskudd og disposisjonsfond i perioden 2021-2040. I tabellen er det også tatt med en oversikt over hva de samme tallstørrelsene var stipulert til i budsjett 2022. Som tabellen viser, har kommunen et bedre resultat i 2021 som viser en reduksjon i merforbruket sammenlignet med budsjettet, og har bidratt til at utmelding av ROBEK kan skje i løpet av 2028 i stedet for 2030.

Tabell 1 – Netto driftsresultat og akkumulert merforbruk/disposisjonsfond 2021-2040

	Over- /underskudd	Akkumulert merforbruk/disp.fond	
		Budsjett 2023	Budsjett 2022
2021	11 961 728	-84 422 337	-139 400 000
2022	-11 682 250	-96 104 587	-175 140 000
2023	-31 711 035	-127 815 622	-194 077 000
2024	1 518 000	-126 297 622	-192 559 000
2025	20 000 000	-106 297 622	-172 559 000
2026	40 000 000	-66 297 622	-132 559 000
2027	40 000 000	-26 297 622	-92 559 000
2028	40 000 000	13 702 378	-52 559 000
2029	40 000 000	53 702 378	-12 559 000
2030	40 000 000	93 702 378	27 441 000
	NDR*		
2031	20 000 000	95 000 000	47 441 000
2032	20 000 000	95 000 000	67 441 000
2033	20 000 000	95 000 000	80 000 000
2034	20 000 000	95 000 000	80 000 000
2035	20 000 000	95 000 000	80 000 000
2036	20 000 000	95 000 000	80 000 000
2037	20 000 000	95 000 000	80 000 000
2038	20 000 000	95 000 000	80 000 000
2039	20 000 000	95 000 000	80 000 000
2040	20 000 000	95 000 000	80 000 000

*Fokus endres i 2031, fra overskudd for å dekke inn merforbruk og bygge opp disposisjonsfond, til å skape bærekraftig netto driftsresultat for fremtiden.

Innsparingstiltak i budsjettet

Kommunedirektøren legger frem et budsjettforslag med konkrete innsparingstiltak. Tjenesteområdene har gjennomført faglig og kritisk gjennomgang av egen drift, og alle kostnader og inntekter er vurdert opp mot historiske tall fra regnskap 2021. Tjenestebehovet for 2023 og årene fremover er med grunnlag i bl.a. dette. Totalt har tjenesteområdene identifisert 57 tiltak for til sammen 15,1 MNOK. Tiltakene fordeler seg slik mellom tjenesteområdene:

Tabell 2 - Tiltak på tjenesteområdene

Tjenesteområde	Antall tiltak	Sum tiltak
Helse og omsorg	8	6,9 MNOK
Oppvekst og opplæring	17	6,1 MNOK
Stab og støttefunksjoner	32	1,8 MNOK

I tillegg forutsetter konsekvensjustert budsjett at tjenesteområdet politikk oppnår en innsparing på 0,3 MNOK.

De enkelte tiltak er nærmere beskrevet i budsjettet for tjenesteområdene. Detaljer om og vurderinger av hvert tiltak finnes i egne tiltakskort i vedlegg til budsjettet.

Kommunaløkonomisk bærekraft (KØB)

Kommunestyret vedtok i budsjett 2021 finansielle måltall som skal bidra til kommunaløkonomisk bærekraft (KØB) og kommunedirektøren foreslår å videreføre disse i 2023 og i resten av langtidsplanperioden. KØB viser sammenhengen mellom de faktorene som inngår i kommunaløkonomisk bærekraft:

- Netto driftsresultat som bør være minst 2 %
- Frie fond (sparepenger) bør være minimum 10 % av omsetningen
- Gjeldsgrad bør være 75 % eller lavere

Det er åpenbart at Fauske kommune har økonomiske utfordringer langs alle disse aksene. I dette budsjettet er det bare netto driftsresultat det er mulig å gjøre noe med. Overskudd på driften, et positivt netto driftsresultat, er en forutsetning for å kunne spare penger og etablere frie fond, og dermed også bedre likviditeten til kommunen. Gjeldsgraden er tidsmessig en lang utfordring, og det vil minst være et 15–20 års perspektiv før det er betalt så mye ned på gjelden at man begynner å nærme seg en anbefalt gjeldsgrad.

Fokuset de kommende årene er å dekke inn tidligere års underskudd, herunder å avgjøre hvordan man kan redusere driften og driftsutgiftene slik at netto driftsresultat kan bli best mulig.

Alle beslutninger som fattes må ses opp mot KØB-modellen, og beslutninger som ikke har en positiv innvirkning på netto driftsresultat (NDR) i KØB (altså reduserer underskuddet de nærmeste årene), må ikke gjennomføres. Omstillingsprosjektet og tiltaksplanen som er avtalt med Statsforvalteren er begge innrettet nettopp for å endre driften i Fauske kommune til å gi et positivt netto driftsresultat, for å kunne gå med overskudd. Med overskudd kan kommunen bygge opp frie fond. Frie fond er nødvendig for å klare rentesvingninger uten å måtte kutte dramatisk i driften igjen.

2. Budsjettoversikter

Tabell 3 – Økonomisk oversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-6

	ØKONOMIPLAN 2023-2026					Regnskap 2021
	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2022	
Rammetilskudd	-329 718 000	-329 718 000	-329 718 000	-329 718 000	-303 676 000	-312 183 791
Inntekts- og formuesskatt	-297 699 000	-297 699 000	-297 699 000	-297 699 000	-287 467 000	-297 043 305
Eiendomsskatt	-46 650 000	-46 650 000	-46 650 000	-46 650 000	-46 500 000	-47 596 509
Andre skatteinntekter	-5 700 000	-5 700 000	-5 700 000	-5 700 000	-5 094 578	-5 709 980
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-17 715 738	-17 715 738	-17 715 738	-17 715 738	-12 264 880	-24 821 129
Overføringer og tilskudd fra andre	-101 810 108	-101 810 108	-101 810 108	-101 810 108	-93 464 927	-133 536 094
Brukerbetalinger	-30 332 646	-30 332 646	-30 332 646	-30 332 646	-30 288 631	-31 047 010
Salgs- og leieinntekter	-123 018 561	-123 018 561	-123 018 561	-123 018 561	-121 604 655	-105 900 823
SUM DRIFTSINNTEKTER	-952 644 053	-952 644 053	-952 644 053	-952 644 053	-900 360 671	-957 838 641
Lønnsutgifter	477 040 701	445 810 405	428 440 104	409 643 112	463 881 339	484 535 082
Sosiale utgifter	80 375 158	78 376 419	77 264 720	76 061 712	81 376 170	77 351 798
Kjøp av varer og tjenester	224 078 671	224 078 671	224 078 671	224 078 671	218 636 483	221 422 997
Overføringer og tilskudd til andre	82 596 433	82 596 433	82 596 433	82 596 433	80 846 842	86 347 629
Avskrivninger	59 588 000	59 588 000	59 588 000	59 588 000	58 470 000	65 979 708
SUM DRIFTSUTGIFTER	923 678 963	890 449 928	871 967 928	851 967 928	903 210 834	935 637 214
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	-28 965 090	-62 194 125	-80 676 125	-100 676 125	2 850 163	-22 201 427
Renteinntekter	-6 333 910	-6 333 910	-6 333 910	-6 333 910	-2 775 000	-1 866 273
Utbytter	-3 333 184	-3 333 184	-3 333 184	-3 333 184	-3 333 184	-173 250
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	73 553 087	73 553 087	73 553 087	73 553 087	36 250 000	21 475 229
Avdrag på lån	51 000 000	51 000 000	51 000 000	51 000 000	51 000 000	54 663 754
NETTO FINANSUTGIFTER	114 885 993	114 885 993	114 885 993	114 885 993	81 141 816	74 099 460
Motpost avskrivninger	-59 588 000	-59 588 000	-59 588 000	-59 588 000	-58 470 000	-65 979 708
NETTO DRIFTSRESULTAT	26 332 903	-6 896 132	-25 378 132	-45 378 132	25 521 979	-14 081 675
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	0	0	0	0	0	2 672 604
Avsetninger til bundne driftsfond	6 101 094	6 101 094	6 101 094	6 101 094	11 925 264	7 746 747
Bruk av bundne driftsfond	-722 962	-722 962	-722 962	-722 962	-1 967 993	-8 299 362
Avsetninger til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	0	1 518 000	20 000 000	40 000 000	0	11 961 728
SUM DISPONERINGER ELLER DEKNING AV NETTO	5 378 132	6 896 132	25 378 132	45 378 132	9 957 271	14 081 717
FREMFØRT TIL INNDEKNING I SENERE ÅR	31 711 035	0	0	0	35 479 250	42

Tabell 4 – Bevilgningsoversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-4 første ledd

	ØKONOMIPLAN 2023-2026				Budsjett 2022	Regnskap 2021
	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026		
Rammetilskudd	-329 718 000	-329 718 000	-329 718 000	-329 718 000	-303 676 000	-312 183 791
Inntekts- og formuesskatt	-297 699 000	-297 699 000	-297 699 000	-297 699 000	-287 467 000	-297 043 305
Eiendomsskatt	-46 650 000	-46 650 000	-46 650 000	-46 650 000	-46 500 000	-47 596 509
Andre generelle driftsinntekter	-23 415 738	-23 415 738	-23 415 738	-23 415 738	-17 359 458	-30 531 109
SUM GENERELLE DRIFTSINTEKTER	-697 482 738	-697 482 738	-697 482 738	-697 482 738	-655 002 458	-687 354 714
Sum bevilgninger drift, netto	608 929 648	575 700 613	557 218 613	537 218 613	599 382 621	599 173 579
Avskrivinger	59 588 000	59 588 000	59 588 000	59 588 000	58 470 000	65 979 708
SUM NETTO DRIFTSUTGIFTER	668 517 648	635 288 613	616 806 613	596 806 613	657 852 621	665 153 287
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	-28 965 090	-62 194 125	-80 676 125	-100 676 125	2 850 163	-22 201 427
Renteinntekter	-6 333 910	-6 333 910	-6 333 910	-6 333 910	-2 775 000	-1 866 273
Utbytter	-3 333 184	-3 333 184	-3 333 184	-3 333 184	-3 333 184	-173 250
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	73 553 087	73 553 087	73 553 087	73 553 087	36 250 000	21 475 229
Avdrag på lån	51 000 000	51 000 000	51 000 000	51 000 000	51 000 000	54 663 754
NETTO FINANSUTGIFTER	114 885 993	114 885 993	114 885 993	114 885 993	81 141 816	74 099 460
Motpost avskrivinger	-59 588 000	-59 588 000	-59 588 000	-59 588 000	-58 470 000	-65 979 708
NETTO DRIFTSRESULTAT	26 332 903	-6 896 132	-25 378 132	-45 378 132	25 521 979	-14 081 675
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	0	0	0	0	0	2 672 604
Avsetninger til bundne driftsfond	6 101 094	6 101 094	6 101 094	6 101 094	11 925 264	7 746 747
Bruk av bundne driftsfond	-722 962	-722 962	-722 962	-722 962	-1 967 993	-8 299 362
Avsetninger til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	0	1 518 000	20 000 000	40 000 000	0	11 961 728
SUM DISPONERINGERELLER DEKNING AV NETTO	5 378 132	6 896 132	25 378 132	45 378 132	9 957 271	14 081 717
FREMFOR TIL INNDEKNING I SENERE ÅR	31 711 035	0	0	0	35 479 250	42

Tabell 5– Bevilgningsoversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-4 andre ledd

		ØKONOMIPLAN 2023-2026						
		Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2022	Regnskap 2021	
Helse og omsorg								
Helse og omsorg Felles								
	Driftsinntekter	-215 950	-215 950	-215 950	-215 950	-214 700	6 537	
	Driftsutgifter	6 725 624	6 725 624	6 725 624	6 725 624	1 974 100	2 301 939	
	Netto	6 509 674	6 509 674	6 509 674	6 509 674	1 759 400	2 308 476	
Hjemmebaserte tjenester								
	Driftsinntekter	-14 106 367	-14 106 367	-14 106 367	-14 106 367	-13 304 495	-17 341 800	
	Driftsutgifter	126 407 109	126 407 109	126 407 109	126 407 109	126 834 943	124 202 226	
	Netto	112 300 742	112 300 742	112 300 742	112 300 742	113 530 448	106 860 426	
Heldøgns omsorg								
	Driftsinntekter	-25 770 320	-25 770 320	-25 770 320	-25 770 320	-25 409 126	-30 326 090	
	Driftsutgifter	99 262 943	99 262 943	99 262 943	99 262 943	104 141 305	108 726 284	
	Netto	73 492 623	73 492 623	73 492 623	73 492 623	78 732 179	78 400 194	
Forebyggende og koordinerende tjenester								
	Driftsinntekter	-18 348 069	-18 348 069	-18 348 069	-18 348 069	-15 735 569	-21 939 459	
	Driftsutgifter	68 119 270	68 119 270	68 119 270	68 119 270	69 157 041	71 650 891	
	Netto	49 771 201	49 771 201	49 771 201	49 771 201	53 421 472	49 711 432	
Helse og omsorg totalt								
	Driftsinntekter	-58 440 706	-58 440 706	-58 440 706	-58 440 706	-54 663 890	-69 600 812	
	Driftsutgifter	300 514 946	300 514 946	300 514 946	300 514 946	302 107 389	306 881 340	
	Netto	242 074 240	242 074 240	242 074 240	242 074 240	247 443 499	237 280 528	
		ØKONOMIPLAN 2023-2026						
		Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2022	Regnskap 2021	
Oppvekst og opplæring								
Familiens hus								
	Driftsinntekter	-5 567 233	-5 567 233	-5 567 233	-5 567 233	-10 369 188	-14 561 299	
	Driftsutgifter	52 496 056	52 496 056	52 496 056	52 496 056	58 945 414	60 643 254	
	Netto	46 928 823	46 928 823	46 928 823	46 928 823	48 576 226	46 081 955	
Oppvekst og opplæring felles								
	Driftsinntekter	-3 750	-3 750	-3 750	-3 750	-3 750	-8 021	
	Driftsutgifter	4 887 642	4 887 642	4 887 642	4 887 642	-2 101 403	1 157 552	
	Netto	4 883 892	4 883 892	4 883 892	4 883 892	-2 105 153	1 149 531	
Skole								
	Driftsinntekter	-15 568 521	-15 568 521	-15 568 521	-15 568 521	-9 183 720	-22 102 242	
	Driftsutgifter	119 686 120	-15 568 521	-15 568 521	-15 568 521	118 835 928	136 444 731	
	Netto	104 117 599	-15 568 521	-15 568 521	-15 568 521	109 652 208	114 342 489	
Barnehage								
	Driftsinntekter	-11 059 651	-11 059 651	-11 059 651	-11 059 651	-10 745 056	-13 135 994	
	Driftsutgifter	82 049 458	-11 059 651	-11 059 651	-11 059 651	83 304 086	45 465 410	
	Netto	70 989 807	-11 059 651	-11 059 651	-11 059 651	72 559 030	32 329 416	
Oppvekst og opplæring totalt								
	Driftsinntekter	-32 199 155	-32 199 155	-32 199 155	-32 199 155	-30 301 714	-49 807 556	
	Driftsutgifter	259 119 276	259 119 276	259 119 276	259 119 276	258 984 025	243 710 947	
	Netto	226 920 121	226 920 121	226 920 121	226 920 121	228 682 311	193 903 391	

		ØKONOMIPLAN 2023-2026					
		Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2022	Regnskap 2021
Stab og støttefunksjoner							
Økonomi og virksomhetsstyring							
	Driftsinntekter	-5 059 015	-5 059 015	-5 059 015	-5 059 015	-4 666 201	-3 223 514
	Driftsutgifter	29 867 438	29 867 438	29 867 438	29 867 438	24 203 408	24 568 112
	Netto	24 808 423	24 808 423	24 808 423	24 808 423	19 537 207	21 344 598
Innovasjon og utvikling							
	Driftsinntekter	-8 294 242	-8 294 242	-8 294 242	-8 294 242	-8 508 137	-7 695 437
	Driftsutgifter	25 443 312	25 443 312	25 443 312	25 443 312	25 364 662	24 580 573
	Netto	17 149 070	17 149 070	17 149 070	17 149 070	16 856 525	16 885 136
Plan og næring							
	Driftsinntekter	-4 964 989	-4 964 989	-4 964 989	-4 964 989	-5 231 197	-5 259 760
	Driftsutgifter	9 901 930	9 901 930	9 901 930	9 901 930	11 193 659	10 721 982
	Netto	4 936 941	4 936 941	4 936 941	4 936 941	5 962 462	5 462 222
Tekniske tjenester og eiendom							
	Driftsinntekter	-29 267 010	-29 267 010	-29 267 010	-29 267 010	-27 998 118	-28 198 599
	Driftsutgifter	75 814 253	75 814 253	75 814 253	75 814 253	74 223 716	76 310 806
	Netto	46 547 243	46 547 243	46 547 243	46 547 243	46 225 598	48 112 207
Vei og gatelys							
	Driftsinntekter	-3 266 957	-3 266 957	-3 266 957	-3 266 957	-3 163 920	-2 974 788
	Driftsutgifter	14 581 225	14 581 225	14 581 225	14 581 225	13 592 807	12 076 436
	Netto	11 314 268	11 314 268	11 314 268	11 314 268	10 428 887	9 101 648
Selvkostområder							
	Driftsinntekter	-39 910 963	-39 910 963	-39 910 963	-39 910 963	-39 206 394	-42 046 821
	Driftsutgifter	18 367 040	18 367 040	18 367 040	18 367 040	17 291 984	20 935 940
	Netto	-21 543 923	-21 543 923	-21 543 923	-21 543 923	-21 914 410	-21 110 881
NAV							
	Driftsinntekter	-27 089 283	-27 089 283	-27 089 283	-27 089 283	-24 531 148	-24 888 343
	Driftsutgifter	47 142 779	47 142 779	47 142 779	47 142 779	44 788 007	43 850 377
	Netto	20 053 496	20 053 496	20 053 496	20 053 496	20 256 859	18 962 034
Stab og støttefunksjoner totalt							
	Driftsinntekter	-117 852 459	-117 852 459	-117 852 459	-117 852 459	-113 305 115	-114 287 262
	Driftsutgifter	221 117 977	221 117 977	221 117 977	221 117 977	210 658 243	213 044 226
	Netto	103 265 518	103 265 518	103 265 518	103 265 518	97 353 128	98 756 964
		ØKONOMIPLAN 2023-2026					
		Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2022	Regnskap 2021
Kommunedirektøren							
	Driftsinntekter	-108 015	-108 015	-108 015	-108 015	-108 015	-24 775
	Driftsutgifter	2 128 425	2 128 425	2 128 425	2 128 425	2 147 913	1 544 854
	Netto	2 020 410	2 020 410	2 020 410	2 020 410	2 039 898	1 520 079
Politisk virksomhet							
	Driftsinntekter	-210 003	-210 003	-210 003	-210 003	-210 003	-192 550
	Driftsutgifter	8 833 683	8 833 683	8 833 683	8 833 683	9 349 572	8 785 963
	Netto	8 623 680	8 623 680	8 623 680	8 623 680	9 139 569	8 593 413
Fellesområder							
	Netto	26 025 679	-7 203 356	-25 685 356	-45 685 356	14 724 216	58 917 365
Driftsenheter avsluttet							
	Netto	0	0	0	0	0	201 839
Sum bevilgning drift, netto							
		608 929 648	575 700 613	557 218 613	537 218 613	599 382 621	599 173 579

Tabell 6 – Bevilgningsoversikt investering etter budsjett og regnskapsforskriften § 5-5 første ledd

	ØKONOMIPLAN 2023 - 2026				Budsjett 2022	Regnskap 2021
	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026		
Investeringer i varige driftsmidler	12 905 000	13 500 000	13 500 000	13 500 000	13 450 000	123 690 501
Tilskudd til andres investeringer	0	0	0	0	0	864 963
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 500 000	2 500 000	2 500 000	2 500 000	2 500 000	2 088 605
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
SUM INVESTERINGSUTGIFTER	15 405 000	16 000 000	16 000 000	16 000 000	15 950 000	126 644 069
Kompensasjon for merverdiavgift	581 000	700 000	700 000	700 000	530 000	13 885 774
Tilskudd fra andre	0	0	0	0	0	2 365 164
Salg av varige driftsmidler	2 500 000	2 500 000	2 500 000	2 500 000	2 500 000	11 860 076
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Bruk av lån	12 324 000	12 800 000	12 800 000	12 800 000	12 120 000	99 564 790
SUM INVESTERINGINNTEKTER	15 405 000	16 000 000	16 000 000	16 000 000	15 150 000	127 675 804
Videreutlån	40 000 000	40 000 000	40 000 000	40 000 000	40 000 000	40 261 372
Bruk av lån til videreutlån	-40 000 000	-40 000 000	-40 000 000	-40 000 000	-40 000 000	40 261 372
Avdrag på lån til videreutlån	6 000 000	6 500 000	7 000 000	7 700 000	5 400 000	4 733 699
Mottatte avdrag på videreutlån	-6 000 000	-6 500 000	-7 000 000	-7 700 000	-5 400 000	16 530 239
NETTO UTGIFTER TIL VIDEREUTLÅN	0	0	0	0	0	-11 796 540
Overføring fra drift	0	0	0	0	0	-2 672 604
Avsetninger til bundne investeringsfond	0	0	0	0	0	13 723 817
Bruk av bundne investeringsfond	0	0	0	0	0	-327 276
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	2 653 494
Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	0	0	-800 000	-549 155
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
SUM OVERFØRING FRA DRIFT OG NETTO AVSETNINGER	0	0	0	0	-800 000	12 828 275
FREMFØRT TIL INNDEKNING SENERE ÅR (UDEKKET BELØP)	0	0	0	0	0	0

3. Rammebetingelser og forutsetninger for økonomiplanen

3.1 Statsbudsjettet

I statsbudsjettet legges det opp til en realvekst i kommunenes frie inntekter i 2023 med om lag 1,7 mrd. kroner. Dette er over det intervallet som ble angitt i kommuneproposisjonen for 2023. Oppjusteringen må ses i sammenheng med at anslaget for demografikostnader som finansieres med frie inntekter er økt med 0,9 mrd. kroner som følge av SSBs nye befolkningsframskrivninger fra juli 2022. På den annen side ligger det nå an til at pensjonskostnadene vil bli 0,1 mrd. kroner lavere enn lønnsveksten, mens det i kommuneproposisjonen ble lagt til grunn at pensjonskostnadene ville utvikle seg i takt med lønnsveksten.

Det er ikke knyttet forventninger til at statlige satsinger og prioriteringer skal finansieres innenfor realveksten i 2023.

Det er ingen endring i måltallet for skattenes andel av samlede inntekter, med andre ord skal disse også i 2023 utgjøre 40 % av samlede inntekter. For å oppnå dette inntektsmålet foreslås den kommunale inntektsskattøren økt med 0,2 prosentpoeng til 11,15 % for 2023.

Lønns- og prisveksten fra 2022 til 2023 (deflatoren) anslås til 3,7 %. Årslønnsveksten anslås til 4,2 % (utgjør i underkant av 60 % av deflatoren), og den kommunale prisveksten ut fra dette kan anslås til i størrelsesorden 3,0 %.

Oppgaveendringer og korreksjoner i budsjettoplegget rammetilskudd 2023 - I budsjettoplegget for 2023 er det foretatt følgende direkte justeringer i budsjetttrammene (oppgaveendringer og korreksjoner), som kommer i tillegg til realveksten.

Barnehage

Maksimal foreldrebetaling foreslås redusert til kroner 3 000 per måned fra 1. januar 2023. For å kompensere kommunene for inntektsbortfallet økes rammetilskuddet med 329 MNOK fordelt etter delkostnadsnøkkel for barnehage.

Gratis barnehageplass fra tredje barn i familien som går i barnehage samtidig foreslås innført fra 1. august 2023. For å kompensere for kommunenes inntektsbortfall i 2023 er rammetilskuddet økt med 20 MNOK i 2023, fordelt etter delkostnadsnøkkel for barnehage. Helårseffekt av dette tiltaket er innarbeidet i prognosemodellen fra og med 2024.

I forbindelse med at **pensjonspåslaget for private barnehager** ble redusert fra 13 % til 10 % fra 1. januar 2022 ble det innført en treårig overgangsordning for enkeltstående barnehager. Siden pensjonspåslaget for enkeltstående barnehager trappes videre ned i 2023 reduseres rammetilskuddet med 53 MNOK i 2023, fordelt etter delkostnadsnøkkel for barnehage. I prognosemodellen er det innarbeidet en ytterligere nedtrapping i 2024.

Barnevern

Barnevernsreformen. Rammetilskuddet øker med ytterligere 498 MNOK i 2023. En halvpart fordeles etter delkostnadsnøkkel for barnevern, mens den andre fordeles særskilt etter kommunens tidligere bruk av statlige barnevernstiltak. Økningen i 2023 er noe lavere enn tidligere signalisert. Dette skyldes dels en faseforskyvning knyttet til overgangsordningen for spesialiserte fosterhjem og beredskapshjem og dels oppdaterte tall for aktiviteten i det statlige barnevernet i 2021.

Ny barnevernslov trer i kraft fra 1. januar 2023 inneholder en plikt for barnevernstjenesten til å utarbeide en **plan for gjennomføring av samvær** med foreldre, søsken og andre nærstående som barnet har et etablert familieliv med. Kommunenes merutgifter er anslått til 31,5 MNOK, og rammetilskuddet er økt tilsvarende. Bevilgningen fordeles etter delkostnadsnøkkel for barnevern.

Ny barnevernslov innebærer videre at betalingsansvaret for **godtgjøring av sakkyndige oppnevnt av fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker og til tolk i saker for fylkesnemndene**, blir overført fra kommunene til staten. Rammetilskuddet er derfor redusert med 19 MNOK.

Kommunehelsetjeneste

Basistilskuddet til fastleger foreslås styrket med 480 MNOK fra 1. mai 2023 og rammetilskuddet er økt tilsvarende med fordeling etter delkostnadsnøkkel for kommunehelse. Det foreslås at knekkpunktet avvikles og at det innføres et risikojustert basistilskudd, for å understøtte betaling for arbeidsbelastning og bedre oppfølging av medisinsk krevende listeinnbyggere. Det risikobaserte basistilskuddet skal i første omgang baseres på alder, kjønn og indikator for helsetilstand. Helårseffekt av tiltaket er innarbeidet i prognosemodellen fra og med 2024.

Rammetilskuddet er økt med 18 MNOK for å dekke en tredjedel av veksten i kostnadene til **forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger**, fordelt etter delkostnadsnøkkel for kommunehelse.

Grunnskole

Nytt prøvegjennomføringssystem øker graden av digitalisering og forventes å gi gevinster for kommunene, primært knyttet til digitalisering av kartleggingsprøvene. Rammetilskuddet er redusert med kommunenes anslåtte gevinst på 12 MNOK, fordelt etter delkostnadsnøkkel for grunnskole.

Regelendringer ny opplæringslov. Regjeringen tar sikte på å legge fram ny opplæringslov våren 2023. For at kommunene skal ha mulighet til å tilpasse seg flere av lovendringene foreslås rammetilskuddet økt med 5 MNOK.

Sosial

Regelverket for arbeidsavklaringspenger ble endret ved behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2022, og det forventes at regelendringene vil redusere behovet for økonomisk sosialhjelp. Rammetilskuddet til kommunene er derfor redusert med 100 MNOK, fordelt etter delkostnadsnøkkel for økonomisk sosialhjelp.

Helårseffekter innarbeidet i 2023:

Maksimalpris foreldrebetaling barnehage ble redusert til kroner 3 050 per måned fra 1. august 2022, og rammetilskuddet ble økt med 315 MNOK for å kompensere for inntektsbortfallet i 2022. Regjeringen foreslår at kommunene kompenseres med ytterligere 400,4 MNOK i 2023. Kompensasjonen er innarbeidet i rammetilskuddet etter delkostnadsnøkkelen for barnehage.

12 timers gratis SFO på første trinn ble innført høsten 2022. Tiltaket får helårseffekt i 2023, og rammetilskuddet er derfor økt med 795 MNOK i 2023 fordelt etter delkostnadsnøkkel for grunnskole.

Lovfestet rett til **barnekoordinator** ble innført fra 1. august 2022, og kommunene ble i 2022 kompensert med 100 MNOK til innførings- og driftskostnader. Endringen får helårseffekt i 2023, og rammetilskuddet i 2023 er derfor økt med ytterligere 83 MNOK. Bevilgningen er fordelt etter delkostnadsnøkkelen for kommunehelse.

Felles dagsats for tiltakspenger ble innført 1. januar 2022, og det ble lagt til grunn at dette vil øke behovet for sosialhjelp. Felles dagsats gjaldt kun for nye mottakere av tiltakspenger, og får dermed først helårseffekt i 2023. For å ta høyde for helårseffekt er rammetilskuddet økt med 18 MNOK, fordelt etter delkostnadsnøkkel for sosial.

Fra 1. september ble det lovfestet at **kommunene ikke skal ta hensyn til barnetrygd ved vurdering av søknad om økonomisk sosialhjelp**. Tiltaket får helårseffekt i 2023, og rammetilskuddet økes derfor med ytterligere 387 MNOK fordelt etter delkostnadsnøkkel for sosial.

De statlige veiledende satsene for økonomisk sosialhjelp ble økt fra 1. juli 2022. Den oppjusterte satsen videreføres i 2023 som grunnlag for prisjustering, og for å kompensere kommunene for helårseffekten økes rammetilskuddet i 2023 med 69 MNOK fordelt etter delkostnadsnøkkel for sosialhjelp.

Bevilgninger fra 2022 som ikke er videreført

Følgende bevilgninger er ikke videreført fra 2022 til 2023 (i 2022 kroner):

- a) Kompensasjon for covid-19 utgifter, 913 MNOK
- b) Økt bevilgning til sosialhjelp i forbindelse med høye strømpriser, 300 MNOK
- c) Økt skjønnsramme vertskommuner med vesentlige utgifter til ukrainske flyktninger utover vertskommunetilskudd, 170 MNOK
- d) Engangsbevilgning til nasjonale e-helse løsninger, 8 MNOK
- e) Universell utforming av IKT-løsninger, engangsbevilgning 34 MNOK

Følgende reduksjoner i 2022 er tilbakeført rammetilskuddet i 2023 (i 2022 kroner)

- a) Reduksjon av rammetilskudd som følge av ekstraordinære skatteinntekter fra utbytte, 9,66 mrd. kroner.

Øvrige saker:

Regjeringen foreslår en **inndragning av ekstraordinære inntekter fra konsesjonskraft** i områdene med høyest strømpriser (NO1, NO2 og NO3) gjennom rammetilskuddet med 2,2 mrd. kroner i 2023.

Regjeringen presiserer at ingen kommuner skal bli trukket for inntekter de ikke kan realisere som følge av juridisk bindende kontrakter inngått før forslaget ble kjent. Fordelingen av trekket vil i utgangspunktet bli basert på kommunenes andel av total mengde konsesjonskraft i de aktuelle prisområdene, verdsatt til markedspris. For å få en mer rimelig fordeling vil regjeringen fram til 1. desember gi kommunene mulighet til å rapportere hvordan konsesjonskraften er disponert.

Uttrekk på 106 MNOK fra kommunerammen som følge av at det har blitt **flere elever i statlige og private skoler**.

Fra 2023 må kommunene etterleve **krav til synstolking** som følger av WAD direktivet, og for å kompensere for kostnader til teknisk tilrettelegging for synstolking og omgjøring av nettløsninger er rammetilskuddet økt med 13 MNOK. Ut fra beskrivelsen i statsbudsjettet er det i prognosemodellen lagt til grunn at dette er en engangsbevilgning for 2023, og den er derfor tatt ut igjen i 2024.

Tilleggskompensasjonsordningen i toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester foreslås styrket med omlag 26 MNOK i 2023, som finansieres med et tilsvarende trekk i kommunenes rammetilskudd.

Korrigerer av innbyggertall. I utregningen av innbyggertilskuddet til den enkelte kommune i 2023 blir det benyttet innbyggertall per 1. juli 2022, innhentet fra folkeregisteret.

Årene 2024 - 2026

Realvekst. Det gis i statsbudsjettet ikke noe tallanslag for hvilken realvekst som kan forventes i årene 2024 – 2026.

Landbasert vindkraft og havbruk - naturressursskatt og økte rammetilskudd. Regjeringen har foreslått at det innføres grunnrenteskatt på havbruk og landbasert vindkraft, og at anslåtte grunnrenteinntekter skal deles mellom staten og kommuner/fylkeskommuner. Kommunenes inntekter vil komme på flere måter, og anslåtte effekter av inntekter som vedrører rammetilskuddet søkes innarbeidet fra og med 2024. Det gjelder:

Naturressursskatt på landbasert vindkraft med 1,1 øre per kWh, med en anslått inntekt på 185 MNOK (217 MNOK * 1,1 øre / 1,3 øre). Inntektene er innarbeidet ut fra opplysninger om middelproduksjon i utbygde vindkraftverk på NVE.no, og inngår videre i inntektsutjevningen i prognosene.

Naturressursskatt på havbruk med en anslått inntekt for kommunene på 656 MNOK (7/8 av 750 MNOK). Inntektene kommer via en utbetaling fra havbruksfondet, og inngår i inntektsutjevningen. I prognosen er anslåtte inntekter fordelt mellom kommunene etter den nøkkelen som ble brukt for ordinære utbetalinger fra havbruksfondet i 2021.

Økte rammetilskudd slik at kommunesektorens andel av grunnrenteskatten blir 50 %. Det ser ut fra omtalen på regjeringen.no som at kommunene får hele økningen i rammetilskuddet knyttet til vindkraft (700 MNOK). Rammetilskuddet knyttet til havbruk ser ut å skulle fordeles mellom kommuner og fylkeskommuner, og i prognosen er den generelle fordelingsnøkkelen for havbruksfondet lagt til grunn,

dvs. 7/8 til kommunene. Anslaget i prognosen er videre lagt midt i intervallet som regjeringen har angitt. Det vil si at kommunenes andel blir 362,5 MNOK * 7/8 = 317 MNOK.

De økte rammetilskuddene er innarbeidet i både innbyggertilskuddet og utgiftutjevningen i prognosen fra og med 2024, for å ivareta at fordelingen mellom kommunene skjer etter kostnadsnøkkelen i utgiftutjevningen.

3.2 Rammetilskudd og skatt

Kommunesektorens frie inntekter består av skatteinntekter og rammetilskudd. Rammetilskudd og skatt er de klart største inntektene i kommunens budsjett, og utviklingen på disse postene er helt avgjørende for tjenestetilbudet. Inntektssystemet for kommunene er beskrevet i Grønt hefte som følger Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) sitt forslag til statsbudsjett.

For å gjøre en mer nøyaktig beregning av rammetilskudd og skatt benytter kommunedirektøren i tillegg en prognosemodell som administreres av KS. Tabellen nedenfor viser utviklingen i rammetilskudd og skatt fra 2020 til 2023 basert på KS' prognosemodell. Skatt i 2022 og 2023 er anslag.

Tabell 7 – Rammetilskudd og skatt 2023

			Anslag		Endring
	2020	2021	2022	2023	2022–2023
Innbyggertilskudd	243 837 000	239 764 000	251 431 000	270 240 000	18 809 000
Utgiftsutjevning	996 000	1 252 000	- 2 082 000	1 463 000	3 545 000
Overgangsordning INGAR	3 491 000	711 000	2 040 000	- 395 000	- 2 435 000
Saker med særskilt fordeling	3 338 000	2 139 000	3 166 000	5 985 000	2 819 000
Nord-Norge tilskudd	17 685 000	18 124 000	17 940 000	18 534 000	594 000
Ordinært og ekstra skjønn	-	-	-	-	-
Endringer RNB / saldert budsjett	1 374 000	895 000	- 16 761 000	-	16 761 000
Koronapandemi	9 864 000	15 011 000	1 622 000	-	- 1 622 000
Sum rammetilskudd uten inntektsutj.	280 585 000	277 896 000	257 356 000	295 827 000	38 471 000
Netto inntekstutjevning	30 317 000	34 287 000	42 702 000	33 891 000	- 8 811 000
Sum rammetilskudd	310 902 000	312 183 000	300 058 000	329 718 000	29 660 000
Skatt på formue og inntekt	262 631 000	297 011 000	309 823 000	297 699 000	- 12 124 000
Sum skatt og rammetilskudd	573 533 000	609 194 000	609 900 000	627 400 000	17 500 000
Rammetilskudd og skatt, endring i %	2,50 %	6,22 %	0,12 %	2,87 %	2,87 %

3.3 Kraftinntekter

Kraftinntektene utgjør ca. 5% av kommunens driftsinntekter, og inngår i sin helhet til å finansiere kommunens løpende drift. Fauske kommune har inntekter fra kvotekraft, konsesjonskraft, utbytte og

eiendomsskatt på energianlegg. Konesjonskraften for 2023 er allerede solgt på årskontrakt. Tabellen nedenfor viser hvordan inntektene har fordelt seg på de ulike postene fra 2013-2022 og hva som er foreslått for budsjett 2023.

Tabell 8 – Kraftinntekter 2023

År	Netto verdi kvotekraft	Netto verdi salg konesjonskraft	Utbytte	Eiendomsskatt energianlegg	Sum kraftinntekter	Differanse samlet inntekt fra året før	Differanse samlet inntekt fra 2013
2023*	3 750 000	20 500 000	3 300 000	17 500 000	45 050 000	1 550 000	-8 716 280
2022*	2 100 000	21 000 000	3 300 000	17 100 000	43 500 000	755 744	-10 266 280
2021	1 813 018	7 821 039	12 666 099	20 444 100	42 744 256	-2 698 437	-11 022 024
2020	2 763 614	20 961 889	3 333 184	18 384 006	45 442 693	-355 047	-8 323 587
2019	4 643 100	21 125 129	3 999 821	16 029 691	45 797 741	12 369 280	-7 968 539
2018	4 569 240	8 369 289	3 333 184	17 156 748	33 428 461	-8 936 627	-20 337 819
2017	4 522 500	11 884 309	6 300 673	19 657 605	42 365 087	386 320	-11 401 193
2016	4 401 900	5 572 221	8 644 694	23 359 953	41 978 768	-4 923 852	-11 787 512
2015	4 386 440	12 276 413	6 666 368	23 573 399	46 902 620	-3 684 722	-6 863 660
2014	4 341 381	15 423 535	7 782 368	23 040 058	50 587 342	-3 178 938	-3 178 938
2013	4 326 600	11 649 818	12 489 862	25 300 000	53 766 280		

*Prognosetall for 2022 og 2023

Tallene 2013-2021 er faktiske regnskapstall

3.4 Eiendomsskatt

Fauske kommune skrev i 2022 ut eiendomsskatt på næring og energianlegg med 7 promille og boliger og fritidsboliger med 4 promille. Fauske kommune har dermed maksimalsatser for eiendomsskatt for alle kategoriene. Satsene foreslås videreført i 2023.

Fauske kommune har vedtatt at alle eiendommer i Fauske kommune skal retakseres etter 10-årsregelen. Det betyr at det skal gjennomføres en ny taksering av alle boliger, fritidseiendommer og næringseiendommer i Fauske kommune i løpet av 2023/2024. Det er i 2025 10 år siden forrige gang slik taksering ble gjennomført. Det er ventet at verdien av eiendommene har økt i perioden 2015-2025 og at kommunen dermed vil få mer inntekter av eiendomsskatt, når takseringen er gjennomført og godkjent. Nye eiendomsskatteinntekter er ikke kjent nå og i 2025 og 2026 simuleres en kontorjustering, som det er anledning til å gjøre etter loven, og økt eiendomsskatten med 10 %. Når de endelige inntektene er kjent i 2025 vil det ved en budsjettendring endres til det grunnlaget som kommer frem etter gjennomført takst.

Beregningsgrunnlaget for eiendomsskatt på energianlegg (vannkraftanlegg og kraftnett) fastsettes av Skatteetaten og foreligger ikke før i slutten av november 2022. Som følge av foreløpige prognoser for 2023, foreslås budsjettet for eiendomsskatt på energianlegg i 2023 satt 2 MNOK høyere enn inntektsprognosen for 2022.

Tabell 9 – Eiendomsskatt 2022

Objekt	Promillesats	Budsjett 2023	Prognose 2022	Regnskap 2021	Regnskap 2020	Endring 2022-2023
Boliger og fritidseiendom	4 ‰	19 200 000	19 100 000	19 000 000	17 700 000	100 000
Næring	7 ‰	9 200 000	9 200 000	8 000 000	8 100 000	-
Energianlegg	7 ‰	18 200 000	16 200 000	20 600 000	18 400 000	2 000 000
Sum		46 600 000	44 500 000	47 600 000	44 200 000	2 100 000

3.5 Fellesinntekter/fellesutgifter

Integreringstilskudd

Det er budsjettert med en inntekt på 14,18 MNOK i integreringstilskudd. Av disse er 3,79 MNOK basert på bosetting av 20 nye flyktninger i 2023. Det er i den forbindelse budsjettert med et tilsvarende beløp i tjenesteområdet Oppvekst og opplæring, som foreslås øremerket til bosetting av flyktninger etter behov og faktisk bosetting. De resterende 10,39 MNOK er basert på faktisk bosetting i perioden fra januar 2019 til og med oktober 2022.

Tilskudd ressurskrevende brukere

Statlig tilskudd til ressurskrevende tjenester skal bidra til at kommunene kan gi et godt tjenestetilbud til mottakere som har krav på omfattende helse- og omsorgstjenester. I budsjett 2023 er det lagt inn et forventet tilskudd på 8 MNOK. I tillegg vil kommunen søke om skjønnstilskudd for ressurskrevende brukere som ligger under innslagspunktet for ordningen.

Tilskudd private barnehager

Tilskudd private barnehager beregnes med grunnlag i kommunens utgifter til driften av de kommunale barnehagene, samt et kapitaltilskudd etter fastsatte nasjonale satser. Når utgiftene til kommunale barnehager øker, øker også tilskuddet til de private barnehagene. Fordelingen mellom små og store barn i de private barnehagene har også betydning for tilskuddets størrelse. For 2023 er det budsjettert samlet med 40,5 MNOK i tilskudd til private barnehager.

Fauske kirkelige fellesråd

Kommunens økonomiske ansvar for Den norske kirke er nedfelt i kirkeloven § 15. For 2022 foreslås det å videreføre tilskuddet på 8,13 MNOK fra 2022, uten deflatorjustering. Kommunedirektøren foreslår ingen investeringsmidler til Fauske kirkelige fellesråd for 2023.

3.6 Pensjon

Fauske kommune er tilknyttet to pensjonsavtaler; Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK). I KLP er det tre ulike ordninger; fellesordning (hovedtyngden av ansatte), sykepleierordning og folkevalgtdordning. SPK dekker pensjon for lærere.

I budsjett 2023 er prognosene fra KLP og SPK lagt til grunn. Det er usikkerhet knyttet til bl.a. reguleringspremien som avhenger av faktisk lønn- og trygdeoppgjør. Dette blir fastsatt i mai/juni neste år. Forventet avkastning fra KLP er i prognosene satt til 4 %, mens SPK legger til grunn 3,5 % avkastning på pensjonsmidlene. Begge legger til grunn en lønns- og G-regulering i 2023 på 2,48 %. KLP og SPK presenterer nye prognoser vår og høst basert på oppdaterte bestandstall og endrede forutsetninger i løpet av året.

Pensjonskostnader er en vesentlig post i de kommunenes budsjetter. Kommunene får som hovedregel ikke kompensert de reelle utgiftene til lønnsveksten, inkl. pensjon, gjennom statsbudsjettet. Omstillingsprosjektet i kommunen vil medføre reduserte pensjonskostnader på sikt, som følge av reduksjon i antall stillinger. Slik forventet reduksjon er lagt inn i økonomiplanperioden 2023-2026.

Pensjonsreformen har medført reduserte krav til avsetninger til framtidige alderspensjoner. I 2020 tilførte KLP midler tilsvarende det reduserte kravet til lukkede premiefond for kommunene. For Fauske kommune utgjør det lukkede premiefondet i KLP 80,4 MNOK.

Disse midlene kan kun brukes til å betale framtidige pensjonspremier til KLP. Forventet god avkastning hos KLP tilsier at disse midlene bør stå på lukket premiefond inntil kommunens likviditet viser at det er nødvendig å ta av disse reservene for å betale pensjonspremie.

Det er ikke formålstjenlig å utrede etablering av en egen pensjonskasse for Fauske kommune. Med tanke på kommunes økonomiske situasjon er det ikke riktig å prioritere personellressurser til en slik utredning når tiltaksarbeid og oppfølging av omstillingsprosjektene er utfordrende, samtidig som daglig drift skal sikres.

4. Kommunaløkonomisk bærekraft (KØB) i Fauske

Fauske kommune er en kommune med store inntekter, betydelig høyere enn majoriteten av norske kommuner. Ut fra kriteriene i inntektssystemet for kommunene så er heller ikke Fauske en kommune som er dyr å drifte. Fauske kommune er vurdert å være nærmest på gjennomsnittet av norske kommuner.

Riksrevisjonen sier at en kommune må se gjeldsnivå, netto driftsresultat (NDR) og disposisjonsfond i sammenheng når de vurderer kommunaløkonomisk bærekraft (KØB). Riksrevisjonen påpeker at et gjeldsnivå på over 75 % av brutto driftsinntekter er høyt, mens et netto driftsresultat på under 2 % av inntektene, og et disposisjonsfond på under 5 % av inntektene er for lavt.

Et gjeldsnivå på over 75 % av brutto driftsinntekter kan altså sies å være høyt. Etter 2022 har Fauske kommune en netto lånegjeld på ca. 168 % av brutto driftsinntekter.

Hvorvidt en kommunes gjeld er bærekraftig, beror ikke bare på gjeldsnivå, men også på andre økonomiske indikatorer som sier noe om hvor robust kommuneøkonomien er og hvor stort det økonomiske handlingsrommet er. De to sentrale indikatorene som beskriver det økonomiske handlingsrommet til kommunene og kommunenes evne til å betjene gjelden, er netto driftsresultat og disposisjonsfond.

Teknisk beregningsutvalg (TBU) betrakter netto driftsresultat som hovedindikatoren for økonomisk balanse i kommunesektoren. Netto driftsresultat viser årets driftsoverskudd, dvs. driftsinntekter minus driftsutgifter, etter at renter og avdrag er betalt, og er et uttrykk for hva kommunen har til disposisjon til avsetninger til framtidig bruk og til egenfinansiering av investeringer. **Netto driftsresultat kan dermed sies å være et uttrykk for kommunenes økonomiske handlefrihet.** Ifølge TBU bør gjennomsnittlig netto driftsresultat for kommunesektoren som helhet og over tid utgjøre to % av inntektene. Hva som vil være anbefalt nivå for den enkelte kommune vil avhenge blant annet av gjeldsnivået. Hvis gjeldsnivået er høyt, må også netto driftsresultat være større.

Disposisjonsfondet er det eneste fondet som fritt kan benyttes til å dekke utgifter i både drifts- og investeringsregnskapet. **Størrelsen på disposisjonsfondet er et uttrykk for hvor stor økonomisk buffer kommunen har for sin løpende drift, og er den delen av reservene som best gir uttrykk for den økonomiske handlefriheten.** Det finnes ingen klar norm for disposisjonsfondets størrelse, men i en rapport om økonomiske nøkkeltall anbefaler Telemarksforsking at disposisjonsfondet utgjør mellom fem og ti % av kommunens inntekter. Dette vil gi kommunen mulighet for å håndtere uforutsette hendelser uten samtidig å måtte redusere driften.

Kommuner som har et høyt netto driftsresultat og mye reserver i fond, vil i større grad være i stand til å tåle et høyt gjeldsnivå enn kommuner med et lavt driftsresultat og lite reserver i fond. Ser vi dette i relasjon til Fauske kommune, så er realiteten at Fauske har et meget høyt gjeldsnivå, kombinert med negativt netto driftsresultat og disposisjonsfond på null %. **Fauske kommune har altså ikke økonomisk bærekraft i dag.** Fauske kommune har heller ikke noe økonomisk handlekraft, fokuset er ensidig på å redusere driften slik at netto driftsresultat kan bli positivt, og at kommunen driver med overskudd.

De største låneopptakene er gjort de seneste årene, med 40 års løpetid. Det betyr at skal Fauske kommune få en bærekraftig økonomi, så må driftsresultatet økes betydelig. Med så høy gjeldsgraden er kommunen veldig sårbar overfor renteøkninger, derfor må netto driftsresultat være betydelig høyere enn 2 %, slik at det blir mulig å bygge opp disposisjonsfond igjen.

I et samarbeid mellom Nord Universitet, Handelshøgskolen (HHN) og Rana kommune har det blitt gjennomført et forskningsprosjekt med tittelen "Kommunal Økonomisk Bærekraft (KØB)" i perioden 2016–2020. Resultatet av forskningsprosjektet "KØB" er blant annet en forskningsrapport, en KØB-modell og en KØB-indeks som tar for seg og illustrerer den økonomiske bærekraften i en kommune. KØB-modellen, eller trekantmodellen, baserer seg på sammenhengen mellom netto driftsresultat (NDR), disposisjonsfond og gjeldsgrad.

Forskningsrapporten konkluderte med at det er et sett med premisser som må ligge til grunn for at KØB skal bli et godt verktøy. Det mest grunnleggende premisset for KØB er at tjenestetilbudet skal være innenfor visse minimumsstandarder (lover og regler) og det skal kunne opprettholdes over tid uten at man reduserer kvaliteten av tjenesten, reduserer formue eller øker skattetrykket eller gjelden. **Enkelt forklart så skal hver generasjon betale for sine egne utgifter, uten at man urettmessig betaler for eller tar fra andre generasjoner (generasjonsprinsippet).**

For at KØB skal kunne være et godt økonomistyringsverktøy i kommunen, må KØB relateres til langsiktig økonomisk planlegging. Politikere må ta høyde for ressursituasjonen til kommunen, demografisk utvikling, bygningsmessig tilstand på kommunens eiendomsportefølje, kapasitetssituasjonen for de ulike tjenestoområdene og en rekke andre faktorer når de utvikler en langsiktig økonomisk plan.

Figur 2 – KØB-modellen «Kommunaløkonomisk bærekraft» for Fauske kommune (kilde: M. A. Damsgård)

KØB-modellen illustrerer det økonomiske handlingsrommet for en kommune. De tre parameterne tar for seg tre ulike aspekter av en kommuneøkonomi, og er hvert sitt hjørne i den røde trekanten i figuren over. Netto gjeldsgrad ses ofte i et generasjonsperspektiv, 30–40 år. Måltallene som blir brukt i modellen er 2 % NDR, 8 % disposisjonsfond og 75 % gjeldsgrad.

Den røde trekanten illustrerer en kommune som har en økonomisk bærekraftig økonomi, der nettodriftsresultat, disposisjonsfondet og gjeldsnivået er på de anbefalte verdiene. Den grønne lille streken illustrerer Fauske kommunens økonomi i KØB-perspektivet. Fauske får ikke en trekant. Årsaken til det er at både disposisjonsfondet og gjeldsnivået er så langt unna de anbefalte verdiene, at de samles i to overlappende grønne prikker i senter av figuren. Men Fauske kommune får en linje mellom de grønne prikkene. Den øverste grønne prikken, og dermed den grønne linjen, illustrerer at Fauske kommune går med underskudd. For å få den øverste grønne prikken helt opp til toppen av trekanten, til anbefalt nivå, må kostnadene reduseres. Men når man er der, vil overskuddet kunne brukes til å sette av til disposisjonsfond. Da vil den grønne prikken som illustrerer fond, begynne å bevege seg mot det nederste venstre hjørne i den røde trekanten. For hvert år vil dermed den økonomiske bærekraften og handlingsrommet øke noe. Kommunen betaler samtidig løpende avdrag på gjelden. Den grønne gjeldsprikken vil derfor begynne å bevege seg mot det nederste høyre hjørne i den røde trekanten. Men på grunn av den høye gjelden og den lange avdragstiden vil det ta mange år før man ser denne bevegelsen. Budsjettet legger opp til at Fauske kommune skal klare å leve med dette. Det skal som nevnt, skje ved at driften reduseres og kommunen igjen driver med overskudd i driften. Med så mye gjeld må Fauske kommune ha netto driftsresultat som er større enn de anbefalte verdiene.

Kommunestyret i Fauske har, i samfunnsplanen, vedtatt at modellen for kommunaløkonomisk bærekraft (KØB) skal være styrende for utvikling av økonomien i Fauske kommune. Dette får dermed konsekvenser for budsjettet. I tråd med dette legger kommunedirektøren frem et budsjettforslag som fokuserer på å øke netto driftsresultat, de første årene ved å redusere underskuddet og deretter øke nettodriftsresultat

slik at kommune kan betale ned på det opparbeidede underskuddet som ved utgangen av 2023 er på 127,8 MNOK.

Positive netto driftsresultat skapes gjennom økte inntekter eller reduserte utgifter.

For å redusere utgiftene må kommunen endre tjenesteleveransen, og levere tjenester på et annet nivå enn tidligere og slutte å levere noen tjenester. I denne sammenheng er det viktig å huske det grunnleggende premisset bak KØB; at hver generasjon skal betale for sine egne utgifter uten at man urettmessig betaler for eller tar fra andre. Det er kommunedirektørens anbefaling at det bærende prinsipp i Fauske kommune i fremtiden skal være at den som bruker en tjeneste, skal betale det tjenesten koster. Ved prisfastsettelsen er det selvkost som skal legges til grunn. Prinsippet om selvkost ivaretar generasjonsprinsippet.

Det er de lovpålagte tjenestene som må ha prioritet for hva kommunen skal tilby av tjenester. Det er i tråd med det mest grunnleggende premisset for KØB, nemlig at tjenestetilbudet skal være innenfor visse minimumsstandarder (lover og regler) og det skal kunne opprettholdes over tid uten at man reduserer kvaliteten av tjenesten, reduserer formue eller øker skattetrykket eller gjelden.

4.1 Finansielle måltall

Tabell 10 – Finansielle måltall

Mål	TBU* anbefaling	Kort sikt	Lang sikt
Netto driftsresultat	>2%	2 %	5 %
Gjeldsgrad	<75%	<160%	75 %
Disposisjonsfond	>5%	>5%	10 %

***Teknisk beregningsutvalg**

Finansielle måltall for Fauske kommune er vedtatt av kommunestyret i budsjett 2022.

3. Finansielle måltall

a. Netto driftsresultat ved utgangen av økonomiplanperioden skal være 2 %. I neste langtidsplanperiode skal netto driftsresultat være 5 %.

b. Gjeldsgraden skal ikke økes i perioden 2022–2025. Det kan likevel tas opp lån der renter og avdrag betales av andre, og at netto driftsresultat ikke påvirkes.

c. Disposisjonsfond kan ikke bygges opp ettersom kommunen er i ROBEK, og måltallet er derfor 0% i perioden 2022–2025. Det finansielle måltallet for disposisjonsfond endres dersom kommunen blir utmeldt fra ROBEK før 2025.

Kommunedirektøren foreslår at de samme finansielle måltallene videreføres for 2023.

4.2 Utvikling netto driftsresultat (NDR)

Tabell 11 – Utvikling resultat

	2017	2018	2019	2020	2021
Netto resultat i regnskapet	- 17 774 212	- 23 102 314	- 44 110 099	- 8 759 601	14 081 675
Brutto driftsinntekter i regnskapet	828 035 963	855 457 997	891 655 141	922 170 764	957 838 619
Netto resultatgrad	-2,15 %	-2,70 %	-4,95 %	-0,95 %	1,47 %

Tabell 12 – Akkumulert mer-/mindreforbruk

	2017	2018	2019	2020	2021
Merforbruk i driftsregnskapet	- 1 985 250	- 27 634 326	- 75 739 663	- 96 384 066	-84 422 337
Mindreforbruk i driftsregnskapet	-	-	-	-	-

Prognosen etter 2. tertial 2022 tilsier at underskuddet kan bli redusert til 11,7 MNOK i 2022. Dette kan innebære at opparbeidet underskudd øker mindre enn først antatt.

4.3 Utvikling lånegjeld

Tabellen nedenfor viser oversikt over kommunens lånegjeld til investeringer per 04.11.2022.

Tabell 13 – Oversikt gjeld

Lånegiver/ rentetype	Opprinnelig lånebeløp	År	Restgjeld pr. 04.11.22	Gjeldende rente per 04.11.22	Margin	Fastrente utløpsdato	Sluttdato
3 mnd. Nibor	425 057 000		375 865 466	3,27 %			
KommunalBanken	64 457 000	2016	60 159 880	3,39%	0,6000 %		22.12.2042
KommunalBanken	62 900 000	2013	60 803 330	3,36%	0,6000 %		21.12.2043
KommunalBanken	148 850 000	2016	127 043 930	3,19%	0,6000 %		28.02.2056
KLP Kommunekreditt	148 850 000	2016	127 858 326	3,24 %	0,7000 %		25.02.2056
Fastrente	86 374 000		82 595 134	1,77 %			
KLP	86 374 000	2020	82 595 134	1,77 %		27.12.2030	27.12.2060
P.t. rente	1 374 037 635		948 168 731	3,70 %			
KommunalBanken	47 540 000	2015	38 626 100	3,70 %			23.02.2055
KommunalBanken	153 300 000	2015	124 556 100	3,70 %			23.02.2055
KommunalBanken	57 780 000	2015	41 730 000	3,70 %			03.03.2042
KommunalBanken	72 800 000	2010	44 672 770	3,70 %			16.07.2040
KommunalBanken	100 000 000	2011	51 248 537	3,70 %			06.12.2030
KommunalBanken	171 396 000	2017	145 191 780	3,70 %			24.04.2057
KommunalBanken	81 882 500	2018	74 108 900	3,70 %			04.06.2058
KommunalBanken	311 244 635	2009	84 134 610	3,70 %			03.06.2031
KLP	81 882 500	2018	74 534 068	3,70 %			14.02.2058
KLP	45 474 000	2018	35 816 109	3,70 %			19.03.2054
KLP	41 000 000	2021	38 231 250	3,70 %			23.03.2060
KLP Kommunekreditt	209 738 000	2020	195 318 507	3,70 %			02.01.2060
	1 885 468 635		1 406 629 331	3,47 %			

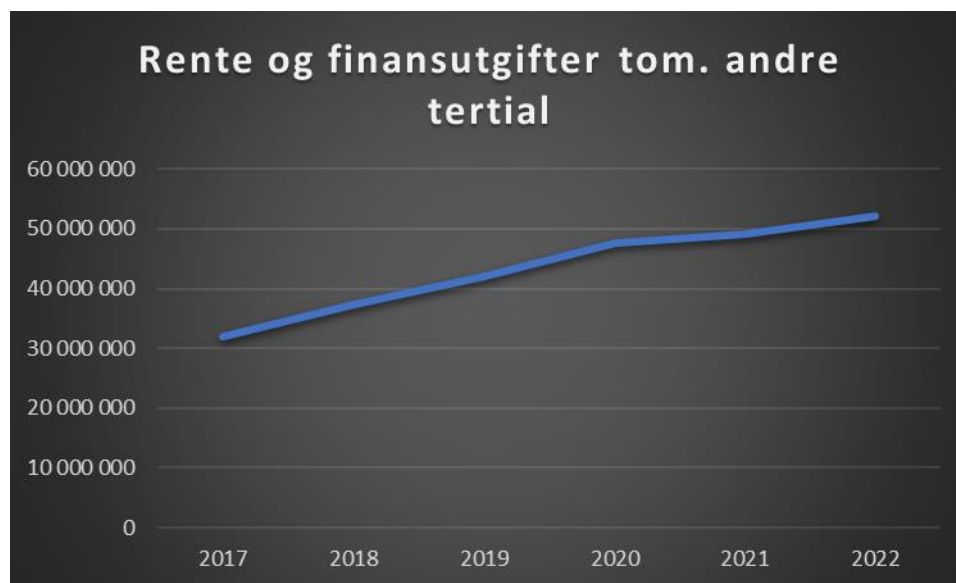
Kommunens gjeld til investeringsformål er på i underkant av 1,4 mrd. kr medio november 2022, men før låneopptak 2022. I budsjettforslag 2023 er det ikke rom for større investeringsprosjekt fordi kommunen, som ROBEK-kommune, ikke vil få godkjent låneopptak til finansiering, foruten investeringer som direkte reduserer driftsutgiftene. Budsjettforslaget inneholder investeringer på 15,4 MNOK, hvorav 12,9 MNOK

finansieres av lånemidler. Av dette utgjør 10 MNOK selvkostområdet, som dekkes av innbyggerne gjennom kommunale avgifter.

I tillegg til lån til investeringer tar kommunen opp startlån/etableringslån i Husbanken for videre utlån. Per 04.11.2022 har kommunen 253,1 MNOK i startlån. Avdrag på disse lånene dekkes av innbetalinger fra låntakerne. Ekstraordinære innbetalinger kan kommunen benytte til nytt utlån eller til nedbetaling av gjeld i Husbanken.

4.3.1 Utvikling renter og avdrag

Figur 3 – Finansutgifter per 2. tertial 2017-2022

Figur 3 viser utviklingen i finansutgiftene fra per august fra 2016 til og med august 2022.

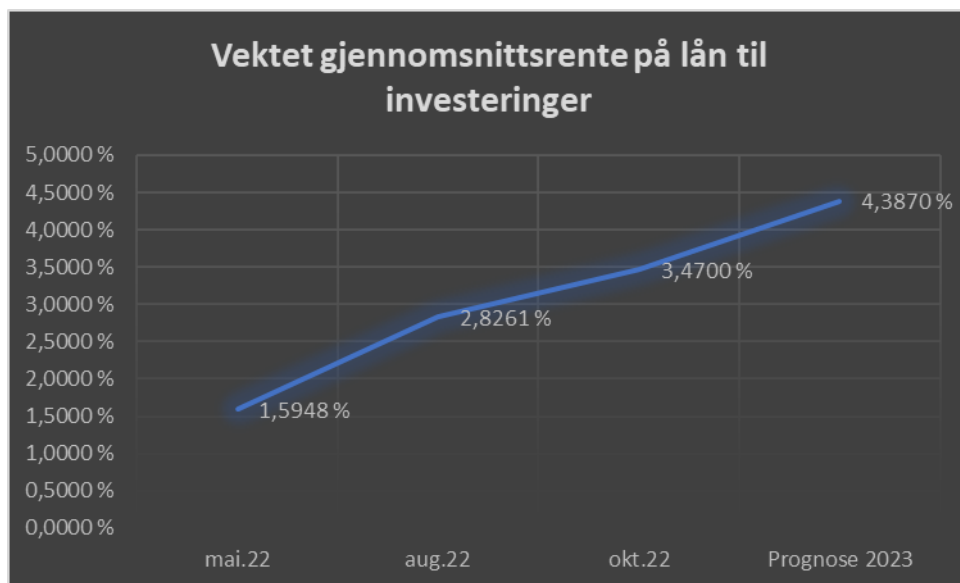
Det er et krav at kommunens budsjett skal være realistisk. Det betyr at kommunen må budsjettere med utgifter den forventer vil komme i budsjettåret. For Fauske kommune er det særlig rentene og utvikling av rentene som har betydning. Dersom renten går opp med 1 % vil Fauskes driftsutgifter stige med omtrent 16 MNOK. I budsjett 2023 utgjør netto finanskostnader 114,9 MNOK. Det er for 2023 lagt til grunn en gjennomsnittrente på 4,387 % på lån til investeringer for å ta høyde for forventet renteøkning. Dette baserer seg på Kommunalbankens budsjettrente per 05.11.22 på 4,55 % for 2023. Denne reduseres til et vektet gjennomsnitt på 4,387 %, da et av kommunens lån har fast rente. Med dette utgjør økningen i netto finansutgifter 33,8 MNOK, sammenlignet med budsjett 2022.

Kunnskapen om ytterligere renteøkninger kom først i midten av oktober og da var mye av budsjettarbeidet for tjenesteproduksjonen allerede ferdig. Kommunedirektøren har derfor valgt å fullføre budsjettarbeidet etter opprinnelig tiltaksplan og så behandle rentene særskilt og parallelt med tiltaksplanen. Kommunedirektøren har derfor utarbeidet budsjettet i tråd med tiltaksplanen og så lagt til

renteøkning til slutt. Dette medførte et større underskudd enn planlagt og metoden vil kreve godkjenning fra Statsforvalteren.

For 2024 budsjettet er situasjonen annerledes. Ved oppstart av budsjettarbeidet for 2024 vil rentesituasjonen være kjent og må tas med som en faktor fra start. Det betyr at tjenestoområdene blir nødt til å redusere sine budsjetter mer enn opprinnelig planlagt for at kommunen skal følge tiltaksplanen for å få kommunen ut av ROBEK.

Figur 4 - Utvikling i vektet gjennomsnittlig rente på lån til investeringer

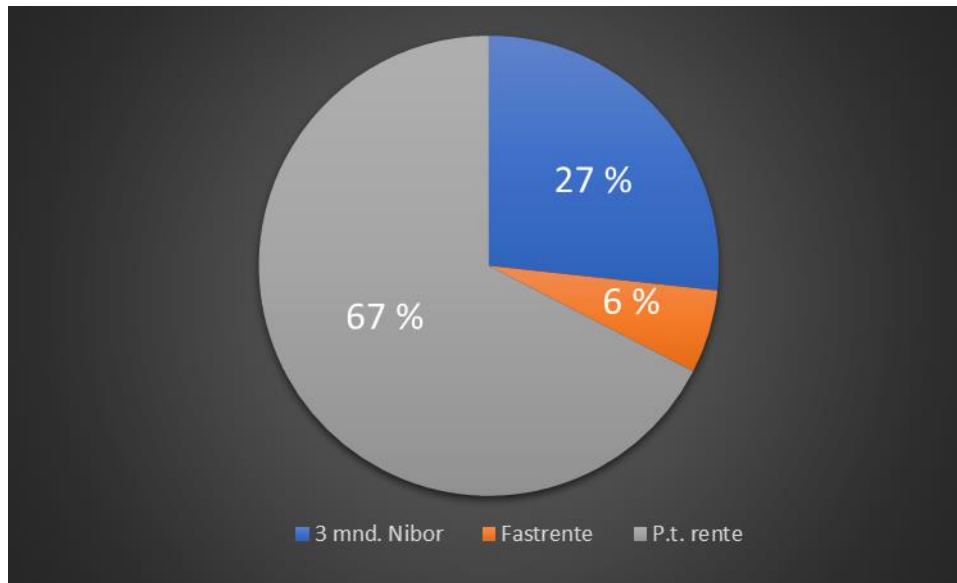
Tabell 14 - Renteutvikling på lån til investeringer

	mai.22	aug.22	okt.22	Budsjettrente KBN
Rentesats	1,59 %	2,83 %	3,47 %	4,55 %
Renteutgifter investeringslån	22 514 078	38 932 102	47 405 921	61 705 490
Netto driftsresultat	12 858 509	-3 559 515	-12 033 334	-26 332 903
<i>Mer-/mindreforbruk</i>	7 480 377	-8 937 647	-17 411 466	-31 711 035
Akkumulert merforbruk ihht prognose 2022	-103 584 964	-105 042 234	-113 516 053	-127 815 622

Renteøkningen gir store utslag på opparbeidet underskudd. Skulle vi hatt samme rentesats i 2023 som i mai 2022 ville netto driftsresultat vært forbedret med hele 39 MNOK. I stedet for en potensiell inndekning i 2023 vil KBNs budsjettrente medføre at vi får et økt opparbeidet underskudd med 31,7 MNOK.

Fauske kommune har en stor årlig finanskostnad, som påvirkes betydelig av foregående og kommende renteøkninger. Dersom rentenivået øker ytterligere i økonomiplanperioden må økningen dekkes inn ved tilsvarende reduksjon i ordinære kommunale tjenester.

Figur 5 – Fordeling fast og flytende rente

Figur 5 viser fordelingen mellom fast og flytende rente på låneporteføljen til investeringer per medio november 2022.

Vinteren 2022 utløp fire fastrentelån i Kommunalbanken. Rentesituasjonen ved utløpsdato og kommunens finansreglement skal avgjøre hvilken rentetype disse lånene konverteres til. Den planlagte aktiviteten for å få refinansiert fastrentelånene stoppet uheldigvis opp. Årsaken til dette er knyttet til oppsigelser og vakanser i leder- og sentrale økonomiposisjoner i første del av 2022. Kapasiteten til å håndtere dette kom tilbake for sent da lånene allerede var konvertert til p.t renter, jf. låneavtalene. Etter 24. februar, Russlands invasjon i Ukraina, ble fastrentemarkedet totalt endret og nye avtaler var på det tidspunktet ugunstig å inngå. Rentehevingene i Norge senere utover i 2022 og prognosene for 2023 har satt Fauske kommune i en krevende situasjon. Situasjonen følges nøye og fastrentelån er en del av vurderingen, der pris og langsiktig stabilitet i driften er de viktigste faktorene som veies opp mot hverandre.

4.4 Utvikling likviditet

Fauske kommunes grunnlikviditet er meget svak. En så svak likviditet er et symptom på en dårlig økonomi. Inntil kommunen oppnår et positivt netto driftsresultat vil likviditeten stadig forverres. Nye låneopptak til investeringsprosjekt selvkost skal i prinsippet ikke påvirke likviditeten, da rente- og avdragsbelastningen overføres til innbyggerne gjennom fakturering for kommunale avgifter.

Kassekreditten har i 2022 ligget med en øvre ramme på 240 MNOK og dette har vært tilstrekkelig.

Figur 6 – Utvikling likviditet per oktober 2022

Grafen viser at Fauske kommune nesten uten unntak har negativ likviditet gjennom hele året. Det betyr i praksis at kommunen låner penger for å betale lønn og andre utgifter. Sammenlignet med en familie vil det være som om man bruker kredittkort for å betale regninger. Denne situasjonen endrer seg først når kommunen igjen får overskudd over tid?

4.5 Fond

Tabell 15 – Bundne og ubundne fond

	2017	2018	2019	2020	2021
Disposisjonsfond	0	0	0	0	0
Ubundne investeringsfond	6 932 000	2 224 000	2 049 000	2 637 000	4 741 751
Sum frie egenkapitalfond	6 932 000	2 224 000	2 049 000	2 637 000	4 741 751
Bundne driftsfond	25 434 520	27 016 999	22 191 572	32 199 132	31 646 517
Bundne investeringsfond	25 860 000	30 096 000	33 831 000	41 737 000	55 133 357
Sum bundne egenkapitalfond	51 294 520	57 112 999	56 022 572	73 936 132	86 779 874
TOTALT	58 226 520	59 336 999	58 071 572	76 573 132	91 521 626

Fauske kommune har ikke disposisjonsfond. Det betyr at Fauske kommune ikke har reserver til å møte uforutsette hendelser verken fra finansmarkedet eller naturskapt hendelser. KØB-modellen synliggjør at vi ikke har disposisjonsfond og illustrerer hva anbefalingen er. Men Fauske vil ikke klare dette før om en del år etter tiltaksplanen. Inntil da er kommunen eksponert for risiko og har en svak evne til å håndtere uforutsette hendelser.

5. Vekst og utvikling

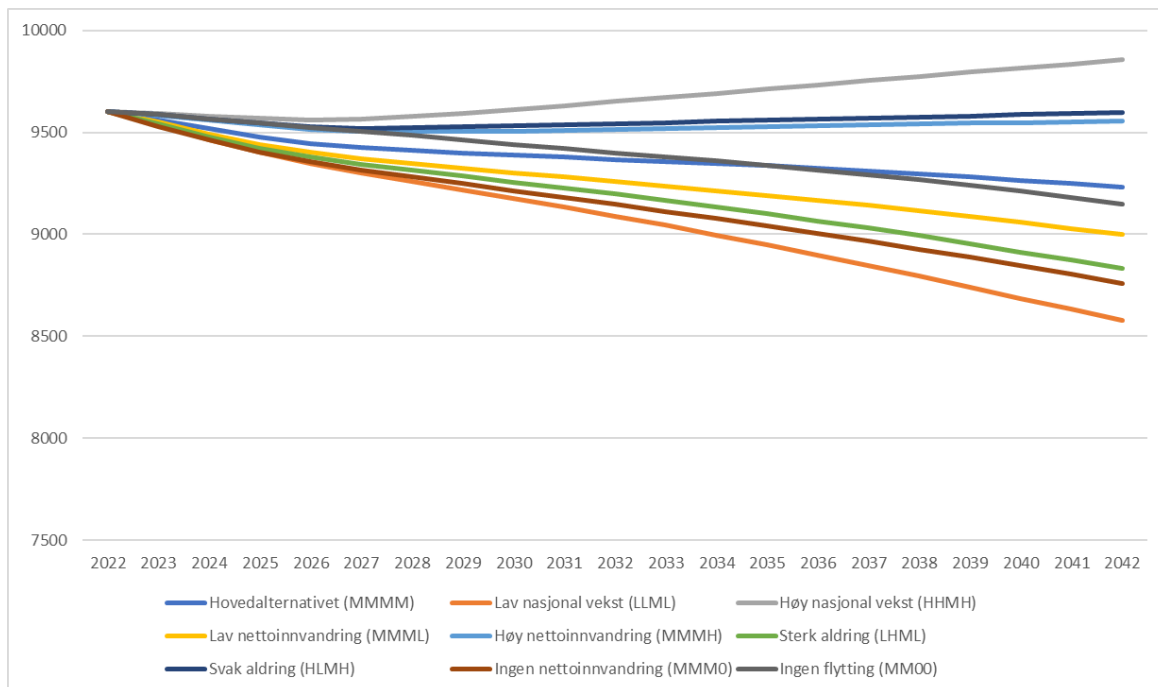
5.1 Befolkningsutvikling og demografisk utgiftsbehov

Den demografiske sammensetning i Fauske vil endre seg betydelig de nærmeste tiårene. Det blir flere eldre, det blir en høyere andel eldre i befolkningen. Den demografiske utviklingen vil påvirke og ha konsekvenser for de fleste av samfunnets institusjoner, sektorer og markeder, og vil kreve nye løsninger og skape endringer på en rekke områder. Ved inngangen av 2021 var det 9 640 innbyggere i Fauske kommune, og i 2. kvartal 2022 var det 9 608 innbyggere. Bakgrunnen for nedgangen er både negativt fødselsoverskudd og netto utflytting.

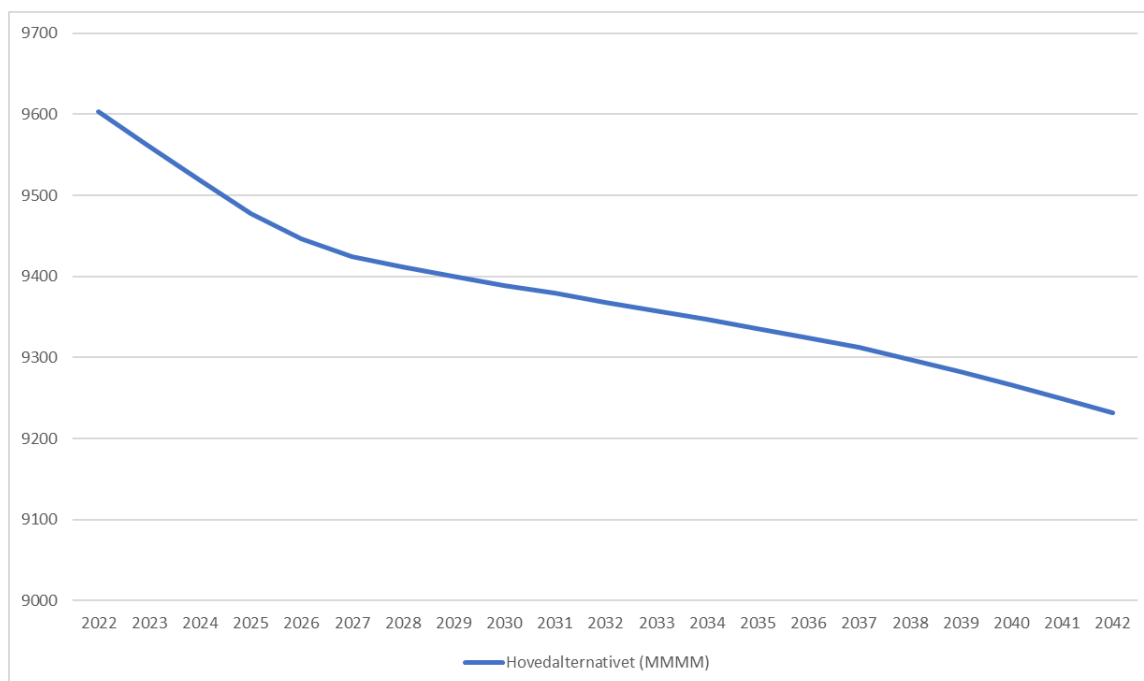
Fødselsoverskudd måles ved antall fødte minus antall døde i kommunen i løpet av et år. Denne parameteren har også utviklet seg negativt over tid for Fauske kommune. I 2019 var fødselsunderskuddet 12 personer, mens det i 2020 var 29 personer. I 2021 ble det født 74 barn i Fauske og det døde 100 personer. Dette innebærer et fødselsunderskudd på 26 personer i 2021.

Netto innvandring og flytting måles ved antallet personer som har flyttet til kommunen minus antall personer som har flyttet ut av kommunen. Denne parameteren har over tid utviklet seg negativ for Fauske kommune. I 2018 var netto innvandring og flytting 3 personer i pluss, mens det for 2019, 2020 og 2021 var henholdsvis 10, 66 og 11 personer i minus.

Figur 7 – Ulike scenarier for befolkningsframskrivinger i Fauske for perioden 2022 – 2042 (kilde: SSB)

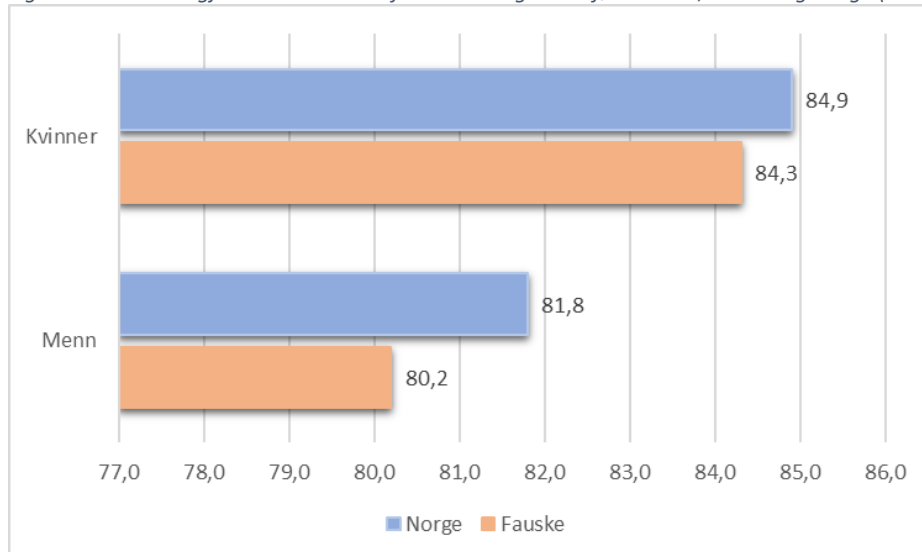

Figur 8 - Hovedalternativet for befolkningsframskriving for Fauske kommune (kilde: SSB)

Forventet levealder ved fødselen er en indikator som kan gjenspeile befolkningens helsetilstand, og er en teoretisk beregning som sier noe om hvor lenge vi forventer at barna som ble født et konkret år, vil leve. Sosiale helseforskjeller og andre risikofaktorer som alkohol, usunt kosthold og fysisk inaktivitet er viktige forklaringsvariabler når det gjelder ulikheter i forventet levealder ved fødsel. At vi lever lenger er en positiv utvikling, men representerer også på sikt store utfordringer med tanke på pensjoner og helse- og omsorgstjenester. I Norge er gjennomsnittlig forventet levealder for kvinner født i 2022 på 84,9 år og for menn 81,8 år. Figuren under viser at kvinner i Fauske som er født i 2022 kan forvente å leve til de er 84,3 år, og tilsvarende tall for menn i Fauske er 80,2 år noe som er betydelig lavere enn landsgjennomsnittet.

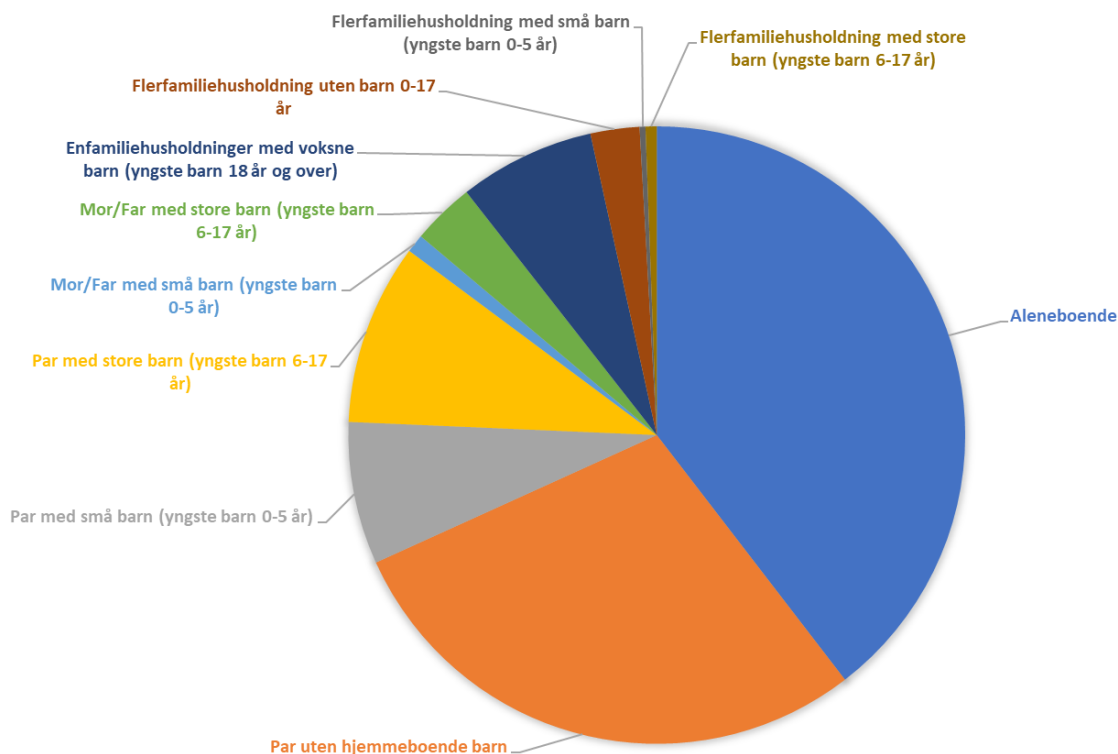
Figur 9 – Forventet gjenstående levetid for kvinner og menn født i 2022, Fauske og Norge (kilde: SSB)

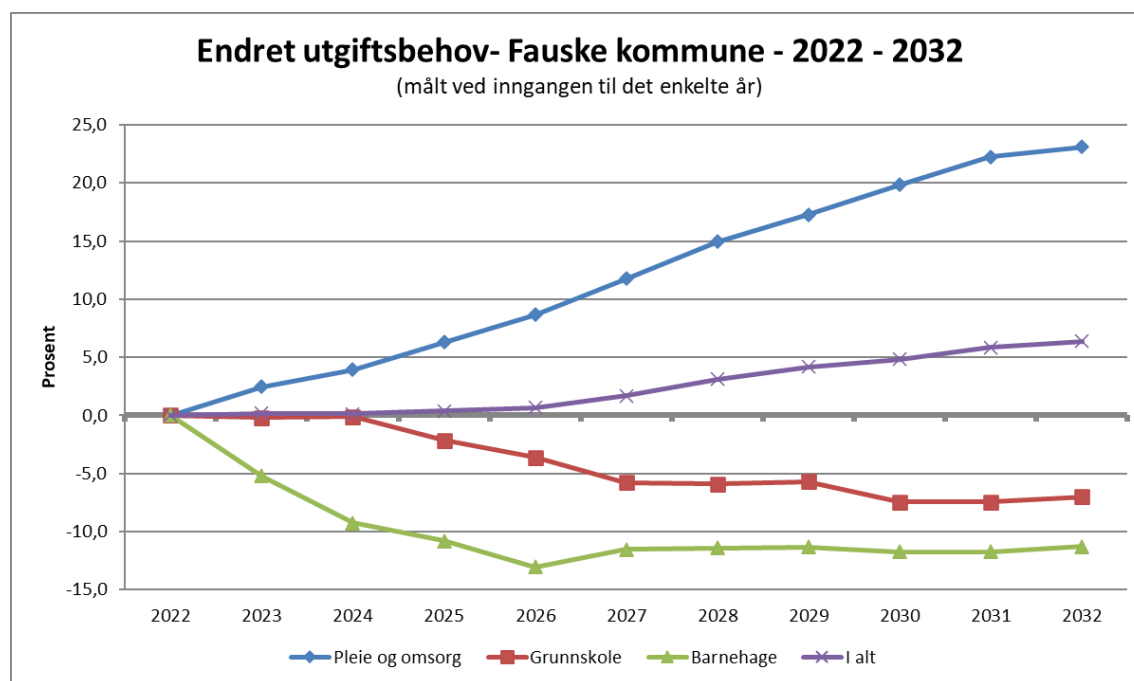
Et samfunnsmessig trekk er at andelen eldre er større i små kommuner på rundt 2000 innbyggere enn i store kommuner. Dermed er også etterspørselen etter omsorgstjenester relativt sett også større i små kommuner. Man har naturligvis ikke kunnskap om hvordan helsen til dagens 50-60 åringer blir om to tiår, men en sannsynlig pekepinn er at dagens tjenestebruk vil være lik fremtidig tjenestebruk.

Kommunens befolknings sammensetning må ha betydning for kommunens mål og prioriteringer. Ikke bare alderssammensetning, men også til hvilke husholdningstyper Fauske-samfunnet består av, bør spille inn på hvordan det planlegges og satses.

Figur 10 – Typer av husholdninger i Fauske (Kilde: SSB)

Figur 11 - Endret utgiftsbehov som følger av demografisk utvikling (kilde: KS)

Kommunesektorens utgifter påvirkes direkte av den demografiske utviklingen. Tendensene vi ser knyttet til befolkningsutviklingen i Fauske, viser at vi vil få høyere driftsutgifter og lavere inntektsgrunnlag.

Med en aldrende befolkning vil det i et samfunnsøkonomisk perspektiv bli enda viktigere å fremme helse og forebygge sykdom i den yrkesaktive delen av befolkningen, samt legge til rette for utsatt pensjonsalder og god helse blant eldre. Innbyggerne må i enda større grad enn før planlegge sin egen alderdom. Det er derfor viktig å komme i dialog om dette før innbyggeren har blitt brukere av omsorgstjenester.

Figuren viser også at kommunens utgifter til skole og barnehage går ned. Statens overføringer til kommunen forutsetter at utgiftene går ned når barnetallet går ned og derfor får også kommunen mindre penger for å drive skoler og barnehager. Figuren viser gjennom redusert utgiftsnivå at andelen barn som er i skolepliktig alder blir redusert frem mot 2027. Deretter blir det en treårsperiode med stabilt lavere nivå før det går ytterligere ned fra 2030 og er stabilt lav mot 2032. Det er samme utvikling i barnehagene.

5.2 Sysselsetting og næringsaktivitet

5.2.1 Sysselsetting

Utdanningsnivået i Norge har økt i takt med behovet for formell kompetanse. Det er i dag begrensede jobbmuligheter for unge som skal inn i arbeidslivet med kun grunnskole som høyeste utdanning. Det er derfor viktig at alle unge som påbegynner en videregående opplæring fullfører denne. Det er funnet en

sterk sammenheng mellom dårlig selvrapportert helse, manglende videregående opplæring og risiko for å motta medisinske og ikke-medisinske stønader i tidlig voksenliv. Videre er det høyere risiko for å bli ufør blant de som ikke har utdanning over grunnskolenivå, samtidig som helseproblemer kan være årsaken til å ikke gjennomføre.

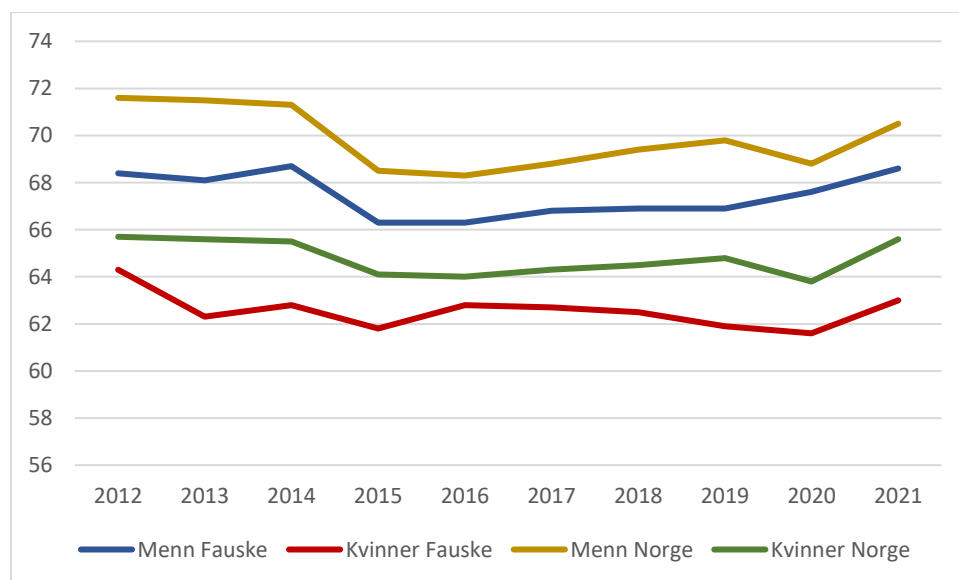
30,4 % av mennene og 28,6 % av kvinnene i Fauske hadde i 2020 bare grunnskole, og dette er under landsgjennomsnittet. Mens Fauske-kvinnenes utdanningsnivå har hatt en økning de siste ti årene, og gradvis nærmer seg snittet for landet, har endringen for mennene i samme periode vært liten. Her synes forskjellen å vedvare.

For andel med høyere utdanning i kommunen sammenlignet med resten av landet, er forskjellen enda større når en sammenligner med de ti siste årene. Det er i kommunen flere kvinner enn menn med lavere grad, noe som er typisk for landet som helhet. Når det gjelder lengre utdanning, er det både færre kvinner og menn i Fauske med lengre utdanning, enn landet ellers.

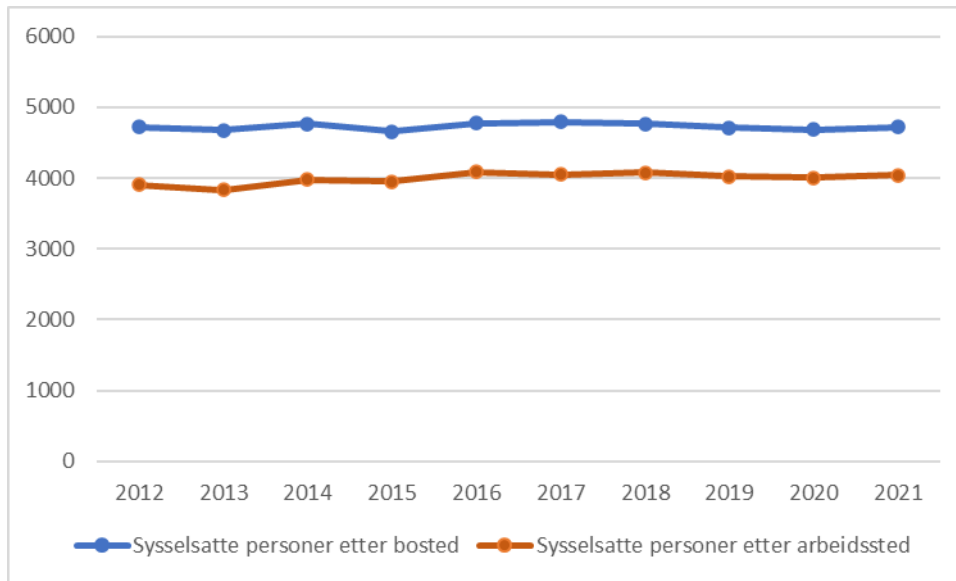
5.2.1.1 Sysselsetting – Deltakelse i arbeidslivet

Deltakelse i arbeidslivet er med på fremme helse og utjevne sosiale forskjeller. Arbeid er også en forutsetning for velferd, og for utsatte grupper er det et svært viktig bidrag til å hindre fattigdom og øke inkludering. Deltagelse i arbeidslivet omhandler andel av befolkningen mellom 15-74 år som er i en jobb eller et virke. I Fauske er sysselsettingsgraden for både for kvinner og menn i 2020 under landsgjennomsnittet, der det både i kommunen og nasjonalt også har vært en svak nedgang de siste ti år. Tendensen i Fauske de siste årene er at dette er i ferd med å snu, da andel sysselsatte har økt for begge kjønn.

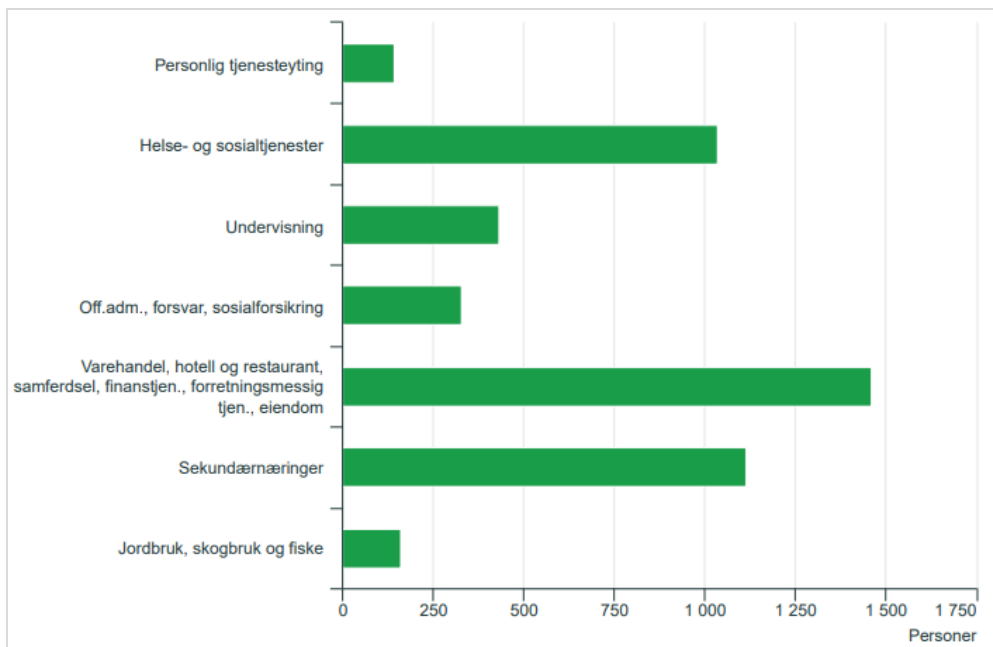
Figur 12 – Andel sysselsatte kvinner og menn, Norge og Fauske, kilde SSB

Figur 13 – Antall sysselsatte med bosted/arbeidssted på Fauske (kilde: SSB)

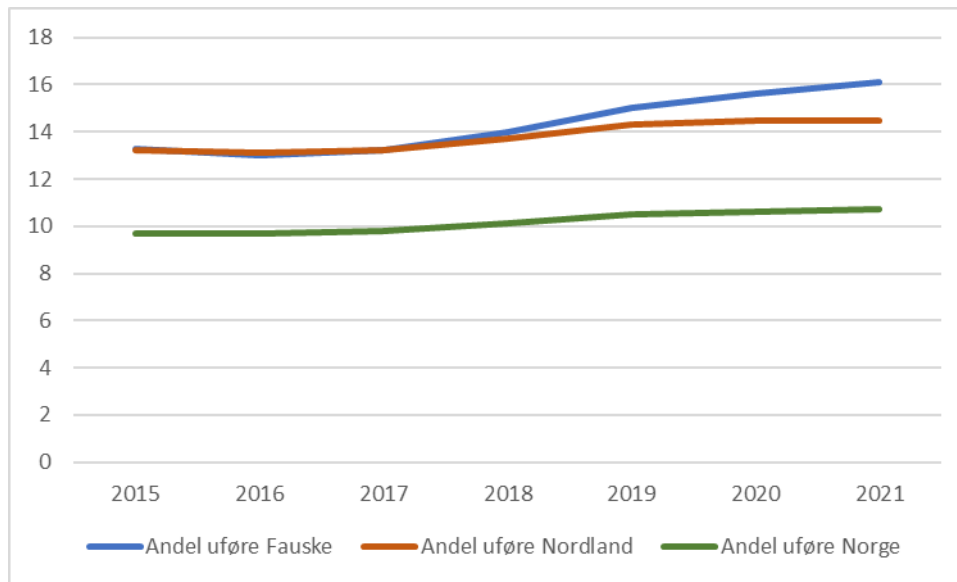
Figur 14 – Oversikt over hva kommunens innbyggere jobbet med i 2020 (kilde: SSB)

Fauske har en høy andel uføre. Det har vært en gradvis økning fra 13,3 % i 2015 til 16,1 % i 2021. De siste 5 årene skiller utviklingen i Fauske seg fra gjennomsnittet i fylket. Andelen uføre har siden 2017 økt prosentvis mer i Fauske kommune sammenlignet med gjennomsnittet i Nordland. Økningen drives først og fremst av de yngste aldersgruppene, som har hatt størst prosentvis vekst i andel uføre siden 2015. For

aldersgruppene 18-24 og 25-34 har andelen økt fra henholdsvis 0,7 og 2,9 %, til 1,9 og 7 % i 2021. Denne trenden gjenspeiler seg på landsbasis, men er betydelig større for Fauske kommune.

Figur 15 - Andel uføretrygdede (kilde: SSB)

En lav sysselsettingsgrad, uansett årsak, kan ha en negativ innvirkning på helsetilstand, sosiale helseforskjeller, kostnader for kommunen og samfunnet.

Ved nedsatt arbeidsevne, øker risikoen for langvarig sykefravær og tidlig tilbaketrekking fra arbeidslivet. Årsaker til vekst i uføretrygd kan skyldes bl.a. økt antall eldre, lav utdannelse og muligheter i arbeidsmarkedet. Statistikken viser av Fauske har en høyere andel personer med muskel- og skjelettplager, samt psykiske plager/lidelser, enn landet ellers. Dette er faktorer som klart kan virke inn på sysselsettingsgraden i kommunen.

5.2.2 Næringsaktivitet

Det formelle ansvaret for næringspolitikken er fordelt mellom staten, fylkeskommune og kommunene, der sentrale myndigheter har hovedansvaret for nødvendige rammebetingelser. Kommunen har viktig rolle for å påvirke noe av næringsutviklingen gjennom planlegging, tilrettelegging, rådgiving og stimulering

I kommuneplanens samfunnsdel har kommunestyret uttalt om næringsutvikling at kommunen skal:

- Bidra til at det er attraktivt å drive næringsvirksomhet, og eksisterende bedrifter finner rom for vekst og utvikling
- Legge til rette for bedrifter som ønsker å vokse

- Sikre arealer til nye bedrifter
- Legge til rette for infrastruktur
- Være en aktiv pådriver for næringsutvikling som en del av Saltenregionen
- Bidrar til å sikre tilgang på relevant kompetanse.

Det formelle ansvaret for næringspolitikken er fordelt mellom staten, fylkeskommune og kommunene, der sentrale myndigheter har hovedansvaret for nødvendige rammebetingelser. Kommunen har viktig rolle for å påvirke noe av næringsutviklingen gjennom planlegging, tilrettelegging, rådgiving og stimulering.

Fauna KF vil i 2023 fortsatt jobbe målrettet, og i nært samarbeid med flere aktører for å etablere kraftforedlende industri i Fauske. Dette arbeidet er kommet godt i gang og utfordringene med å få tilgang til kraft jobbes det aktivt med hver dag, på ulike arena, både politisk og administrativt. Fauske kommune har ferdig regulerte areal ved Åsmyra industripark, Søbbesva, Krokdalsmyra øst og Sandnes industriområde i Sulitjelma. I tillegg til dette vil Sysselvika Industriområde fremstå i en ny og fremtidsrettet drakt i løpet av 2023.

I tillegg er reguleringsprosessen i gang for ytterligere areal som er tilpasset større etableringer innen kraftforedlende industri. Her har vi aktører som har vist sin interesse for etablering i vårt område. De fleste større prosjektene ser vi i et langsiktig perspektiv, der arbeidet er krevende, og det er nødvendig med bred administrativ og politisk oppmerksomhet. Målsettingen for planperioden er at vi skal oppnå realisering av pågående prosesser og prosjekter. Til dette arbeidet er det nødvendig at man setter av økonomiske rammer som hentes fra næringsfondet.

Sjunkhatten folkehøgskole har det vært jobbet aktivt med i 10 år. Et avgjørende år var 2022 for å sikre statlig finansieringstilskudd og overlevere prosjektet til stiftelsen for videre fremdrift og realisering. Pr. november 2022 har vi ikke oppnådd målsettingen med å få statlige midler og videre fremdrift for prosjektet er usikkert per november 2022.

Ressursbruk og intensitet på de enkelte prosjektene varierer fra år til år, avhengig av føringer og politiske signaler. Ved alle prosjekter vil det kontinuerlig bli evaluert og vurdert hvor stor ressursbruken skal være. Ut ifra dagens situasjon er det viktig at vi har en god kontinuitet og progresjon, slik at vi kan få realisert de pågående prosjektene, samt å være tett på næringslivet.

Videreføring av arbeidet med Fauske - som trafikalt knutepunkt - med utvidelse av dagens godsterminal og omlegging av RV80 og E6, vil også være sentralt i det videre arbeidet med utviklingen av Fauske i planperioden.

Alle disse prosessene samsvarer med vedtatt eierstrategi for Fauna KF. Det er strategisk viktige prosjekter som omfatter både etablering av nye arbeidsplasser, og styrking av allerede eksisterende. For å lykkes med dette arbeidet må man sette både kortsiktige og langsiktige mål. Det er vanskelig å sette eksakt tidsramme for de langsgående prosessene og prosjektene. Ved bruk av menneskelige ressurser og god samhandling både i og utenfor Fauna KF og Fauske kommune, forventes måloppnåelse og positive resultater. Dette arbeidet er godt i gang allerede.

For å oppnå ønsket resultat er det avgjørende å holde stø kurs med de prosjektene som er i gang. I tillegg er det viktig i tiden framover å se på nye muligheter som kan bidra til utvikling i Fauske kommune. For å få flere innbyggere trengs det økt tiltrekningskraft. Gjennom en digital satsing som skal bidra til omdømmebygging, informasjonsflyt, stimulere til tilhørighet/identitet samt bidra til å fremme Fauskes attraktivitet, kan man gjennom en slik prosess oppnå målet om økt tilflytting. Dette ligger i strategiplan for 2021-2024 og forventes igangsatt 2022/23.

Samtlige prosjekter har ekstern finansiering. Det er betydelige bidrag for at Fauna KF kan gjennomføre arbeidet, som igjen kan bidra til økt verdiskapning. På mange områder i Fauske "såes" det tanker/ideer om utvikling og entreprenørskap som på sikt kan gi gode inntekter og økt verdiskapning og tilflytting.

5.2.2.1 Næringsfondet

For 2023 foreslås det at beløpet til næringsutvikling er på kr 700 000. Innenfor denne rammen forestår Fauna KF saksbehandling av søknader om støtte til næringsutvikling. Sakene legges på vanlig måte frem for formannskapet til beslutning.

For at spesielt Fauske og industriområdet i Sulitjelma skal fremstå konkurransedyktig og attraktiv må man jobbe tett opp mot eierne i Fauske- og Sulitjelma industripark A/S. Fauske kommune kan gjennom næringsfondet avsette midler for utvikling av næringsparkene sammen med eiere/aktører slik at disse kan fremstå på en god måte.

Korona pandemien har med nedstengning av skoler og arbeidsplasser og stort behov for hjemmekontor, med all tydelighet vist oss betydningen av å kunne ha et bredbåndstilbud i hele kommunen som dekker de behov et moderne samfunn etterspør. Mangler i grunnleggende infrastruktur kan gjøre det mindre attraktivt å bosette seg i deler av kommunen. For personer som allerede er bosatt i disse områdene skaper det potensielt store problemer. Manglende tilfredsstillende bredbåndsdekning skaper også store problemer for eksisterende næringsliv spesielt innen landbruk, og utfordrer fremtidig nyetablering. Fylkeskommunene forvalter midler til bredbåndstilskudd, men det kreves egenandel fra kommunene for å få ta del i dette spleiselaget og her må Fauske bygge opp en buffer som kan dekke egenkapital.

Ettersom god bredbåndsdekning er avgjørende for å drive næringsvirksomhet i dag og for at ansatte skal kunne utføre jobb fra hjemmekontor i hele kommunen, anses det å være innenfor næringsfondets vedtekter å bruke av næringsfondet for å stille egenandel til utbygging av bredbånd. Det foreslås å sette av kr 450 000,- til formålet også i 2023.

Prosjekter som foreslås finansiert over næringsfondet i 2023 fremgår i tabell 15.

Tabell 16 – Forslag til bevilgninger over næringsfondet i 2023

	Budsjett 2023
Konsesjonsavgift	-5 700 000
Fauna KF	2 700 000
Tilskudd næringsutvikling - næringspark	700 000
Tilskudd Fauske næringsforum	300 000
Delegerte saker	50 000
Planarbeid Fra bru til bru	500 000
Prosjektstilling kommunikasjon	300 000
Prosjekt Reiseliv Fauske promotering	300 000
Infrastrukturelle tiltak (bl.a. bredbånd)	450 000
Prosjekt Sjunkehatten folkehøgskole	100 000
Sum	5 400 000

6. Sentrale prosesser og prosjekter i planperioden

6.1 Omstilling

De fleste kommuner i Norge har den samme utfordringen som Fauske kommune med økende andel eldre og synkende andel barn og trenden med urbanisering. I tillegg er Fauske en kommune som har mindre inntekter enn utgifter og som går med store underskudd, samtidig som kommunen har uvanlig høy gjeld sammenlignet med andre kommuner.

Det er et faktisk behov i Fauske kommune for å gjøre store endringer. Utfordringen er å balansere mellom daglig drift/tjenesteleveranser som ikke kan settes på pause, og det å drive fram omstillingsprosesser for å oppnå innsparingskrav, effektiviseringskrav, moderniseringsforventninger, innovasjoner, mv.

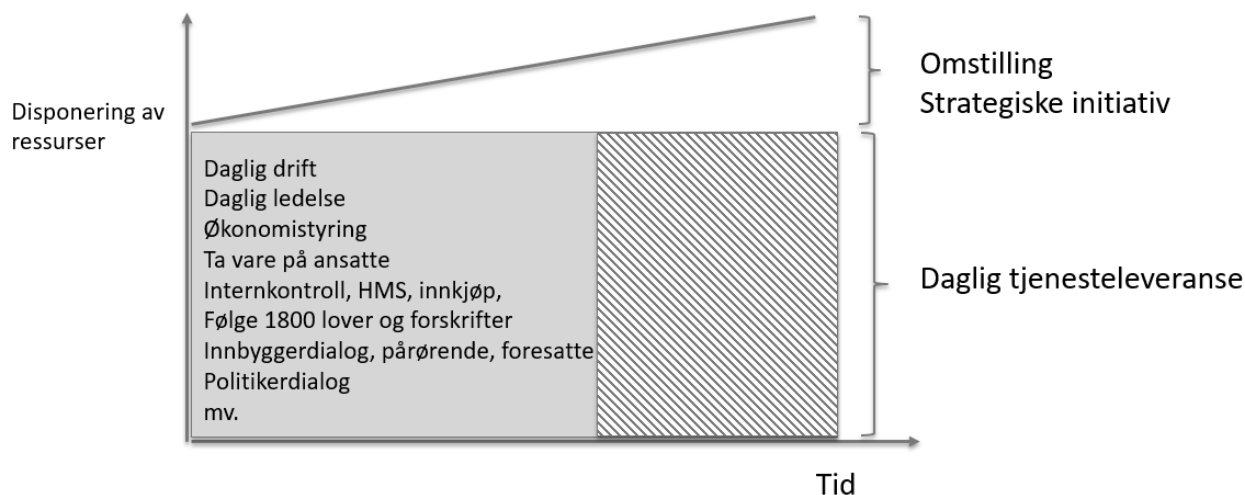
Fauske kommune har liten, om noen, økonomisk handlefrihet. Prioritering i denne situasjonen er krevende, men dette er også blitt en del av ledernes hverdag.

I oppstarten av omstillingsprosjektet ble det ansatt en prosjektleder. Det ble satt i gang tiltak i det som da het samhandlingsområder. Prosjektet ble styrt gjennom etablerte strukturer, på arenaer som avdelingsmøter, møter med tillitsvalgte og i kommunedirektørens ledergruppe. Omstillingen går nå inn i en ny fase basert på gjennomførte endringer i organisasjonen. På den ene side har kommunalsjefer, noen enhetsledere samt prosjektlederen sluttet i kommunen. På den annen side er det gjennomført en stor organisatorisk endring som vil gi en ny driftsorganisasjon fra januar 2023. Noen av prosjektene fra første fase er gjennomført og går nå over fra utvikling til drift. Her vil hovedfokuset være evaluering og kvalitetssikring av endringer, med mulighet for å justere der det måtte oppstå behov for det. Andre prosjekter fra første fase utvikles fortsatt, men nå med nye aktører på flere områder. For å sikre omstillingens videre fremdrift har kommune ansatt flere eksperter. Kommunen har økt sin controller- og

analysekapasitet som støtte. Gevinstberegning, faktagrunnlag og beslutningsstøtte gis for aktørene som står i de ulike omstillingsaktivitetene.

Dokumentasjonen av de ulike omstillingstiltakene skjer, som i 2021 og 2022, i porteføljesystemet Induct – som Stasforvalteren har bidratt med prosjektskjønnsmidler til. Dette er et godt egnet verktøy for å beskrive alle tiltak til budsjett. Det er budsjettets «journalssystem». Løsningen gir bedre effektivitet, mer åpenhet og samhandling på tvers i organisasjonen rundt nye ideer, planlegging og gjennomføring av tiltak og prosjekter.

Figur 16 – Illustrasjon av tid og oppdrag i daglig drift og i pågående omstilling

Omstillingsprosjektet fokuserer i det vesentlige på å redusere kommunens utgifter. Men man har også vurdert mulighetene for å øke inntektene. Kommunen har begrensede muligheter for å legge på prisen for de ulike tjenester som leveres, mange priser skal baseres på selvkost, er bestemt av staten eller inntektsgrunnlaget til mottakeren. De største mulighetene for å øke inntektene er å øke antall innbyggere og få en eller flere nye store næringsetableringer. Disse to tingene henger sammen. Folk må ha en grunn til å flytte til Fauske, som oftest er det muligheten for arbeid. I tillegg må folk ha bolig. På kort sikt er det hverken arbeidsmuligheter eller boliger for det antall nye innbyggere Fauske trenger. Inntektsøkning basert på dette ligger mange år frem i tid og det må derfor fortsatt fokuseres på kostnadsreduksjoner i omstillingsprosjektet.

Utgiftsreduksjoner må skje innen disse områdene

1. Tjenestnivå/-volum
2. Effektiviseringstiltak
3. Strukturendringer

Siden inngangen av 2019 er antall ansatte redusert med 127 personer som totalt utgjør 88,65 årsverk. Det arbeides videre med å redusere tjenestevolum/nivået på tjenestene, og ytterligere reduksjon av stillinger ligger i løypa i 2023. For omstillingsprosjektet blir det viktig å balansere reduksjon av stillinger og

utgiftskutt slik at omstillingsprosesser som er pågående ikke stoppes, men videreføres i henhold til plan. Omstillingsprosesser beskrives særskilt under hvert tjenesteområde sine kapitler.

Det er for 2023 foreslått driftsmessige tiltak til en verdi av 15,1 MNOK.

I inneværende år er det i omstillingsprosjektet lagt opp til styringsstrukturer både for omstillingsarbeidet, styring av porteføljen, tiltak, nye ideer og prosjekter, og styring av digitaliseringsarbeid. Strukturene er under operasjonalisering og vil fortsatt være under operasjonalisering i 2023, etter hvert som nye ledere er på plass. Dette betyr fortsatt fokus på effektivisering av arbeidsprosesser i alle deler av organisasjonen.

Områder som vil prioriteres i dette arbeidet er:

1. Digitalisering

Digitaliseringsområdet vil på sikt kunne gi Fauske kommune forbedrede arbeidsprosesser og besparelser på drift. Området er stort og det er et pågående arbeid både med tanke på nye driftsmodeller, men også gjennomgang og prioritering av systemporteføljen.

Styring av portefølje (tiltak, ideer og prosjekter)

Kommunen har system for oppfølging av den store porteføljen av tiltak, ideer og prosjekter som finnes.

2. Arbeid med handlingsprogram

Det er for svak kobling mellom målsettinger i overordnede planer, tiltak og prioritering av økonomiske virkemidler gjennom økonomiplanleggingen. Tradisjonelt har samfunnsplanlegging blitt ivaretatt i kommuneplanen (med areal- og samfunnsdel) og økonomiplanlegging i budsjettarbeidet. Den manglende koblingen skal settes i fokus i arbeidet med å få til et handlingsprogram.

3. Økonomistyring og tidlig budsjettarbeid

Økonomi og bemanning er grunnleggende for de utfordringene Fauske kommune står overfor i omstillingen med påfølgende reduksjon av antall stillinger. I 2023 og videre i økonomiplanperioden skal arbeidet med budsjett og regnskapsforståelse intensiveres. God økonomiforståelse, særlig blant ledere på alle nivå, er en nøkkelfaktor for å lykkes i omstillingen. Når budsjett 2023 har blitt lagt, har det vært fokus på rutiner, prosedyrer, kontroller, mv., og budsjettarbeidet for 2024-budsjettet starter allerede fra nyåret 2023 ut fra samme grunnlag. I 2022 fikk kommunen styrket økonomikompetansen i organisasjonen, herunder med en samfunnsøkonom, og det kommer bl.a. til å bli større fokus på analyser og målinger mot "best praksis" – som igjen bidrar til bedre beslutningsgrunnlag.

6.1.1 Tiltak og prosjekter

Administrativ struktur er innarbeidet både på kommunalsjefnivå og i tjenesteområdene. I Helse og omsorg er det etablert ny administrativ struktur, som nå skal begynne å virke. Det vil foretas en evaluering som kan medføre noen justeringer. Gjennomgang av bygningsmasse innen helse og omsorg samt prosessen med omsorgs-/flerbruksboliger er satt i gang, men trenger å skifte noe fokus fra

løsningsorientering til behovsorientering. Prosjektet er omtalt nærmere under tjenesteområdet i budsjett 2022. Interkommunalt samarbeid på tildeling med Bodø har vist seg vanskelig grunnet forskjellig infrastruktur på IKT-løsninger og er foreløpig utsatt.

Bruttoliste over utredninger som angitt i økonomiplan for 2021-2024 er fulgt opp gjennom perioden ved innføring av porteføljestyling i alle tjenesteområdene. Porteføljestyling er også med i videre omstillingsarbeid. Alle områdene som var nevnt er innarbeidet i omstilling og videreføres gjennom nye tiltak og prosjekter. På grunn av store bemanningsendringer i 2022 har de mest krevende prosjektene fått mindre fokus og ressurstilgang enn ønskelig.

Det er foreslått nærmere 60 driftstiltak for alle tjenesteområder i 2023. Utredningsbehov for ytterligere tiltak er nevnt under hvert tjenesteområde. Alle driftstiltak vil vises under tjenesteområdene og være beskrevet i egne vedlegg.

6.2 Plan- og styringssystemet

God ledelse og gode plan- og styringsprosesser er en forutsetning for at Fauske kommune kan ivareta rollen som myndighetsutøver, tjenesteyter, samfunnsutvikler og demokratisk arena.

Plan- og styringssystemet skal ivareta de folkevalgtes ansvar for strategisk styring og prioriteringer, og kommunedirektørens ansvar for å iverksette politiske vedtak og styringssignaler. Gjennom helhetlig virksomhetsstyring sikres effektiv drift og gode tjenester, samtidig som vi ivaretar nødvendig utviklingsarbeid og innovasjon i tråd med samfunnets og innbyggernes behov.

Styringsmodeller

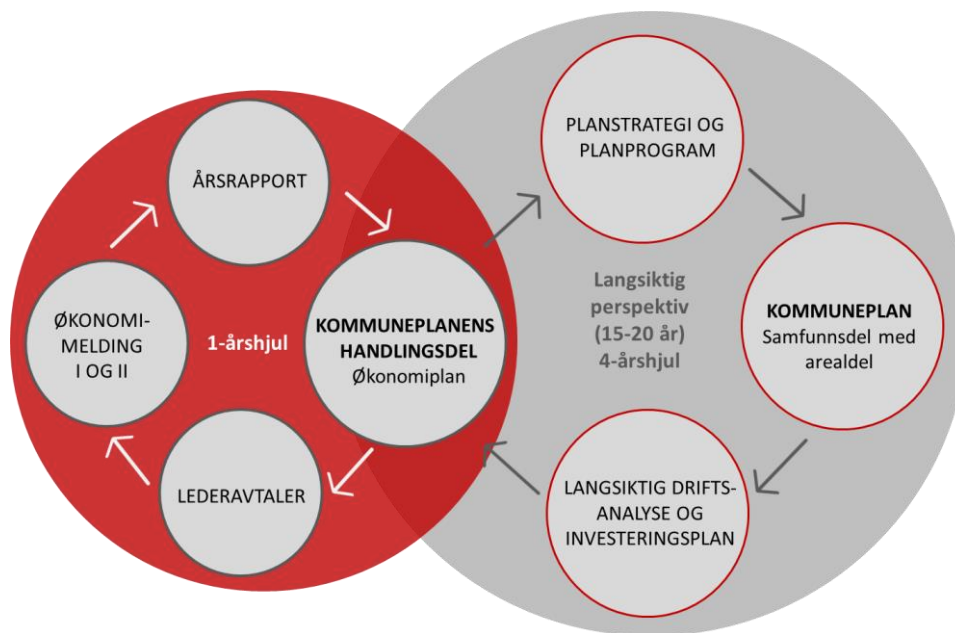
Kommunen benytter ulike styringsmodeller for å iverksette politiske vedtak, skape resultat og styre samfunnsutviklingen i ønsket retning – så langt. Det skal jobbes videre med styring og ledelse, inkludert styringsindikatorer, i kommuneplanens handlingsdel utover i 2023 og i økonomiplanperioden

- Linjestyling - styring av basisorganisasjonen.
- Prosjektstyring - styring av midlertidig organisasjon som et prosjekt eller program.
- Kontraktstyring - styring av tjenester som ikke produseres i egen regi.
- Eierstyring - styring av selskaper som kommunen eier helt eller delvis.
- Samstyring/nettverksstyring – lede, planlegge og styre prosesser på tvers av samfunnssektorer, organisasjoner og aktører.

Det kommunale plansystemet

Det kommunale plansystemet er bygget opp slik at man har en overordnet kommuneplan, som er det viktigste styringsdokumentet i kommunen. Kommuneplanens handlingsdel og økonomiplanen med årsbudsjett kobler oppfølging av kommuneplanens samfunnsdel til økonomiplanleggingen. Fra kommuneplanen springer det ut kommunedelplaner (tematiske/samfunns- eller arealdelplaner) for spesifikke områder eller fag. Gjennom tematiske planer (fag-/temaplaner) utvikles strategier og tiltak som grunnlag for prioritering i handlings- og økonomiplan.

Figur 17 – Framstilling av det kommunale styringssystemet

6.2.1 Kommuneplanens samfunnsdel

Fauske kommune arbeidet i 2021 med kommuneplanens samfunnsdel med arealstrategier 2022-2034. Ny samfunnsdel ble vedtatt i kommunestyret 07/04/22 i sak nr. 021/22.

Kommuneplanen styrer all planlegging og utvikling i kommunen, og samfunnsdelen peker ut de langsiktige mål for Fauskesamfunnets utvikling. Samfunnsdelen inneholder langsiktige og overordnede mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet, og kommunen som organisasjon. Den er et sentralt politisk og administrativt styringsverktøy. Satsingsområdene peker på de områdene som skal ha ekstra oppmerksomhet og ressurser i den 12-årige planperioden. Planen er førende for alle tjenesteområder i kommunen, og skal være grunnlaget for sektorenes planer og virksomhet. Samfunnsdelen inneholder overordnede mål med tilhørende delmål og strategier som handlingsdelen og økonomiplanen skal følge opp.

6.2.1.1 Oppfølging av kommuneplanens samfunnsdel - handlingsdel

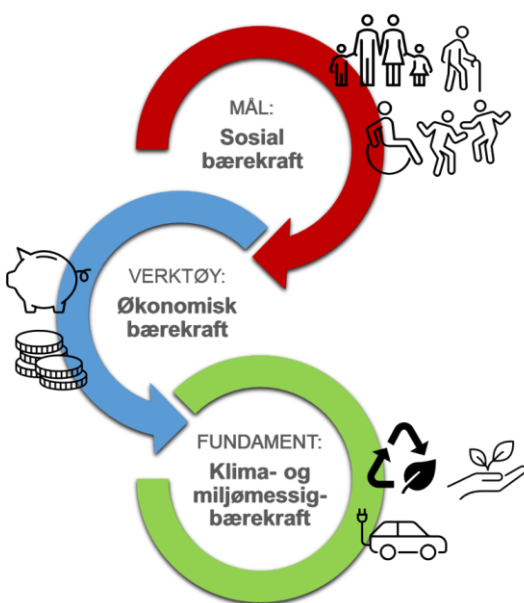
Kommuneplanens handlingsdel og økonomiplanen er kommunens viktigste verktøy for å sikre god økonomisk planlegging og styring. Etter plan- og bygningslovens § 11-1 skal kommuneplanen ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig. Kommuneloven § 14-4 bokstav a fastsetter at økonomiplanen kan inngå i eller utgjøre handlingsdelen. I kommunal planstrategi 2020-2023 for Fauske kommune, ble det vedtatt at handlingsdelen slås sammen med økonomiplan og årsbudsjett.

Handlingsdelen skal vise kommunens prioriteringer og hva kommunen skal arbeide med. Den skal angi ressursfordeling og spesifiserer resultatmål og/eller tiltak som er tenkt gjennomført for å følge opp målene i kommuneplanen. Alle tjenesteområdene i kommunen bidrar inn til måloppnåelse knyttet til de ulike fokusområdene kommuneplanen fastsetter. Gjennom å vise mål og strategier i økonomiplan som er koblet til kommuneplanens samfunnsdel, utgjør økonomiplanen kommuneplanens handlingsdel.

For at økonomiplanen skal utgjøre kommuneplanens handlingsdel, må det være en overordnet kobling til samfunnsplanen, og en kobling av sektor-/tjenestedel til samfunnsplanen.

I kommuneplanens samfunnsdel er det vedtatt tre innsatsområder der disse tre svarer på hvert sitt bærekraftselement.

Figur 18 - Innsatsområder i kommuneplanens samfunnsdel

Innsatsområdene har påfølgende seks fokusområder. Hvert av områdene er knyttet til FNs bærekraftsmål, og søker å sikre en metodikk for å arbeide samordnet med komplekse sektorovergrepene utfordringer. Hensikten er å få til den langsiktige strategiske utviklingen av Fauske kommune som organisasjon og samfunn. De vedtatte fokusområdene er:

- God oppvekst og godt liv
- Mangfold og inkludering
- Deltakende innbyggere
- Attraktive byer og tettsteder
- Omstillingsdyktig næringsliv
- Klima- og miljøvennlig utvikling

Disse fokusområdene ligger til grunn for de mål og tiltak tjenesteområdene beskriver i sine budsjetter og planer for 2023-2026.

7. Innarbeidede tiltak

Tabell 17 – Tiltak innarbeidet i kommunedirektørens forslag til budsjett 2023 og økonomiplan 2023-2026

	Oppvekst og opplæring	Effekt 2023	Effekt 2024	Effekt 2025	Effekt 2026
1853	Familiens hus - Integreringsavdeling - Redusere aktivitetsnivå med 0,2 årsverk	- 54 259	- 129 795	- 129 795	- 129 795
1855	Familiens hus - Redusere aktivitetsnivå med 0,2 årsverk	- 115 965	- 115 965	- 115 965	- 115 965
1883	Familiens hus - Redusere aktivitetsnivå med 1 årsverk	- 425 560	- 638 340	- 638 340	- 638 340
1936	Familiens hus - Opprydding/kvalitetssikring av budsjettposter	- 599 450	- 599 450	- 599 450	- 599 450
1956	Oppvekst - Barnehage - Opprydding/kvalitetssikring av budsjettposter	- 696 300	- 696 300	- 696 300	- 696 300
1959	Oppvekst - Barnehage - Kursmidler - Reduksjon i 2023	- 74 000	-	-	-
1860	Oppvekst - Barnehage - Spesialpedagogisk tilbud - Ny organisering	-	-	-	-
1864	Oppvekst - Barnehage - Ass. styrer - Reduksjon 0,1 årsverk	- 31 971	- 63 834	- 127 668	- 127 668
1882	Oppvekst - Barnehage - Kostnadsreducerende tiltak	- 742 575	- 742 575	- 742 575	- 742 575
1851	Oppvekst - SFO - Avslutte tilbud på skolefrie dager	- 183 600	- 349 000	- 349 000	- 349 000
1889	Oppvekst - Skole - Leirskole - Redusert antall overnattinger	- 78 000	- 78 000	- 78 000	- 78 000
1892	Oppvekst - Skole - Mellomtrinnet - Innkjøp Chromebook	- 29 100	- 9 100	- 9 100	- 9 100
1920	Oppvekst - Skole - Effektivisering IT-drift	- 89 000	- 177 000	- 177 000	- 177 000
1952	Oppvekst - SFO - Redusere antall stillinger på skolefrie dager	- 233 000	- 517 000	- 517 000	- 517 000
1953	Oppvekst - Skole - Opprydding/kvalitetssikring av budsjettposter	- 1 762 000	- 1 762 000	- 1 762 000	- 1 762 000
1957	Oppvekst - Skole - Redusere antall ansatte	- 797 000	- 1 912 000	- 1 912 000	- 1 912 000
1854	Oppvekst - Skole - Overgang til Chrome OS Flex operativsystem	- 196 000	- 196 000	- 196 000	- 196 000
	Sum driftstiltak	-6 107 780	-7 986 359	-8 050 193	-8 050 193

	Helse og omsorg	Effekt 2023	Effekt 2024	Effekt 2025	Effekt 2026
1901	Helse - Oppfølgingstjenesten - Utfasing av tjenestebil	- 35 000	- 38 000	- 38 000	- 38 000
1958	Helse og omsorg - Opprydding/kvalitetssikring av budsjettposter	- 1 900 000	- 1 900 000	- 1 900 000	- 1 900 000
1887	Omsorg - Hjemmetjenesten - Effektivisering vikarbruk, IT-drift og transport	- 2 800 000	- 2 800 000	- 2 800 000	- 2 800 000
1902	Omsorg - Hjemmetjenesten - Ny vurdering av behov for fagutvikler	- 755 369	- 755 369	- 755 369	- 755 369
1903	Omsorg - Felles tjenester - Ny vurdering av behov for kvalitetsrådgiver	- 691 535	- 691 535	- 691 535	- 691 535
1934	Omsorg - Hjemmetjenesten - Avvikle 50% fast stilling dagtid	- 308 531	- 373 429	- 373 429	- 373 429
1935	Omsorg - Hjemmehjelp - Effektivisering av vikarbruk	- 166 000	- 166 000	- 166 000	- 166 000
1951	Omsorg - Institusjon vederlag - Endret beregningsgrunnlag ved fradrag for egen bolig	- 240 000	- 240 000	- 240 000	- 240 000
	Sum driftstiltak	-6 896 435	-6 964 333	-6 964 333	-6 964 333

	Stab og støttefunksjoner	Effekt 2023	Effekt 2024	Effekt 2025	Effekt 2026
1838	Eiendom - Valnesfjord - Renhold - Ny ressursfordeling	- 219 750	- 219 750	- 219 750	- 219 750
1839	Eiendom - Sentrumparkering - Nye alternativer - Periodekort	- 50 000	- 50 000	- 50 000	- 50 000
1840	Eiendom - Sentrumparkering - Lørdagsparkering	- 350 000	- 350 000	- 350 000	- 350 000
1841	Eiendom - Beplantning - Redusering	- 150 000	- 150 000	- 150 000	- 150 000
1975	Eiendom - Sentrumparkering - Utvidelse Fauske idrettshall	30 000	- 24 000	- 24 000	- 24 000
1984	Eiendom - Drift/vedlikehold - Reduserte driftskostnader ved kjøp av elektrisk varebil	- 15 000	- 15 000	- 15 000	- 15 000
1850	Fauske kommune - Biler - Ny ordning for innkjøp og drift	- 200 000	-	-	-
1884	Fauske kommune - Administrative tjenester - Samlokalisering administrasjonsbygget	- 50 000	- 100 000	- 100 000	- 100 000
1890	Fauske kommune - Fjerne fridag og redusert arbeidstid i romjul for dagtidsansatte	-	-	-	-
1924	Fauske kommune - Endring anskaffelser - Gjenbruk, ombruk og bruk på områder det er mulig	-	-	-	-
1967	Fauske kommune - IT - Endret telefonpolicy	- 200 000	- 200 000	- 200 000	- 200 000
1971	Fauske kommune - Sommerjobb for skoleungdom - Midlertidig reduksjon	- 50 000	- 50 000	- 50 000	- 50 000
1806	Kultur og idrett - FK Sprint - Overgang fra driftstilskudd til betaling for faktisk bruk	-	- 290 000	- 290 000	- 290 000
1871	Kultur og idrett - Idrettsanlegg - Barn og unges bruk - Endret subsidiering	- 400 000	- 400 000	- 400 000	- 400 000
1872	Kultur og idrett - Sulitjelma Folkets hus - Opphør av driftstilskudd	- 50 000	- 50 000	- 50 000	- 50 000
1878	Kultur og idrett - Sjønstå gård - Avvikle tilskudd og innlede samarbeid med Nordlandsmuseet	- 10 000	- 10 000	- 10 000	- 10 000
1904	Kultur og idrett - Ungdommens hus - Avklare leieforhold og/eller flytte til egne lokaler	200 000	200 000	200 000	200 000
1929	Kultur og idrett - Valnesfjord skytterlag - Økonomisk kompensasjon	800 000	-	-	-
1983	Kultur - Frivilligsentralen - Endring i forskrift om tilskudd	180 000	180 000	180 000	180 000
1847	NAV - Siso Vekst - Redusert nivå på medfinansiering	- 240 000	-	-	-
1861	NAV - Vertskommunesamarbeid - Korrigert medfinansiering deltakerkommuner	- 134 000	- 138 000	- 142 000	- 148 000
1862	NAV - Vertskommunesamarbeid - Kompensasjon for skjev bemanningsnorm	- 100 000	- 106 000	- 112 000	- 118 000
1966	NAV - Sosialhjelp - Økt behov til flyktninger	400 000	400 000	400 000	350 000
1812	Plan - Utmarkskommunenes Sammenslutning - Midlertidig utmelding	- 56 500	- 56 500	- 56 500	- 56 500
1836	Plan - Samfunnsplanlegger - 50% stilling holdes vakant	- 297 818	- 297 818	- 297 818	- 297 818
1911	Plan - Folkehelserådgiiver - Avvikle stilling	- 343 690	- 343 690	- 343 690	- 343 690
1949	Plan - Matrikkel - Etterregistrering av tiltak	- 50 000	- 50 000	- 100 000	- 150 000
1960	Tekniske tjenester - Sivilforsvaret - Oppsigelse av leieforhold	-	-	-	-
1835	VVA - Lager - Leieavtale sies opp	- 33 000	- 66 000	- 66 000	- 66 000
1939	VVA - Kommunale grusveier - Redusert støvdempende tiltak	- 288 000	- 288 000	- 288 000	- 288 000
1945	VVA - Kommunale veier - Redusert feiing av strøsand	- 50 000	- 50 000	- 50 000	- 50 000
1946	VVA - Kommunale veier - Gatelys - Redusert drift og vedlikehold	- 129 000	- 129 000	- 129 000	- 129 000
	Sum driftstiltak	- 1 856 758	- 2 653 758	- 2 713 758	- 2 825 758

	Politisk virksomhet	Effekt 2023	Effekt 2024	Effekt 2025	Effekt 2026
1895	Politikk - Forenklet streaming av politiske møter	- 70 000	- 70 000	- 70 000	- 70 000
1962	Politikk - Formannskapets disposisjonskonto - Midlertidig reduksjon	- 130 000	- 130 000	- 130 000	- 130 000
1979	Politikk - Frikjøp og godtgjørelser - Reduksjon	- 100 000	- 400 000	- 400 000	- 400 000
	Sum driftstiltak	- 300 000	- 600 000	- 600 000	- 600 000
	Sum driftstiltak alle tjenesteområder	- 15 160 973	- 18 204 450	- 18 328 284	- 18 440 284

8. Medarbeidere og organisasjon

8.1 Medarbeidere og organisasjon

I årene fremover vil Fauske kommune utfordres som arbeidsgiver og tjenesteleverandør som følge av stadig skiftende kompetansekrav og økt konkurranse om arbeidskraft.

For å møte utfordringsbildet må kommunen utvikle, anskaffe og beholde kompetent arbeidskraft, skape heltidskultur, øke nærværet, utøve godt lederskap, ivareta tillit til kommunen og ha evne til innovasjon og nyskaping. En god arbeidsgiverpolitikk er en forutsetning for å lykkes.

Våre medarbeidere er vår viktigste ressurs og en forutsetning for god tjenestekvalitet. Kommunens ansatte leverer gode tjenester og bidrar til at det er godt å leve og bo i Fauske.

I Fauske kommune er det 743 fast ansatte i kommunen fordelt på 587,34 årsverk, per 30.09.2022 .

8.1.1 Heltidskultur

Kommunen skal tilstrebe å tilby alle ansatte minimum 80 % stilling, jf. vedtak om lønnspolitisk plan i kommunestyret i desember 2020.

Gjennomsnittlig stillingsprosent i 2021 var 79,47 %. Pr 30.09.2022 var gjennomsnittlig stillingsprosent 79,17 %.

Av de 743 faste ansatte er 46 % ansatt i deltidsstillinger. Hovedvekten av deltidsansatte er kvinner innenfor tjenesteområde helse og omsorg.

Innenfor tjenesteområdet Helse og omsorg har gjennomsnittlig ansettelsesprosent økt fra 2020 til 2021. I 2022 ser vi at den er redusert til 75,4 %. Andelen deltidsstillinger i tjenesteområdet er på 62,8 %, noe som er en økning på 2,8 % sammenlignet med 2021.

Personalkontoret lyser ut alle stillinger i kommunen. Deltidsansatte har fortrinnsrett til stillinger de er kvalifisert for i henhold til lov- og avtaleverk.

8.1.2 Rekruttering

Fauske kommune publiserer ledige stillinger på kommunens hjemmeside, arbeidsplassen.no og på kommunens Facebook-side.

Generelt ser vi et lavt, men stabilt tilfang av søkere til utlyste stillinger. Dette kan sees opp mot lav arbeidsledighet i kommunen og omkringliggende kommuner.

Ut fra et antatt rekrutteringsbehov de neste to årene innenfor oppvekst og kultur, ser vi at det er mange lærere som har mulighet å gå av med pensjon. Det samme gjelder for barne- og ungdomsarbeidere og barnehagelærere.

Innenfor tjenesteområdet helse og omsorg er det også et betydelig antall helsefagarbeidere, hjelpepleiere og sykepleiere som har mulighet til å gå av med pensjon. Vi har de siste årene sett at sykepleiere i større grad går av etter fylte 62 år. Dette antas å blant annet ha sammenheng med pensjonsordningen for sykepleiere. Den gir sykepleieren mulighet til å gå av ved fylte 62 år og samtidig kunne jobbe 19.9 % stilling på ordinær lønn uten å bli innmeldt i pensjonskassen.

Tabell 18 - Ansatte og pensjonsmuligheter

Stillingstype	2023	2023	2023	2024	2024	2024
	Årsverk	62-66 år	67 år +	Årsverk	62-66 år	67 år +
Barne- og ungdomsarbeidere, assistenter	15,94	22	2	19,53	26	5
Lærere, rektor og inspektører	15,8	14	3	18,5	15	5
Barnehagelærere, pedagogisk leder og styrere	5,3	7	1	6,3	5	3
Helsefagarbeidere, hjelpepleiere	15,76	18	2	18,3	20	3
Sykepleiere, spesialsykepleier	4,55	5	0	6,8	6	2
Vernepleier, Tverrfaglig spes. utd.		0	0		0	0
Lege		0	0		0	0
Ingeniører	2	2	0	2	2	0
SUM	59,35	68	8	71,43	74	18

Det er totalt 11 lærlinger i kommunen. Disse fordeler seg på IKT, barne- og ungdomsarbeiderfaget og helsefagarbeiderfaget. Vi har også lærlinger via NAV.

Kommunen har flere sykepleier-, lærer- og barnehagelærerstudenter i praksis hvert år. Dette er en viktig rekrutteringsarena, og vi har de siste årene rekruttert innenfor alle nevnte områdene på bakgrunn av dette. Innenfor helse- og omsorgssektoren har vi i tillegg rekrutteringsstillinger som sikrer en nyutdannet sykepleier fast stilling etter endt studie.

8.1.3 Sykefravær

Det legemeldte sykefraværet i Fauske kommune har historisk vært høyt, også sammenliknet med kommunal sektor på landsbasis. Tabellen viser at Fauske kommune ligger mellom 1,5 og 0,9 % høyere i legemeldt sykefravær enn landet for øvrig. Tall fra SSB for 3. kvartal 2022 er ikke klar i skrivende stund.

Tabell 19 - Langtidsfravær

	2021K1	2021K2	2021K3	2021K4	2022K1	2022K2
Landsbasis	5,5	5,1	4,5	5,7	6,2	5,2
Fauske kommune	6,9	6,6	5,7	7,1	7,1	6,2
Differanse	+1,4	+1,5	+1,2	+1,4	+0,9	+1

Det er varierende sykefravær innad i kommunen. Tabellen nedenfor viser hvordan både egenmeldt og legemeldt sykefraværet fordeler seg i årets tre første kvartaler sammenliknet med 2021.

Tabell 20 - Sykefravær per 3. kvartal

Sykefravær per 3. kvartal i Fauske kommune	2021	2022	Endring
Økonomi og virksomhetsstyring	1,9 %	6,3 %	4,4 %
Eiendom, plan og samfunnsutvikling	8,2 %	8,1 %	-0,1 %
Oppvekst og kultur	9,4 %	9,6 %	0,2 %
Helse og omsorg	10,3 %	8,9 %	-1,4 %
			0,8 %

Selv om vi ser at sykefraværet på overordnet nivå og på enkelte tjenestoområdene har positiv utvikling, er det på enhetsnivå store variasjoner. Noen enheter har markant økning i sykefraværet mens andre har stor nedgang.

Fokuset på sykefravær er en prioritert oppgave og det jobbes kontinuerlig med tiltak for å få ned sykefraværet. Blant annet kan det nevnes:

- Tidlig og tett oppfølging av sykemeldte arbeidstakere
- Veiledning og støtte fra personalkontoret til ledere for å bistå i sykefraværsoppfølgingen
- Gode og klare rutiner for sykefraværsoppfølging
- Tilretteleggingsgruppen er et møtepunkt hvor arbeidsgiver, arbeidstaker og NAV møtes for å avklare veien videre. Lege inviteres ved behov
- Jevnlige HMS-kurs for ledere, verneombud og tillitsvalgte

Målet er at sykefraværet i Fauske skal være mindre enn 7,5 %. Dette er lavere enn rapportert sykefravær de siste årene. Sykefraværer generer dessverre også betydelige inntekter til kommunen i form av refunderte sykepenger. Kravet om at det skal budsjetteres realistisk, gjør at kommunedirektøren velger å budsjettere med inntekter fra sykepenger ut ifra et sykefravær på 7,5 %.

Sykefraværet vil i noen sammenhenger også generere vikarutgifter der det må hentes inn vikar ved sykefravær. Dette gjelder særlig undervisnings- og omsorgstjenester og mindre i stabs- og kontorfunksjoner. Det er et sterkt fokus i organisasjonen på å begrense vikarbruken, men kommunedirektøren har allikevel analysert vikarbruken i et historisk perspektiv og budsjettert også denne utgiften ut ifra kravet om realisme.

8.1.3.1 Prosjekt Prima arbeidsklima

De tre avdelingene som har vært med i prosjektet Prima arbeidsklima har alle hatt betydelig nedgang i sykefraværet.

Prosjektet ble avsluttet i Vestmyra barnehage og hjemmetjenesten våren 2021.

Etter ønske fra renholdsavdelingen ble det gjennomført ytterligere undersøkelser og tiltak på avdeling Renhold høsten 2021 og våren 2022. Prosjektet ble avsluttet i sin helhet sommeren 2022 og virkningene av prosjektet skal evalueres i løpet av 2023.

8.2 Administrativ organisering

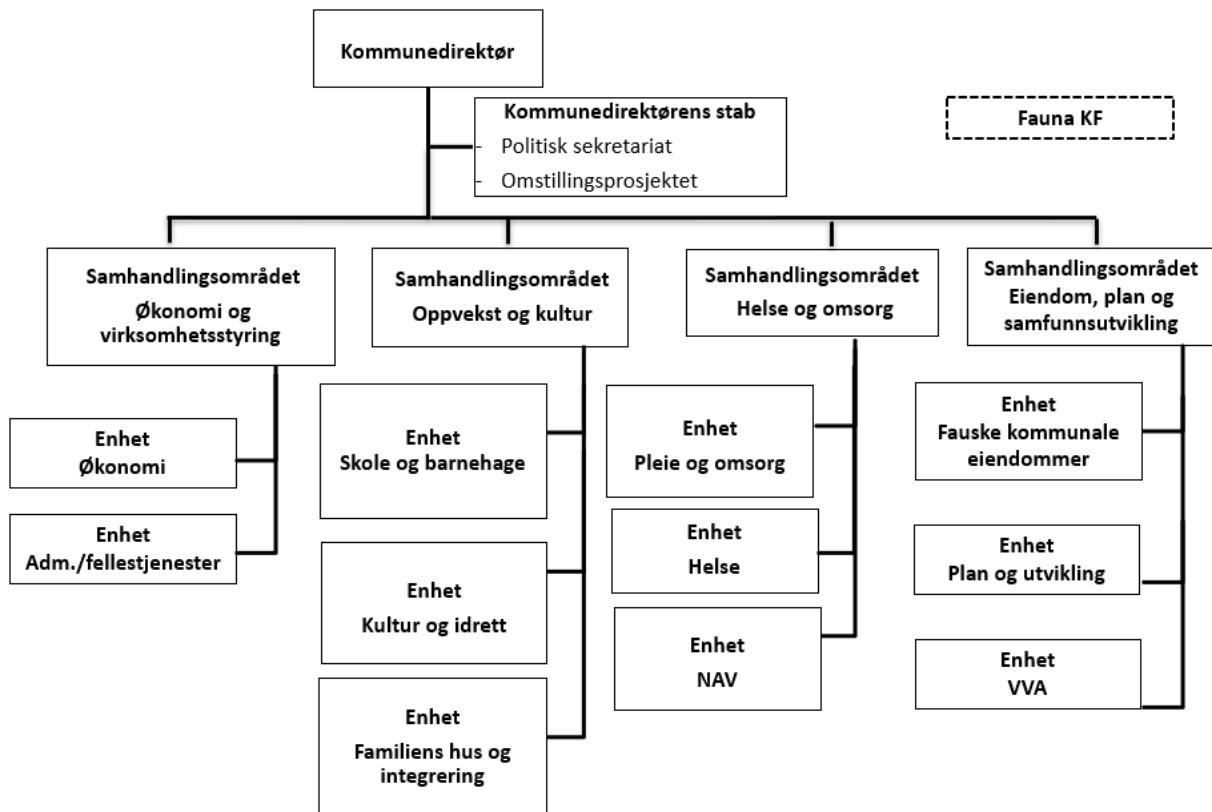
Fauske kommune har administrativt vært organisert lik en tradisjonell linjeorganisasjon. Det er besluttet ny administrativ struktur, mer om det under. Kommunedirektør (KD) er kommunens øverste administrative leder, og ansvarlig for saksutredninger for folkevalgte organer og iverksettelse av politiske vedtak. KDs ansvar og myndighet fremgår av delegasjonsreglementet.

En organisasjon i endring

Kommuneorganisasjonen må hele tiden tilpasse seg den utviklingen Fauskesamfunnet krever for å sikre en fremtidsrettet og bærekraftig organisering med brukerfokus og helhetstenking. Gjennom helhetlig virksomhetsstyring sikres effektiv drift og gode tjenester, samtidig som vi ivaretar nødvendig utviklingsarbeid og innovasjon i tråd med samfunnets og innbyggernes behov.

Ved utgangen av 2022 var organisasjonskartet som følger:

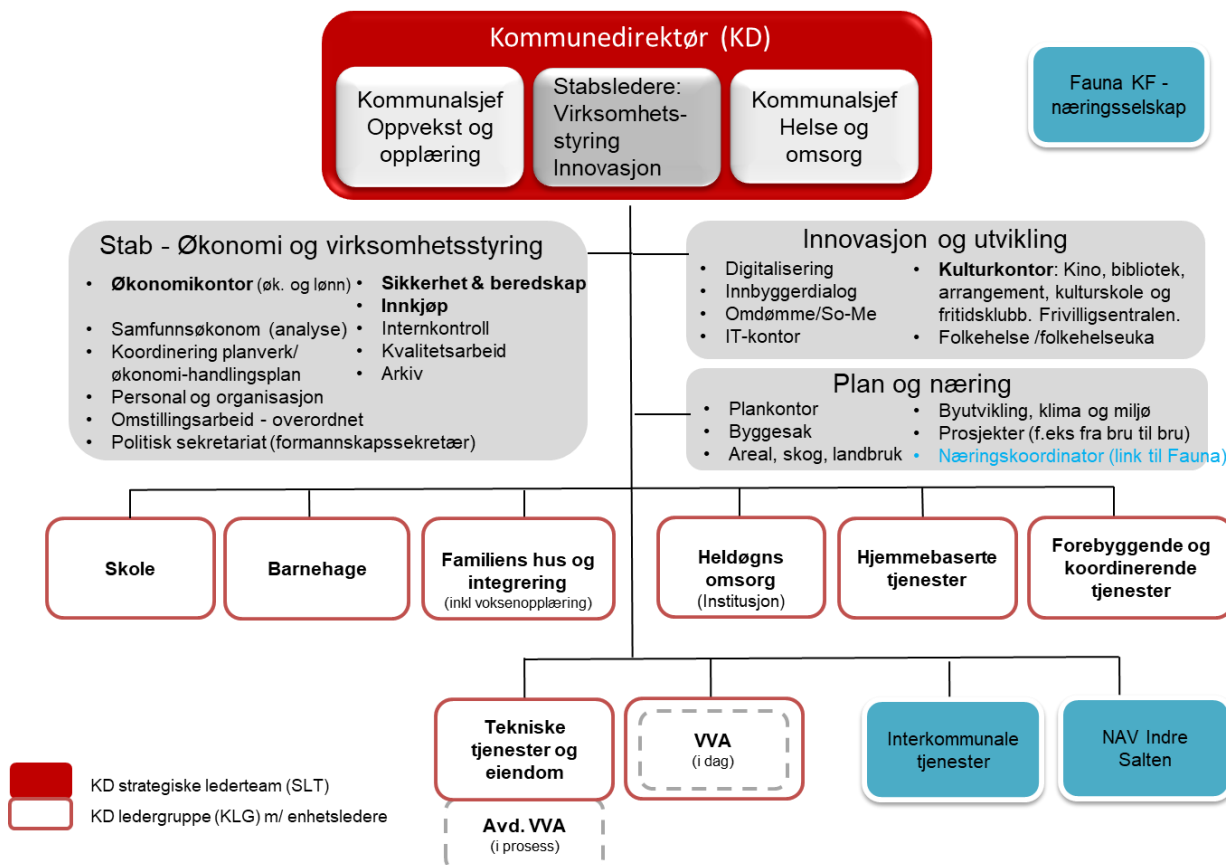
Figur 19 - Organisasjonsstruktur 2022

Kommunedirektøren vurderer løpende muligheten for å tilpasse kommunens organisering for best mulig styring og størst mulig effektivitet - innenfor de budsjettmessige rammer vedtatt av kommunestyret. I 2022 ble lederstrukturen gjennomgått. Det førte til et endret organisasjonsdesign.

Etter gjennomgangen i 2022 er den nye organiseringen slik:

Figur 20 – Organisasjonskart Fauske kommune fra januar 2023

Den nye organiseringen skal bidra til å hemme silo-tenkning og fremme dynamikk og samhandling på tvers i organisasjonen, og dette skal føre til at kommunens oppgaver kan løses på en bedre og mer effektiv måte. I perioden uten kommunalsjefer/lederressurser har enhetsledere vist – på en meget god måte – at de har tatt et betydelig lederansvar, og direktedialogen med kommunedirektør har fungert godt. Ved inngangen til 2023 vil flere nye ledere være på plass og de vil komme inn i en organisasjon med dyktige ansvarsbevisste enhetsledere. Det gjør at organisasjonen igjen vil få et strategisk fokus, i tillegg til det driftsmessige. Den nye organiseringen gir også et sterkere fokus på kommunens oppgaver og tjenester rettet mot innbyggere innen helse og omsorg og oppvekst og opplæring. Stab og støttefunksjoner gis en tydeligere rolle nettopp som ressurs – supporttjenester - for de tjenesteytende enhetene, slik at de kan konsentrere seg mer direkte i tjenesteproduksjon.

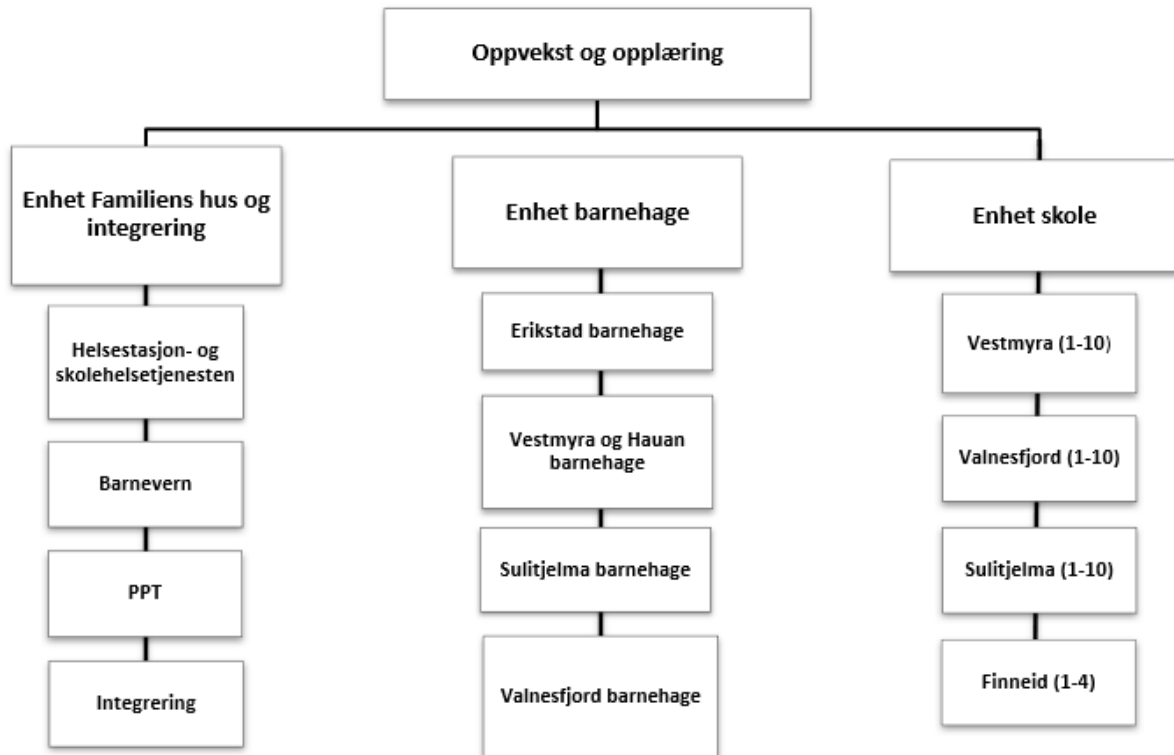
Organiseringen krever autonome ledere. Når de nye topplederne tiltrer på nyåret 2023 skal enhetsledere fortsette med ansvaret for driften og tjenesteleveransene, samtidig som de nye lederne tar et strategisk ansvar. Dette vil sikre både drift og utvikling av kommunens tjenestetilbud.

9. utfordringer og muligheter innenfor tjenesteområdene

9.1 Oppvekst og opplæring

9.1.1 Administrativ organisering

Figur 21 – Oversikt over organisasjonen per 1. januar 2023

Tjenesteområdet leverer tjenester til kommunens befolkning, med hovedvekt av tjenestetilbud i aldersgruppen 0-20 år. Tjenestetilbudet varierer fra all form for grunn- og spesialundervisning i barnehage, grunnskole og voksenopplæring, til foreldrestøtte, tidlig innsats, barnevern, helsefremmende og forebyggende helsetjenester for barn og unge samt bosetting av flyktninger.

Tjenesteområdet skal bidra til at barn og unge tilegner seg kunnskap, ferdigheter og holdninger for å kunne mestre livene sine og bli i stand til å fullføre utdanning og delta aktivt i samfunns- og yrkesliv. Tjenesteområdet skal også bidra til å styrke flyktninger og familieinnvandreres mulighet for raskt å komme ut i jobb eller utdanning.

Tjenesteområdet arbeider systematisk med helsefremmende og forebyggende tiltak og har en viktig samfunnsfunksjon i å bidra til å utjevne sosiale forskjeller.

Det er stor samfunnsverdi i å fremme tilhørighet, trivsel og god helse hos barn, unge og deres familier. For å nå dette må man trygge og styrke barn og unges oppvekstsvilkår. Opplevelse av mestring gir motstandskraft mot utfordringer og kriser, og er avgjørende for læring og god helse.

9.1.2 Hovedtall budsjett og økonomiplan

Tabell 21 - Hovedtall for Oppvekst og opplæring

		ØKONOMIPLAN 2023-2026					
Oppvekst og opplæring totalt		Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2022	Regnskap 2021
	Driftsinntekter	-32 199 155	-32 199 155	-32 199 155	-32 199 155	-30 301 714	-49 807 556
	Driftsutgifter	259 119 276	259 119 276	259 119 276	259 119 276	258 984 025	243 710 947
	Netto	226 920 121	226 920 121	226 920 121	226 920 121	228 682 311	193 903 391

9.1.3 Kommuneplanens samfunnsdel

Oppvekst og opplæring skal arbeide med følgende mål i samfunnsplanen i denne økonomiplanperioden.

Figur 22 - Utvalgte mål for Oppvekst og opplæring

Mål	Våre tiltak
God oppvekst og godt liv	Ha et folkehelseperspektiv i alt vi gjør.
Alle opplever trygghet, mestrer hverdagen og har flere aktive leveår med god helse og trivsel	Ha gode oppvekstmiljø som styrker barn og unge i møte med framtidens utfordringer.
Mangfold og inkludering	Bidrar til at alle får mulighet til å delta og bidra med sine ressurser.
Alle har en oppvekst der de opplever mestring, tilhørighet og inkludering	Bygge og styrke fellesskap, identitet og stolthet
Deltakende innbyggere	Vær en kommune som verdsetter samarbeid.
Alle bor godt i aktive lokalsamfunn	Bidra til at alle skal kunne delta i arbeids- og samfunnslivet som kunnskapsrike, engasjerte og ansvarlige innbyggere.

Hva må til for å lykkes med å realisere målene i 4-årsperioden

Tjenesteområdet må ha ansatte med riktig kompetanse, samtidig som de har fokus på oppdraget og setter brukerne i sentrum.

Godt samarbeid med foresatte er avgjørende for å lykkes i arbeidet med barn og unge. Stabil arbeidskraft, samt plan og rom for kompetanseheving er nødvendig for å møte dagens og fremtidens utfordringer.

Tjenesteområdet må ha møtestrukturer som ivaretar områdets oppgaver. Tverrfaglig samarbeid som sikrer helhetlige tjenester til kommunens innbyggere, er viktig for god måloppnåelse. En robust samhandlingskultur i kommunen og felles verdier blant ledelse og ansatte er avgjørende for god samhandling om alle brukergrupper.

For å realisere målene må tjenesteområdet ha et tilstrekkelig antall ansatte for å ivareta lovpålagte oppgaver på en tilfredsstillende måte. Driftsbudsjettene må avspeile oppgavene området har for å kunne gi et tilbud i tråd med lovverk og sentrale føringer.

Oppfølging og gjennomføring av samhandlingsplanen, "laget rundt barnet", må ha stort fokus i planperioden.

Tydelige prioriteringer og gode rutiner på alle områder er viktig for å ivareta tjenesteområdets planverk og oppgaver.

Hva kan hindre oss i å lykkes med målene i 4-årsperioden

Mangel på kvalifisert personell, forårsaket av sykefravær, oppsigelser og vansker med rekruttering kan bli en utfordring i perioden. Avdelingene i Familiens hus har liten eller ingen mulighet for å hente inn vikarer ved sykdom, noe som fører til at oppgaver må utsettes eller falle bort. Øvrige avdelinger kan leie inn vikarer, selv om disse ofte mangler formell utdanning. Tilgangen til vikarer har blitt mindre de siste årene.

Stor utskifting i ledergruppen vanskeliggjør kontinuitet og utvikling.

Svikt i samarbeid, skyving på oppgaver og beslutningsprosesser som drar ut i tid mellom avdelinger/ enheter/ tjenesteområder vil være til hinder for å nå målsettingene.

Mangel på systematisk og målrettet innsats og implementering av planverk vil vanskeliggjøre tjenesteområdets utvikling.

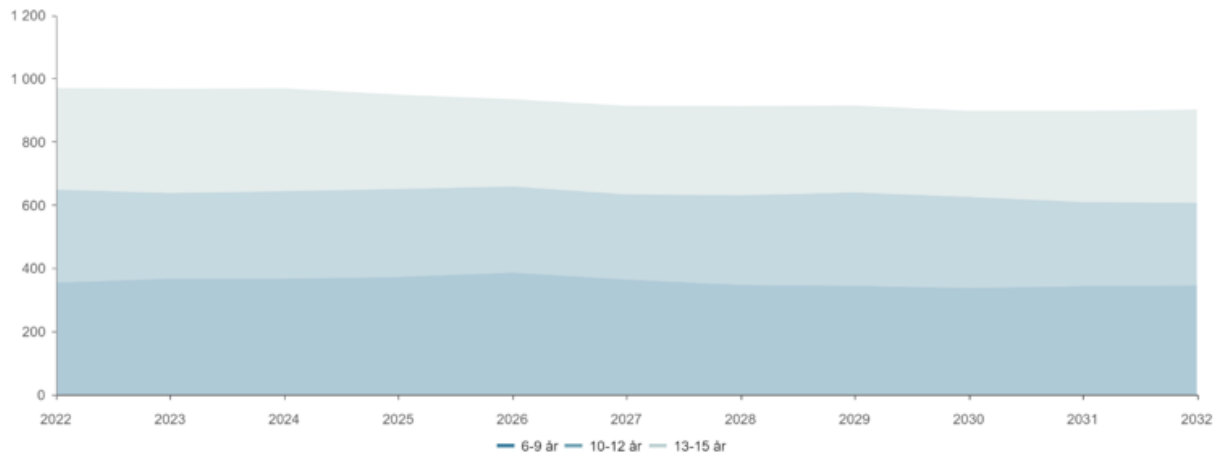
Ytterligere reduksjon av de økonomiske rammene vil gi redusert forebyggende innsats og kan øke utfordringsbildet. En slik situasjon kan hindre oss i å nå målsettingene og medføre økte utgifter for kommunen på sikt.

9.1.4 utfordringer og muligheter i planperioden

Demografi

Prognoser fra SSB og oversikt over fødselstall i kommunen tilsier at barnetallet de nærmeste årene vil gå ned, for så å stabilisere seg. Fra skoleåret 2022-2023 til 2027-2028 vil antallet elever reduseres med 64. Dette forutsetter at ingen barn flytter fra eller til Fauske. Per oktober 2022 er det 1728 barn under 18 år i Fauske kommune. Redusert barnetall fører til redusert rammeoverføring fra staten. Befolkningsframskrivninger basert på middels nasjonal vekst forsterker troen om at elevtall vil reduseres i årene fremover.

Figur 23 - Befolkningsprognose elevtall (kilde: Framsikt)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
6-9 år	354	367	367	372	386	364	347	344	337	343	345
10-12 år	294	270	276	278	272	269	283	295	288	266	261
13-15 år	321	330	325	298	276	280	282	275	272	288	295
Total	969	967	968	948	934	913	912	914	897	897	901

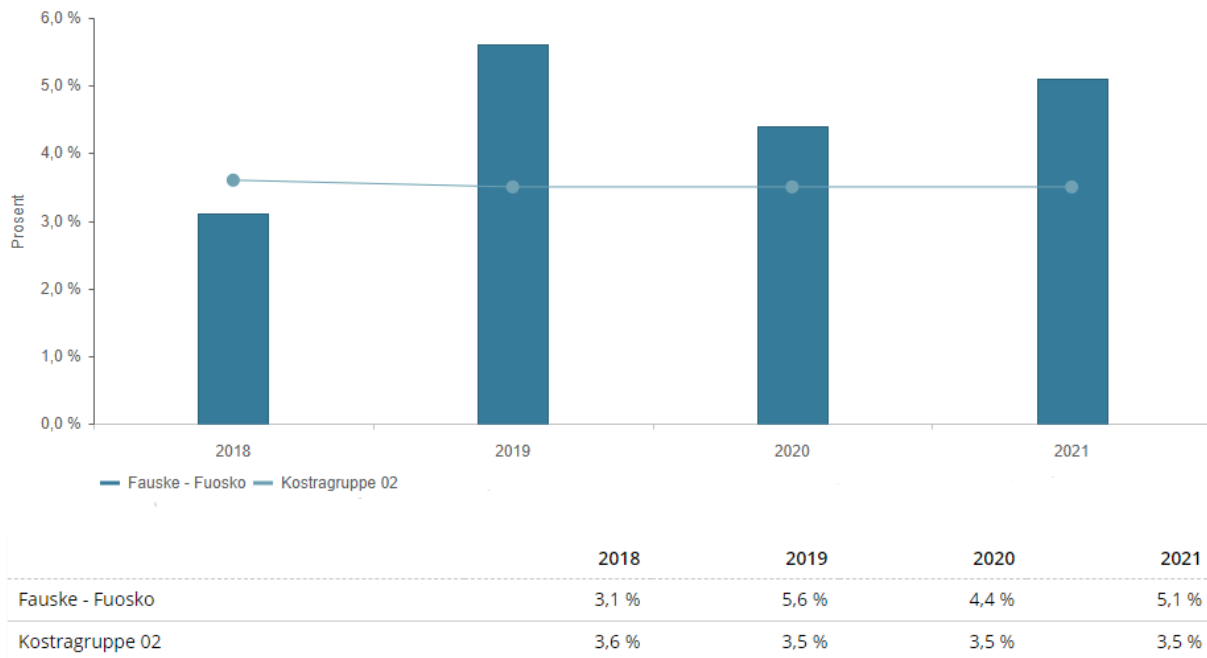
Utfordringer

I planperioden er utfordringene i stor grad knyttet til konsekvensene av allerede foretatte nedtrekk i avdelingene, samt fremtidige nedtrekk i tråd med kommunens økonomiplan. Redusert bemanning gjør at det er færre ansatte å fordele oppgavene på. En må derfor forvente at avdelingene må redusere tilbudet til kommunens innbyggere ytterligere. En slik prosess er utfordrende for ansatte og krever god dialog med brukere.

Barnevernreformen som trådte i kraft 01.01.22 setter store krav til at kommunen har, eller er i stand til å etablere gode forebyggende tiltak som hindrer at barn må plasseres utenfor hjemmet. Reformen er en oppvekstreform og forutsetter styring av det samlede familie-støttende arbeidet i hele kommunen. Med reformen har kommunen fått flere oppgaver samt økt finansieringsansvar for barnevernstiltak. Dette gir kommunen sterkere intensiver til å prioritere forebyggende tilbud til barn og familier. Nedbemanning og nedskjæringer i oppvekstfeltet utfordrer kommunens gjennomføring av reformen.

I løpet av planperioden kan det oppstå uforutsette utgifter som kan i utfordringer med å holde budsjettet innenfor rammene. Det kan f.eks. gjelde tilrettelegging for barn med særskilte behov i barnehage/ skole eller fosterhjem/ institusjonsplasseringer. Dette er forhold som det er vanskelig å planlegge for. Sammenlignet med kommuner i samme KOSTRA-gruppe mottar en større andel barn i våre kommunale barnehager spesialpedagogisk hjelp.

Figur 24 - Andel barn i kommunale barnehager som mottar spesialpedagogisk hjelp (kilde: Framsikt)

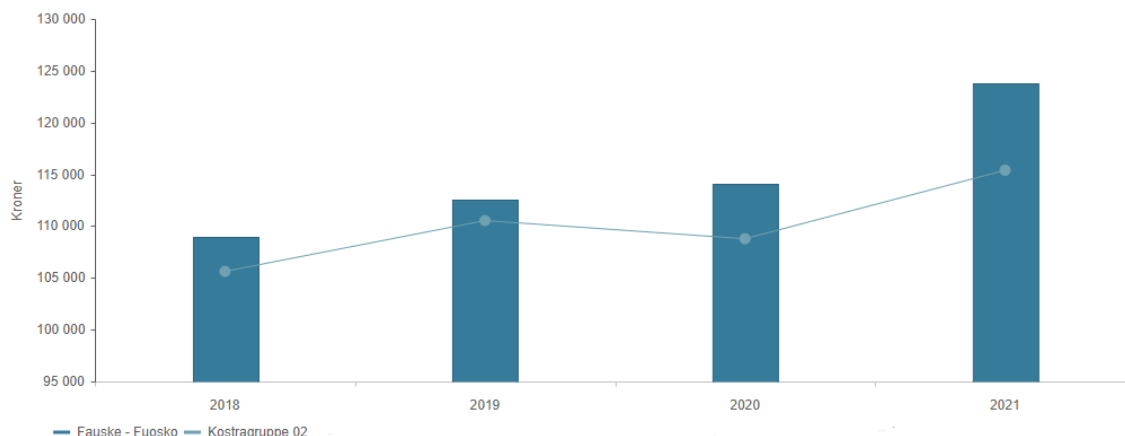

“Statped” er inne i en 5-årig overgangsperiode hvor oppgaver knyttet til barn og unge med store og sammensatte utfordringer innenfor spesialundervisningsfeltet overføres til kommunene. Framover er kommunen avhengig av bredere kompetanse for å møte kravet om flere og mer omfattende oppgaver. Samhandlingsreformen og pakkeforløp for utredning og behandling innen psykisk helsevern for barn og unge i spesialisthelsetjenesten bidrar til økt press, ikke bare i den kommunale helsetjenesten, men også i skole. Kommunens ansvar stiller store krav til samhandling og helhetlig oppfølging. Flyktningsituasjonen, særlig knyttet til krigen i Ukraina gjør fremtidsbildet usikkert for hele tjenesteområdet. Ved økt mottak av flyktninger vil det bli behov for flere ansatte som har kompetanse flyktingene har behov for.

Tjenesteområdet har mange dyktige ansatte som i løpet av de nærmeste årene vil gå av med pensjon. Rekruttering vil være en kritisk faktor fremover. Tjenesteområdet har stått i store omstillingsprosesser de siste årene. Strukturendringer, sammenslåinger og reduksjon av ressurser over år, sliter sakte, men sikkert på organisasjonen.

Barnetallet i Fauske har vært synkende de siste årene. Det medfører lavere rammeoverføringer fra staten, og mindre ressurser til bruk opp mot barn og unge. Reduksjon i elevtall vil være fordelt over mange klassetrinn og skoler, og fører ikke automatisk til at antall lærere kan reduseres. Den samme utfordringen ser man i barnehage.

Figur 25 - Netto driftsutgifter til grunnskole per elev (kilde: Framsikt)

Figur 24 viser netto driftsutgifter til grunnskole per elev i Fauske kommune og gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 2. Figuren inkluderer ikke utgifter til skolelokaler, skolefritidstilbud og skoleskyss. Fauske kommune har høyere netto driftsutgifter til grunnskole per elev, sammenlignet med gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 2. Det samme gjelder for tjenestene skolefritidstilbud og skolelokaler.

Tabell 22 - Elevtall og ledig kapasitet i grunnskolene

	Antall elever 2022/2023	Ledig kapasitet 2022/2023	Ledig kapasitet 2026*
Sulitjelma	37 elever	55 elever	
Finneid	112 elever	48 elever	
Valnesfjord	167 elever	83 elever	
Vestmyra	636 elever	94 elever	
Totalt	952 elever	280 elever	349 elever (-69)

*Basert på innbyggere i Fauske kommune per oktober 2022. Forutsetter ingen til- og fraflytting

Figur 25 viser ledig kapasitet i grunnskolen gjeldende skoleår, samt skoleåret 2026/2027. Sistnevnte er basert på kjente barnetall i Fauske kommune. Denne vil i tillegg påvirkes av til- og fraflytting i kommunen frem til skoleåret 2026/2027 starter.

Muligheter

Kommunens økonomiske situasjon gjør at det er viktig å ha fokus på mulighetsrommet i tjenesteområdet. Det må kontinuerlig søkes etter mer effektive måter å organisere området på og samtidig ivareta et godt tjenestetilbud. Godt samarbeid mellom ledelse og øvrige ansatte vil være nødvendig. Tjenesteområdet må fortsette sin aktive virksomhet med å søke på utviklings- og tilskuddsmidler via statlige satsninger.

Omorganisering av spesialpedagogisk hjelp i barnehagene kan gjøres ved at en ressursgruppe spesialpedagoger ivaretar spesialundervisningsbehovet alle barnehagene i kommunen har. Intensjonen er at barn i større grad skal få tidlig og rett hjelp.

Digitalisering og søken etter bedre og mer effektive løsninger er en vedvarende prosess i kommunen og samfunnet generelt. Mer effektive journalløsninger som eksempelvis gir rom for digital utsendelse og arkivering av brev i avdelingene vil gi bedre ressursutnyttelse og økt effektivisering.

Oppsummering

I kommunen ser vi en økning av barn, unge og familier med sammensatte utfordringer og behov for hjelp og veiledning. Som organisasjon stiller dette store krav til kontinuerlig samordning, effektivisering og prioritering av ressursbruk. Vi må sørge for å bruke ressursene der de gir størst gevinst, og samtidig unngå å opprettholde strukturer og tjenestetilbud som tar ressurser fra områdets kjerneoppgaver. Ledere som er gode rollemodeller og samtidig evner å se gruppen og den enkelte ansatte sine behov og utfordringer har betydning for god oppgaveløsning, arbeidsmiljø og sykefravær. I situasjonen kommunen er i, vil evnen til å inspirere ansatte være en medvirkende faktor for å bevare arbeidslyst og takle omstilling. Det forventes samtidig at ansatte tar ansvar for å jobbe med egen motivasjon.

Alle våre barn og unge skal ha en trygg oppvekst som gjør dem rustet til å mestre livet. Kommunen skal bidra slik at familier som trenger det får tilstrekkelig hjelp og støtte. Flyktninger og familieinnvandrere skal gis mulighet for raskt å komme ut i utdanning eller jobb. Sentrale satsningsområder for å oppnå målsettingene er: Inkludering, tidlig innsats, språk og lesing. Helsefremmende og forebyggende arbeid må prioriteres.

9.1.5 Innarbeidede driftstiltak oppvekst og opplæring

Tabell 23 – Innarbeidede driftstiltak Oppvekst og opplæring

Oppvekst og opplæring		Effekt 2023	Effekt 2024	Effekt 2025	Effekt 2026
Familiens hus og integrering					
1853	Familiens hus - Integreringsavdeling - Redusere aktivitetsnivå med 0,2 årsverk	- 54 259	- 129 795	- 129 795	- 129 795
1855	Familiens hus - Redusere aktivitetsnivå med 0,2 årsverk	- 115 965	- 115 965	- 115 965	- 115 965
1883	Familiens hus - Redusere aktivitetsnivå med 1 årsverk	- 425 560	- 638 340	- 638 340	- 638 340
1936	Familiens hus - Opprydding/kvalitetssikring av budsjettposter	- 599 450	- 599 450	- 599 450	- 599 450
Familiens hus og integrering - Sum driftstiltak		- 1 195 234	- 1 483 550	- 1 483 550	- 1 483 550
Barnehage					
1956	Oppvekst - Barnehage - Opprydding/kvalitetssikring av budsjettposter	- 696 300	- 696 300	- 696 300	- 696 300
1959	Oppvekst - Barnehage - Kursmidler - Reduksjon i 2023	- 74 000	-	-	-
1860	Oppvekst - Barnehage - Spesialpedagogisk tilbud - Ny organisering	-	-	-	-
1864	Oppvekst - Barnehage - Ass. styrer - Reduksjon 0,1 årsverk	- 31 971	- 63 834	- 127 668	- 127 668
1882	Oppvekst - Barnehage - Kostnadsreducerende tiltak	- 742 575	- 742 575	- 742 575	- 742 575
Barnehage - Sum driftstiltak		- 1 544 846	- 1 502 709	- 1 566 543	- 1 566 543
Skole					
1851	Oppvekst - SFO - Avslutte tilbud på skolefrie dager	- 183 600	- 349 000	- 349 000	- 349 000
1889	Oppvekst - Skole - Leirskole - Redusert antall overnattinger	- 78 000	- 78 000	- 78 000	- 78 000
1892	Oppvekst - Skole - Mellomtrinnet - Innkjøp Chromebook	- 29 100	- 9 100	- 9 100	- 9 100
1920	Oppvekst - Skole - Effektivisering IT-drift	- 89 000	- 177 000	- 177 000	- 177 000
1952	Oppvekst - SFO - Redusere antall stillinger på skolefrie dager	- 233 000	- 517 000	- 517 000	- 517 000
1953	Oppvekst - Skole - Opprydding/kvalitetssikring av budsjettposter	- 1 762 000	- 1 762 000	- 1 762 000	- 1 762 000
1957	Oppvekst - Skole - Redusere antall ansatte	- 797 000	- 1 912 000	- 1 912 000	- 1 912 000
1854	Oppvekst - Skole - Overgang til Chrome OS Flex operativsystem	- 196 000	- 196 000	- 196 000	- 196 000
Skole - Sum driftstiltak		- 3 367 700	- 5 000 100	- 5 000 100	- 5 000 100
Oppvekst og opplæring - Sum driftstiltak		-6 107 780	-7 986 359	-8 050 193	-8 050 193

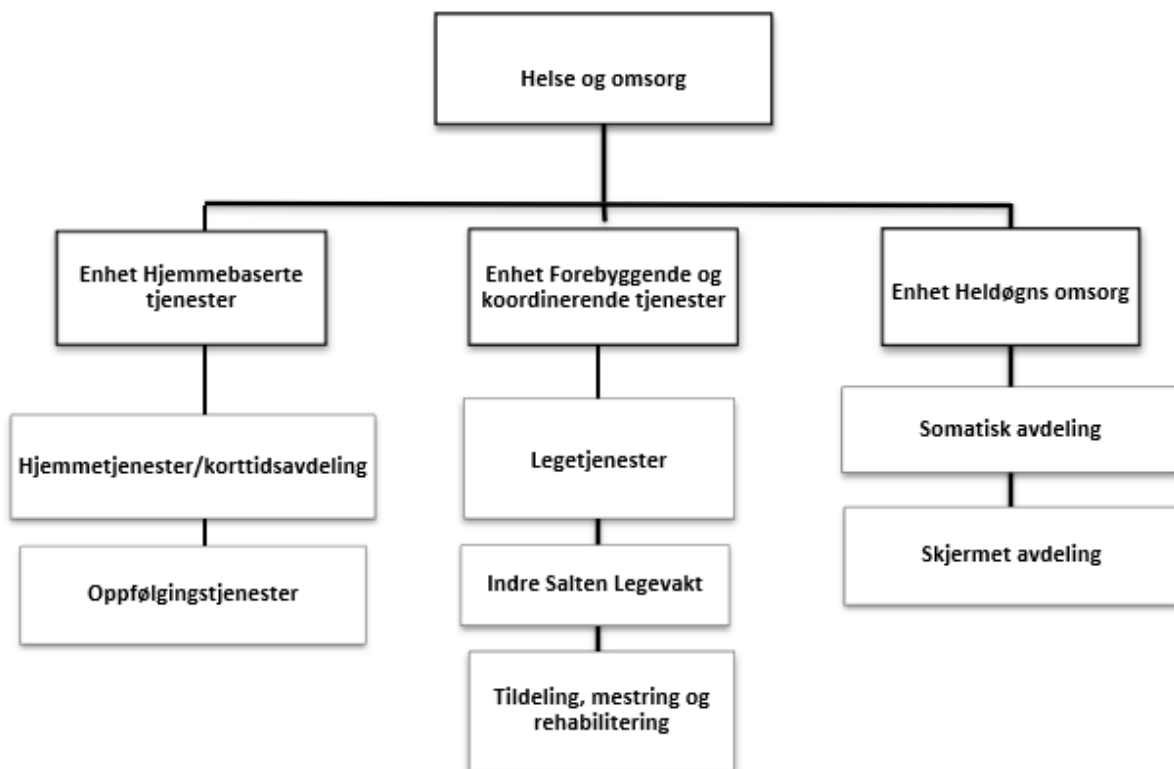
9.1.6 Utredninger i planperioden

- Spesialpedagogisk hjelp i barnehagen
- Møte demografiutfordringer i tjenesteområdet

9.2 Helse og omsorg

9.2.1 Administrativ organisering

Figur 26 - Oversikt over organisasjonen per 1. januar 2023

Tjenesteområdet ivaretar befolkningens behov for helse- og omsorgstjenester. Helse og omsorg arbeider systematisk med helse og funksjonsfremmende tiltak og forebyggende arbeid i samfunnet.

Tjenesteområdet har i tillegg ansvar for sosiale tjenester.

Befolkningens helse er en samfunns viktig ressurs. Det er et stort potensial i å fremme helse og forebygge sykdom og for tidlig død. Det er et samfunnsansvar å bidra til god helse i hele befolkningen. Hvordan vi utvikler samfunnet vårt har stor betydning for helsen til hver og en av oss, og ikke minst for hvordan helsen er fordelt i befolkningen.

Tjenesteområdet er delt inn i tre enheter fra 1. januar 2023.

Tabell 24 - Organisasjonsstruktur i Helse og omsorg

Helse og omsorg	Kommunalsjef
Hjemmebaserte tjenester	Enhetsleder
Hjemmetjenesten <ul style="list-style-type: none"> • Hukommelsesteam • Krefttjenesten • Hjemmehjelp 	Avdelinger.
Buen korttids avdeling	
Oppfølgingstjenesten <ul style="list-style-type: none"> • Miljø og habilitering • Psykisk helse og rus tjeneste 	Avdelingsleder
Heldøgns omsorg	Enhetsleder
Skjermet avdeling	Avdelingsleder
Somatisk avdeling	Avdelingsleder
Miljø og aktivitetsavdeling	Teamleder
Storkjøkken	Teamleder
Forebyggende og koordinerte tjenester	Enhetsleder
Fauske og Valnesfjord legekantor	Avdelingsleder
Legetjenester -næringsdrivende leger	Enhetsleder
Legevakt	Avdelingsleder
Tildeling, mestring og rehabilitering	Avdelingsleder

Omstilling innenfor helse og omsorg har vært og er krevende slik organisasjonen var oppbygd. Avdelingene er blitt store og flere har ett lederspenn opp mot 100 ansatte pr leder. Dette krever merkantil bistand slik at ledere får utført lederoppgaver og ikke bruke tid på å leie inn personell.

9.2.2 Hovedtall budsjett og økonomiplan

Tabell 25 - Hovedtall for Helse og omsorg

		ØKONOMIPLAN 2023-2026					
Helse og omsorg totalt		Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2022	Regnskap 2021
	Driftsinntekter	-58 440 706	-58 440 706	-58 440 706	-58 440 706	-54 663 890	-69 600 812
	Driftsutgifter	300 514 946	300 514 946	300 514 946	300 514 946	302 107 389	306 881 340
	Netto	242 074 240	242 074 240	242 074 240	242 074 240	247 443 499	237 280 528

9.2.3 Kommuneplanens samfunnsdel

Helse og omsorg skal arbeide med følgende mål i samfunnsplanen i denne økonomiplanperioden.

Tabell 26 - Utvalgte mål for Helse og omsorg

Mål	Tiltak
Bærekraftige helse og omsorgstjenester	<ul style="list-style-type: none"> • Drifte innenfor økonomiske rammer • Tjenestene må være dimensjonert for å ivareta en økende eldre befolkning. • Riktig kompetanse og tjeneste til rett tid. • Sikre og videreutvikle tilstrekkelig kapasitet, kvalitet, og kompetanse i tjenestene.
God oppvekst og godt liv Alle opplever trygghet, mestrer hverdagen og har flere aktive leveår med god helse og trivsel	<ul style="list-style-type: none"> • Fortsatt satse på forebyggende og rehabiliterende tjenester. • Videreutvikle lærings- og mestringstilbud. • Innbyggere skal få bo i eget hjem lengst mulig med størst mulig grad av selvstendighet. • Målrettet implementering av velferdsteknologiske hjelpemidler.
Mangfold og inkludering	<ul style="list-style-type: none"> • Leve hele livet –kvalitetsreform. • Aldersvennlige lokalsamfunn. • Sosiale møtepunkt for personer med sammensatte utfordringer. • Lavterskel gruppetilbud.
Deltakende innbyggere	<ul style="list-style-type: none"> • Det må skapes realistiske forventninger til hva kommunen skal løse og hva hver enkelt innbygger må ordne og ta ansvar for selv. • Helse og omsorg ønsker å stimulere til samarbeid med lag og foreninger for å utnytte den samlede kompetansen. • Involvering av brukere og pårørende. • Fokus på folkehelse på alle arenaer. • Legge til rette for økt samarbeid mellom de ulike lag og foreninger for å utnytte en samlet kompetanse og kapasitet.
Attraktive byer og steder	<ul style="list-style-type: none"> • Være en attraktiv arbeidsgiver med tanke på nyrekruttering og tilflytting. • Ha bemannede omsorgsboliger tilpasset ulike brukergrupper. • Gode helsetjenester.

Hva må til for å lykkes med å realisere målene i 4-årsperioden

Kvalitetsreformen Leve hele livet forankres og implementeres i kommunedelplanen for Helse, omsorg og sosial. Helse og omsorg vil styrke samarbeidet med frivillige lag og foreninger for å imøtekomme et økende behov for sosiale arenaer i tråd med intensjonen med Leve hele livet og de fem innsatsområdene i reformen.

Den faglig funderte styrkingen av forebyggende og rehabiliterende tjenester er mye av grunnlaget for fremtidens helse og omsorgstjenester i Fauske. Slik de hjemmebaserte, forebyggende og rehabiliterende tjenestene er organisert og harmonisert pr i dag, er dette langt på vei det som skal til for å lykkes med dreiningen som er helt nødvendig for forsvarlige og verdige helsetjenester. For hjemmetjenesten iverksettes det effektivisering i tjenestetildelingen og tjenestevolum. Videre viser den nasjonale tendensen at riktig bruk av ressurser i tjenesten har god effekt på effektivisering. Det blir slått sammen flere pasientlister med en god logistikk og bruk av rett fagkompetanse på rett plass.

Samhandlingsreformen har medført at nye og komplekse oppgaver fra staten og spesialisthelsetjenesten blir overført til kommunene. Som et eksempel er pasientene ikke alltid ferdigbehandlet når de utskrives fra sykehus og krever fortsatt behandling og oppfølging i kommunal helsetjeneste. En viktig faktor som skal til for å lykkes, er at man kan opprettholde god pasientflyt. Dette er avhengig av fungerende rehabiliterende tjenester som hjelpemidler, ergo- og fysioterapitjenester slik at innbyggere som skal til eget hjem får hjelpemidler tilgjengelig for å klare seg i hverdagen.

En av de viktigste tiltakene tjenesteområdet gjør er å lykkes med å rekruttere og beholde kritisk kompetanse. I tillegg må man kunne tilby gode fagmiljøer og gode arbeidsvilkår. Imidlertid er det slik at om det oppstår usikkerhet rundt arbeidssituasjonen kan dette medføre at nøkkelpersonell velger å forlate sine stillinger. Det vil da være krevende å rekruttere inn nytt personell, da det vil være et ufullstendig fagmiljø og arbeidsbyrden blir større på de som er igjen.

Hva kan hindre oss i å lykkes med målene i 4-årsperioden

Kutt i hjemmebaserte, forebyggende og rehabiliterende tjenester vil få store konsekvenser for det øvrige tjenestetilbudet og være til hinder for gjennomføring av valgt strategi med vridning av tjenestene fra behandling til forebygging.

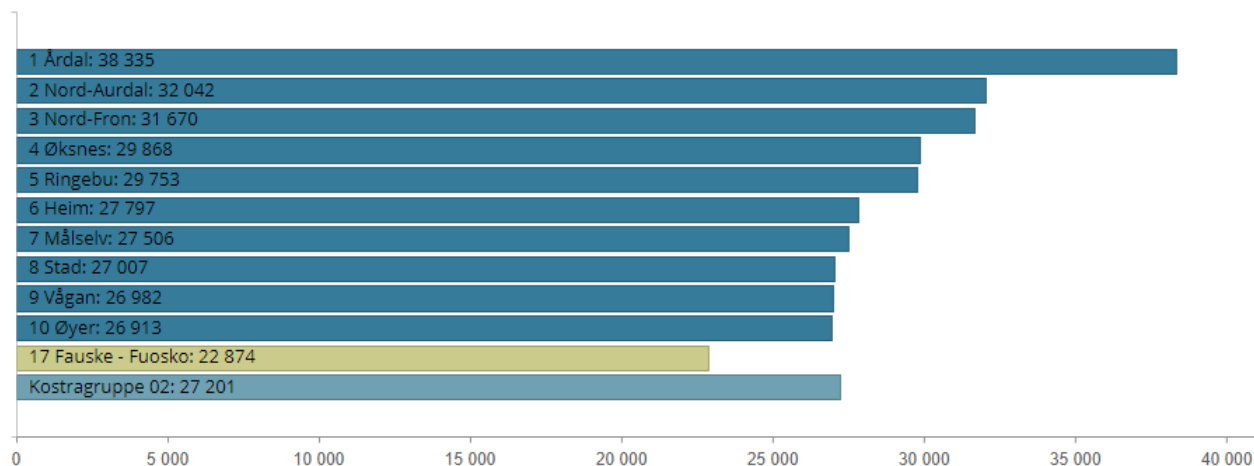
Det er krevende å rekruttere og beholde kvalifisert personell når man er i både omstilling og nedbemanning. Mangel på kvalifisert personell fører umiddelbart til kostnadsoverskridelser på overtid og innleie av vikarer for å sikre forsvarlighet i tjenesten.

Når det beskrives fra tjenesteområdet at situasjonen er kritisk er det med tanke på mangel av hender til å utføre oppgavene som gjør situasjonen utfordrende og sammensatt. Helse og omsorg har over flere år opplevd kronisk personell og vikarmangel i tjenestene. Dette er en faktor som kan bidra til at tjenesteområdet ikke vil lykkes med å nå sine mål.

I løpet av planperioden kan det tilkomme brukere med uforutsette store ressursbehov. Dette er en faktor som kan medføre at man ikke kan drifte innenfor gitte økonomiske rammer.

9.2.4 Utfordringer og muligheter i planperioden

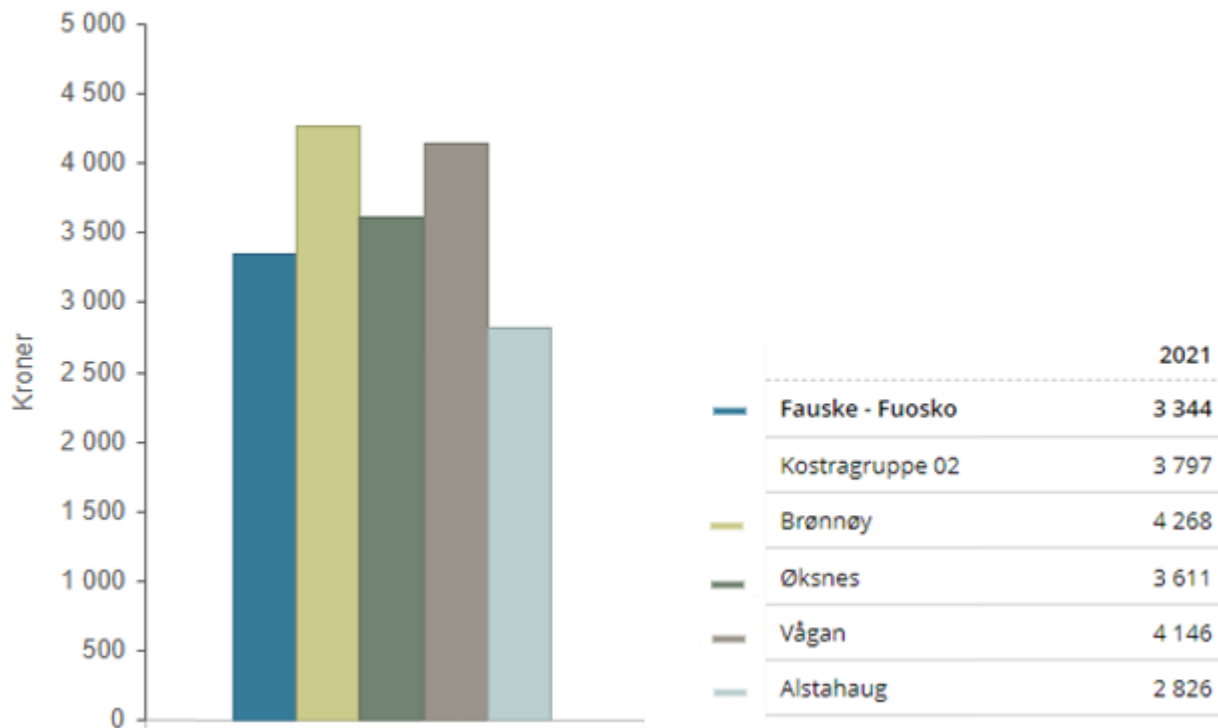
Figur 27 - Netto driftsutgifter til pleie og omsorg per innbygger i 2021 (kilde: Framsikt)

Fauske kommune er en del av KOSTRA-gruppe 2, bestående av 18 sammenlignbare kommuner. Figur 25 fordeler kommunene etter netto driftsutgifter per innbygger til pleie og omsorg i 2021. Her fremkommer det at ligger under gjennomsnittet for KOSTRA-gruppen.

Tjenesteområdet fortsetter arbeidet med effektivisering av kommunens tjenestetilbud. En konsekvens av kommunens økonomiske situasjon er at man fortsatt må igjennom en nødvendig reduksjon i tjenestenivå. Resultatet av dette kan være økte ventelister, økte egenbetalinger, reduksjon i nivå på tjenestetilbudet og reduksjon i fradrag. Tildelingskontoret utformer nå en ny "tildelingsveileder" hvor det er godt beskrevet til befolkningen hva de kan forholde seg til ved tildeling av tjenester. Dette vil skape en god saksbehandlingspraksis og forutsigbarhet for innbyggere hvor det er laget en veileder med innslagspunkt for tildeling.

Figur 28- Netto driftsutgifter per innbygger til diagnose, behandling og re-/habilitering (kilde: Framsikt)

Tabellen ovenfor viser ressursbruk per innbygger for de forebyggende og rehabiliterende tjenestene utenom helsefremmende og forebyggende helsetjenester i Familiens hus som er organisert under oppvekst og opplæring. Man får da et mer nyansert bilde av hvor man ligger i forhold til sammenlignbare kommuner innen dette området. Tabellen viser at Fauske kommune i 2021 lå under gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 2, som Fauske kommune er en del av.

E-helse og velferdsteknologi

Det er økt oppmerksomhet på helsedata, både på individ og samfunnsnivå. E-helse medfører sikkerhets- og personvernutfordringer blant annet innen skylagring og kunstig intelligens.

Når tjenesteområdet har rekruttert inn nye lederressurser vil det arbeides med ytterligere teknologi som digitale alarmer og digitale tilsyn med tanke på implementering i hjemmebaserte tjenester. Teknologi som innføres i hjemmetjenesten skal bidra til at innbyggere i Fauske opprettholder autonomi i eget hjem. Fremtidige endringer i demografi medfører at det er avgjørende å satse på velferdsteknologiske løsninger for å kunne tilby forsvarlige og verdige tjenester parallelt med reduksjonen i tilgang på kvalifisert personell.

Legetjenesten

Våren 2022 kom det til enighet i forhandlinger mellom KS og den Norske legeforening, hvor det skal arbeides videre med implementering av legevaktarbeid inn i ordinær arbeidstid. Denne løsningen vil påføre kommunene en økt kostnad og tapte inntekter når legen etter en legevakt har tilsvarende fri fra dagtidslegekontoret. I praksis vil dette medføre lengre ventelister og opphopning av pasienter. I Fauske kommune har man allerede fra høsten 2022 satt ned et utvalg bestående av leger, tillitsvalgt og

administrasjon for å se på alternative løsninger for legetjenesten i kommunen. Man antar at det vil komme økonomiske bevillinger fra staten i 2023 for å kompensere for denne implementeringen, men av uvisse størrelse. Det må påberegnes at kommunen må ta en del av den økte økonomiske byrden. Tiltaket vil mest sannsynlig bli effektivt mot slutten av 2023.

Omsorgsboliger og bygningsmasse.

Dagens bygningsmasse er i begrenset grad tilpasset de behov dagens brukere har, noe som er kostnadsdrivere når tjenestene skal driftes innenfor eksisterende bygg. I Fauske kommune kjøper man i mange tilfeller tjenester fra private aktører fordi man ikke har tilpassede boliger, med tilfredsstillende bemanning innen feltet oppfølgingstjenesten psykisk helse og rus. Man antar å kunne ivareta brukere med store bistandsbehov mer kostnadseffektivt med et lokalt tilbud.

Det er en utfordring at kommunen mangler bemannede omsorgsboliger, et trinn i omsorgstrappen mellom ordinær bolig og institusjon. Det mangler bemannede boliger til alle grupper i tjenesteområdet. Om slike boliger var tilgjengelig, kunne man utsatt behovet for langtidsplass og behovet for større ressursbruk i hjemmebaserte tjenester. Det ses positivt på å dra veksler av et samarbeid med private aktører innenfor boligutvikling. Saken må utredes tversektorielt.

Demografi

Som beskrevet i kommuneplanens samfunnsdel tegner SSB et utfordrende bilde av den demografiske utviklingen i Fauske kommune. Den eldre del av befolkningen vil øke betydelig, mens andelen 45 –66 år, vil gå ned. Konsekvensen vil være et gradvis økt utgiftsbehov knyttet til tjenesteområdet.

Helse og omsorgstjenesten må være robust nok til å imøtekomme nye oppgaver, en økende eldre befolkning og en økende andel innbyggere med omfattende medisinskfaglige utfordringer. Slik det fremstår i dag er ikke tjenesteområdet rustet til å kunne ivareta den varslede demografiske utviklingen. Tilgangen på arbeidskraft kan ikke imøtekomme befolkningsutviklingen og behovet for tjenester i helse omsorgstjenestene. Dette innebærer i praksis at man må ha et langt sterkere fokus på forebygging, tidlig innsats og rehabilitering for på sikt å kunne harmoniserer driften mot den varslede økningen av eldre. Tjenesteområdet har nå behov for konsensus for å kunne fortsette med dette som et samlet satsningsområde. Helse og omsorg må i tillegg rette fokus mot rekruttering og mobilisering av arbeidskraft, samt ha et bevisst forhold til bruk av velferdsteknologi.

Utfordringer

Ressurskrevende tjenester

Det er varslet nye behov hos ressurskrevende tjenester i overgang mellom barn og voksenliv. Man ser et økende antall barn med store bistandsbehov som vil komme inn med rett til lovpålagte helse og omsorgstjenester i løpet av 2023. Dette medfører usikkerhetsmomenter for neste års budsjett, i tilfelle dette slår inn vil det bli nødvendig med en budsjettregulering knyttet til økt ressursbehov i løpet av 2023.

Oppsummering

Tjenesteområdets kapasitet til å levere tjenester av like høy kvalitet i fremtiden utfordres særlig av demografisk utvikling, endringer i sykdomsbildet, endringer i oppgaveansvar mellom kommunesektoren og spesialisthelsetjenesten, samt ressursituasjonen i Fauske kommune.

For å møte utfordringene er strukturering av tjenestene med fokus på målrettet rekruttering, kompetanseheving og oppgaveglidning helt nødvendig for å ivareta de fremtidige kravene i morgendagens helse- omsorgs og sosialtjeneste.

Konsekvensen av de samlede tiltakene i tjenesteområdet vil være at innbyggere i Fauske kommune ikke kan forvente det samme tjenestenivået som tidligere, det er innført brukerbetaling på flere tjenester og innslagspunktet for når man mottar tjenester vil øke i løpet av planperioden. Man vil likevel fortsatt levere lovbestemte, verdige og forsvarlige tjenester i de kommende år.

9.2.5 Innarbeidede driftstiltak helse og omsorg

Tabell 27 – Innarbeidede driftstiltak Helse og omsorg

Helse og omsorg		Effekt 2023	Effekt 2024	Effekt 2025	Effekt 2026
Felles Helse og omsorg					
1958	Helse og omsorg - Opprydding/kvalitetssikring av budsjettposter	- 1 900 000	- 1 900 000	- 1 900 000	- 1 900 000
1903	Omsorg - Fellestjenester - Ny vurdering av behov for kvalitetsrådgiver	- 691 535	- 691 535	- 691 535	- 691 535
Felles Helse og omsorg - Sum driftstiltak		- 2 591 535	- 2 591 535	- 2 591 535	- 2 591 535
Hjemmebaserte tjenester					
1901	Helse - Oppfølgingstjenesten - Utfasing av tjenestebil	- 35 000	- 38 000	- 38 000	- 38 000
1887	Omsorg - Hjemmetjenesten - Effektivisering vikarbruk, IT-drift og transport	- 2 800 000	- 2 800 000	- 2 800 000	- 2 800 000
1902	Omsorg - Hjemmetjenesten - Ny vurdering av behov for fagutvikler	- 755 369	- 755 369	- 755 369	- 755 369
1934	Omsorg - Hjemmetjenesten - Avvikle 50% fast stilling dagtid	- 308 531	- 373 429	- 373 429	- 373 429
1935	Omsorg - Hjemmehjelp - Effektivisering av vikarbruk	- 166 000	- 166 000	- 166 000	- 166 000
Hjemmebaserte tjenester - Sum driftstiltak		- 4 064 900	- 4 132 798	- 4 132 798	- 4 132 798
Heldøgns omsorg					
1951	Omsorg - Institusjon vederlag - Endret beregningsgrunnlag ved fradrag for egen bolig	- 240 000	- 240 000	- 240 000	- 240 000
Heldøgns omsorg - Sum driftstiltak		- 240 000	- 240 000	- 240 000	- 240 000
Helse og omsorg - Sum driftstiltak		-6 896 435	-6 964 333	-6 964 333	-6 964 333

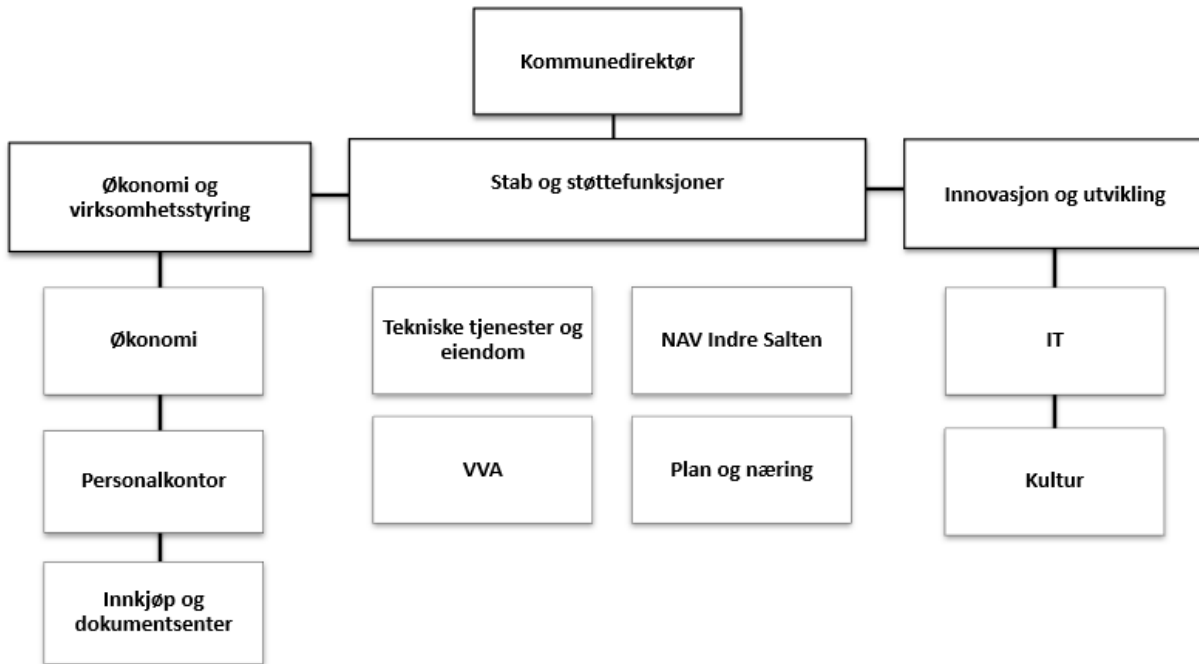
9.2.6 Utredninger i planperioden

- Helhetlig gjennomgang av bruk av egne bygg i helse og omsorg.
- Storkjøkken driftes i dag fra leide lokaler. Det utredes for å flytte storkjøkkenet inn i kommunalt eid bygg.

9.3 Stab og støttefunksjoner

9.3.1 Administrativ organisering

Figur 29 – Oversikt over organisasjonen per 1. januar 2023

Stab og støttefunksjoner er et nytt tjenesteområde fra 1. januar 2023.

Foruten strategisk ledelse er de fleste stab- og støtte funksjoner organisert her. Aktiv støtte, veiledning og gjennomføringsaktiviteter ut mot de tjenesteproduserende delene av kommunen innen områder som IKT, innkjøp, økonomisk informasjon, personal og rekrutteringstjenester, og kontrolloppgaver inngår her. Videre finner man sektorovergrepene aktiviteter som planarbeid, byggesak, skog- og landbruk, teknisk og eiendomsdrift, digitalisering og kultur. NAV er også plassert her. Sysselsetting er en svært viktig del som påvirker Fauskesamfunnet og som dermed har en strategisk innretning. Av den grunn flyttes NAV fra Helse- og omsorg til direkte under kommunedirektøren. Tjenesteområdet har styrket analysekapasitet med kontrollere og en samfunnsøkonom som kan utvikle beslutningsunderlag, beregne gevinster og også belyse kritiske forhold i tjenesteområdene og som de bør fokusere på i sin utvikling.

9.3.2 Hovedtall budsjett og økonomiplan

Tabell 28 - Hovedtall for stab og støttefunksjoner

		ØKONOMIPLAN 2023-2026					
Stab og støttefunksjoner totalt		Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2022	Regnskap 2021
	Driftsinntekter	-117 852 459	-117 852 459	-117 852 459	-117 852 459	-113 305 115	-114 287 262
	Driftsutgifter	221 117 977	221 117 977	221 117 977	221 117 977	210 658 243	213 044 226
	Netto	103 265 518	103 265 518	103 265 518	103 265 518	97 353 128	98 756 964

9.3.3 Kommuneplanens samfunnsdel

Stab og støttefunksjoner har en sektorovergripende aktivitet og støtter alle tjenesteområdene. Stab og strategisk ledelse arbeider derfor for og med at tjenesteområdene skal lykkes på sine områder, samtidig som tjenesteområdet selv arbeider med de overordnede målene i samfunnsplanen. Stab og støttefunksjoner vil være særlig opptatt av å arbeide for de tre innsatsområdene i planen som handler om hvordan framtiden i Fauske skal bli. De tre innsatsområdene svarer på hvert sitt bærekraftselement.

- Å LEVE I FAUSKE - viser oss hvordan vi skal jobbe med den sosiale bærekraften
- Å SKAPE OG HANDLE I FAUSKE - viser hvordan vi skal jobbe med økonomisk bærekraft
- Å MØTE FRAMTIDEN I FAUSKE - viser hvordan vi skal jobbe med klima- og miljømessig bærekraft.

Tabell 29 – Utvalgte mål for stab og støttefunksjoner

Mål	Tiltak
Attraktive byer og tettsteder	<ul style="list-style-type: none"> • Være en trygg kommune med godt omdømme og fornøyde innbyggere • Ha en bærekraftig økonomi og tjenesteproduksjon • Næringsliv og offentlig sektor har tilgang til relevant kompetanse for morgendagens utfordringer
Tilrettelegge for flere bedriftsetableringer	<ul style="list-style-type: none"> • Sikre arealer til nye bedrifter • Legge til rette for infrastruktur
Grønn planlegging	<ul style="list-style-type: none"> • Ha økt fokus på arealutvikling som håndterer skiftende værforhold
Klima- og miljøvennlig utvikling	<ul style="list-style-type: none"> • Ha et generasjonsprinsipp i all utvikling og planlegging

9.3.4 Utfordringer og muligheter i planperioden

Tjenesteområdet er nytt, og stab- og støtte får nye ledere. Funksjonene i tjenesteområdet er kjente kommunale oppgaver, som bl.a. økonomistyring, HR, m.v, men er satt sammen på en mer dynamisk måte. Det er forventninger til at dette både skal føre til en effektiv forvaltning og en tydeliggjøring av

støttefunksjonen inn mot de tjenesteproduserende enhetene i kommunen. De som leverer tjenester nærmest brukerne får et «ressurscenter» som de kan bruke i ulike sammenhenger. Samarbeidet må utvikles slik at stab- og støtte ikke “overtar” oppgaver/ansvar fra de øvrige tjenesteområdene.

Økonomi og virksomhetsstyring – utfordringer og muligheter i planperioden

Kommunens utmeldelse av SIIS/ SIIN vil kreve etablering av en ny innkjøpsstrategi i løpet av første halvår 2023. Etablering av et samarbeid med nærliggende kommuner er i gang med mål om å sammen redusere kostnadene til å ivareta kommunenes avtaleporteføljer. Kommunen vil i innledende fase av et slikt samarbeid ta ansvar for etablering av rutiner og eventuelt avtale om kjøp av ekstern bistand.

Trusselnivået som berører kommunens ansvarsområder, er generelt økende. Erfaring etter pandemien, og den sikkerhetspolitiske situasjonen vi står midt i er et eksempel på at kommunen må være forberedt på det uventede og på langvarige og ressurskrevende hendelser.

Revisjon av egen ROS og oppdaterte beredskapsplaner må prioriteres. Mindre interne øvelser kan gjennomføres innenfor daglig drift, men det er viktig at kommunen også deltar i større øvelser der samspill med relevante beredskapsaktører øves. Kommunene har en svært viktig rolle innenfor totalforsvaret, og Fauske kommune er helt avhengig av et tett samarbeid med Forsvaret, Sivilforsvaret, Politiet, Statsforvalteren og andre kommuner.

Drift av tekniske beredskapsrelaterte løsninger medføre faste kostnader til abonnement og lisenser. Disse er nødvendige for å opprettholde et nødvendig beredskapsnivå, og sikre nødvendige kommunikasjonsmuligheter.

Innovasjon og utvikling – utfordringer og muligheter i planperioden

IT:

Pågående overgang fra drift i egen regi til kjøp av driftstjenester vil fortsette med bakgrunn i endringer i leverandørmarkedet, mangel på spisskompetanse og økende krav til oppetid.

Økt grad av trusler mot interne systemer og sensitiv informasjon vil framover kreve mer fokus og ressurser knyttet til IT-sikkerhet. Både innenfor drift og sikkerhet vil interkommunale samarbeid være viktig for å kunne møte utfordringene.

Kultur:

Ettersom de fleste av kommunens oppgaver innen kulturfeltet ikke er hjemlet i lov, vil det i en tid med presset kommuneøkonomi bety svært stramme rammer. Fauske kommunes kulturbudsjett utgjør i 2022 ca. 1 % av totalt budsjett. Kultursektoren må også, nettopp på grunn av manglende lovverk, framsnakke tjenestene og anskueliggjøre effektene av å bevilge midler. Kommunen skal være med å legge til rette for utøvelse av kulturelle aktiviteter, ofte i samarbeid med den frivillige sektoren. Kultursektorens utfordring er å kunne gi god nok og riktig informasjon til kommunestyret basert på en forståelse av at tjenestene som leveres også har en langsiktig, positiv samfunnsøkonomisk effekt.

Kultur gjennomsyrrer alt vi foretar oss. Kultur er ikke bare lag- og foreningsaktivitet, men like mye hvordan vi som innbyggere ser på vår hjemkommune: bolyst, identitet og tilhørighet. Dette er kulturens

«gull» og sterke argument og som både er den største muligheten og samtidig en utfordring for å bli sett på som en viktig og sentral medspiller for innbyggerne.

NAV – utfordringer og muligheter i planperioden

Arbeidsmarkedet preges nå av svært lav arbeidsledighet, høy sysselsetting og stor mangel på arbeidskraft. Det er imidlertid flere trekk som gjør at vi forventer at arbeidsledigheten etter hvert vil øke nasjonalt. I hvor stor grad arbeidsledigheten i Nordland vil øke er usikkert, men inflasjon forårsaket av økte levekostnader og krigen i Ukraina vil også påvirke lokalt. Rentene er på vei opp, noe som ytterligere øker kostnadsnivået både for husholdninger og virksomheter, og bidrar til å dempe konsum og investeringer.

Budsjettpost for sosialhjelp ser ut til å gå med noe underforbruk i 2022. Selv om det forventes økt behov for sosialhjelp i 2023 vurderes avsatte midler til sosialhjelp som tilstrekkelig. Økonomimelding 1 til neste år er avgjørende for å vurdere innregulering av et eventuelt høyere forbruk.

Bosetting av flyktninger vil bidra til økte sosialhjelpsutbetalinger til denne gruppen. Hvor mye behovet for sosialhjelp vil øke er usikkert, men økningene i budsjett for 2023 er moderat. Å lykkes med inkluderingen av flyktninger i arbeid er avgjørende.

I en periode der det er grunn til å anta at utsatte husholdninger får en mer utfordrende økonomi er barneperspektivet og bekjempelse av barnefattigdom spesielt viktig. Det skal tas særlige hensyn til barns behov i alle vurderinger som omfatter tjenestemottakere. Dette sammen med at barnetrygd ikke lengre er en del av beregningsgrunnlaget for utmåling av sosialhjelp vil føre til at flere kan søke bistand. NAV Indre Salten har prioritert ressurser til gjeldsrådgivning og det forventes at etterspørselen etter disse tjenestene vil øke i 2023.

Selv om arbeidsledigheten kan øke vil det bli gode muligheter for inkludering i arbeidsmarkedet. Mange bedrifter har mulighet til å ansette, men en match mellom arbeidssøker og bedriftens behov for kompetanse er ofte nødvendig.

Bruk av kommunens kvalifiseringsprogram og øvrige virkemidler i NAV står sentralt for å bidra til at kompetansegapet tettes og flere får et stabilt forhold til arbeid. Samarbeid mellom NAV, arbeidsgivere og utdanningsaktører er avgjørende for å lykkes med å redusere utenforskap fra arbeid.

Plan – utfordringer og muligheter i planperioden

Klimakonsekvenser er en stor utfordring i dagens samfunn. Økte klimagassutslipp, mer nedbør og temperaturøkning er utfordringer som også treffer Fauske. Grunnforholdene med leire og myr er en kjent utfordring i Fauske. Framtidens arealplanlegging må ha økt fokus på konsekvenser for overvannshåndtering, skredfare, flora og fauna, temperaturøkninger mm. I arealdelen skal konsekvenser av klimaendringer av planlagt utbygging synliggjøres og drøftes.

Fauske kommune er et knutepunkt både når det gjelder veistruktur, nærhet til Bodø med sin flyplass og kystlinje og E6, samt jernbanen som de siste årene har satset stort på Fauske. Godshåndtering er blitt en stor del av virksomheten. Dette gir mange muligheter for vekst og grunnlaget for god kommunikasjon. For å kunne oppnå dette må det i kommuneplanens arealdel legges inn nye bærekraftig industri- og boligarealer som kan gi nyetablering og befolkningsvekst. Da er det også viktig at man etablerer gode

bomiljøer som gir høy livskvalitet og god helse. Dette gir gode muligheter for videre vekst for Fauske kommune.

Ivaretagelse av kulturlandskap og jordvern gjennom arealplanlegging og tilrettelegging for landbruk, må stå sentralt i videre arbeid. Landbruk/primærnæring utgjør en betydelig andel i kommunen og i Saltenregion. I jordbruksområdene er det verdifulle kulturlandskap og gårdsbebyggelse. Produktive landbruksareal (skog/jord) utgjør store areal i kommunen og betyr mye for landskapet, opplevelsesverdien og som næring. Den største utfordringen i forhold til opprettholdelse av kulturlandskapet er å gå inn for en aktiv landbruksdrift med beitedyr, rydding og slått. I tillegg er det også to reindriftsdistrikter som har behov for arealer både til sommer- og vinterbeite og flyttleie som skal hensyntas. Utfordringen er å få til et godt samarbeid mellom landbruk, reindrift, annen næringsutvikling og fremtidig boligbygging. Per i dag er det dette en utfordring i arealplansammenheng.

Tekniske tjenester og eiendom – Utfordringer og muligheter i planperioden

Tekniske tjenester og eiendom ser det utfordrende å ivareta verdibevarende vedlikehold av kommunal bygningsmasse i økonomiplanperioden. Utfordringene baserer seg både på budsjetterte vedlikeholdsmidler og ressurser tilgjengelig internt for utførelse. Når man ser utviklingen over tid, har rehabiliterings- og nybyggkostnader økt, og i tråd med nye og strengere krav til byggekvalitet, er det dyrt å måtte satse på rehabilitering eller nybygg i stedet for et planmessig og godt vedlikehold. Kommunens ambisjon om å ha en tilfredsstillende tilstand på byggene, vil i første rekke basere seg på investeringsmidler til totalrehabilitering der oppgradering skjer, da det i praksis ikke er tilgjengelige vedlikeholdsmidler til annet en strengt nødvendig brannslukking.

Det å ha et forsvarlig vedlikeholds nivå er viktig, og sett ut fra kommunens økonomi er det nødvendig å kunne holde byggene i så god stand at funksjon og verdi ikke forringes. Lav vedlikeholdsgrad vil gjøre seg gjeldende og eskalere forfall, og dermed vil det også medgå økte driftsutgifter.

Parkeringsavdelingen har fått utvidet kontrollområder, herunder utvidelser av sentrumparkering samt utfartsområder. Behovet for tjenestebil er stort for å ivareta avdelingens oppgaver. Det er lagt inn som investeringstiltak til budsjett 2023.

Avdeling boligkontor ser utfordringer med å ikke ha tilgjengelig enkeltstående småhus, for å ivareta et stadig voksende behov.

Renholdsavdelingen har de siste 3 årene redusert med stillinger på 3,5 årsverk. Det har medført ekstra sårbarhet ved sykefravær og det har blitt merforbruk på å ta inn vikarer og kjøpte renholdstjenester.

Lønns- og prisstigningen har vært unormalt høy det siste året og enheten har ikke full oversikt over hvor mye det påvirke regnskapet for 2023.

Enheten har fått tildelt flere nye ansvarsområder, blant annet folkebadet, som blir implementert i 2023. Omfanget av dette er ikke kjent siden det ikke tidligere har vært underlagt enheten.

Teknisk driftsbygg/blålysbygg vil være ferdigstilt i månedsskifte april/mai. Det vil gi muligheter for bedre samhandling og effektivisering.

Enheten har tilsatt en ressurs som skal bidra med å oppdatere vedlikeholdsplaner og registrere tilstand på formålsbygg og kommunale boliger. Det vil bidra til å ha planmessig bruk av vedlikeholdsmidler. Oppdatering og oversikt over nødvendige rammeavtaler for enheten, vil gi mer forutsigbarhet på kostnader for service/reparasjoner av blant annet tekniske anlegg.

Det er tilsatt en ressurs med mekanisk bakgrunn, som kan bidra til mindre innleie og kostnadsreduksjoner på reparasjoner av tekniske anlegg.

Enheten har også satt fokus på internkontroll, det vil gi bedre oversikter og kontroll.

VVA – utfordringer og muligheter i planperioden

Driften av kommunale veier er i stor grad avhengig av hvordan vinteren forløper seg med hensyn til hvor krevende værforholdene er. Utgifter forbundet med vintervedlikehold styrer dermed i stor grad aktivitetsnivået for sommervedlikeholdet. For å nå målet med å levere et regnskap i balanse, må det årlig iverksettes harde sparetiltak gjennom sommerhalvåret.

Kommunen har bygd nye boligområder samt næringsareal i de seneste årene. Disse etableringene har medført at kommunale veinettet og parkeringsplasser gradvis blitt utvidet uten at driftsbudsjettet er økt. Gjennom de siste ti til femten år har kommunen investert betydelige midler til opprusting av spesielt grusveier og ny asfaltering. Driftsbudsjettet tillater ikke at verdien av tidligere investeringer innenfor veiområdet blir ivaretatt tilstrekkelig. På grunn av stramt driftsbudsjett tillates derfor kun "brannslukking" av akutte skader som kan oppstå under vårløsning og ved store nedbørsmengder. I en årrekke år har driftsbudsjettet vært for lavt i forhold til hva som kreves for å opprettholde en god veistandard. Dette medfører at etterslepet av sommervedlikehold økes gradvis år for år. For å ivareta tidligere investeringer er behovet stort mht. ny asfaltering, reasfaltering og oppgradering av nedslitte grusveier. Enheten har på sikt et ønske om at alle kommunale veier skal være med fast dekke.

Kommunen drifter ca. 2000 gatelys. Herav er det ca. 350 gatelys som ikke har LED-belysning. LED-lys er ca. 50 % mindre energikrevende og har vesentlig lengre levetid enn gamle gatelys. Det vil derfor på sikt være lønnsomt å fullføre utskiftingsprogrammet.

Mange av de gamle gatelysene er tremaster med strømtilførsel via luftstrekk. Mange av tremasterne er gamle og i dårlig forfatning. Etter endt utskifting av armaturer til LED vil det på sikt være nødvendig å prioritere utskifting av alle gatelys med trestolper, samt bytte ut luftspenn til jordkabel.

9.3.5 Innarbeidede driftstiltak stab- og støttetjenester

Tabell 30 – Innarbeidede driftstiltak Stab og støttefunksjoner

Stab og støttefunksjoner	Effekt 2023	Effekt 2024	Effekt 2025	Effekt 2026
Tekniske tjenester og eiendom				
1838 Eiendom - Valnesfjord - Renhold - Ny ressursfordeling	- 219 750	- 219 750	- 219 750	- 219 750
1839 Eiendom - Sentrumparkering - Nye alternativer - Periodekort	- 50 000	- 50 000	- 50 000	- 50 000
1840 Eiendom - Sentrumparkering - Lørdagsparkering	- 350 000	- 350 000	- 350 000	- 350 000
1841 Eiendom - Beplantning - Redusering	- 150 000	- 150 000	- 150 000	- 150 000
1975 Eiendom - Sentrumparkering - Utvidelse Fauske idrettshall	30 000	- 24 000	- 24 000	- 24 000
1984 Eiendom - Drift/vedlikehold - Reduserte driftskostnader ved kjøp av elektrisk varebil	- 15 000	- 15 000	- 15 000	- 15 000
1960 Tekniske tjenester - Sivilforsvaret - Oppsigelse av leieforhold	-	-	-	-
Tekniske tjenester og eiendom - Sum driftstiltak	- 754 750	- 808 750	- 808 750	- 808 750
Innovasjon og utvikling				
1967 Fauske kommune - IT - Endret telefonpolicy	- 200 000	- 200 000	- 200 000	- 200 000
1806 Kultur og idrett - FK Sprint - Overgang fra driftstilskudd til betaling for faktisk bruk	-	- 290 000	- 290 000	- 290 000
1871 Kultur og idrett - Idrettsanlegg - Barn og unges bruk - Endret subsidiering	- 400 000	- 400 000	- 400 000	- 400 000
1872 Kultur og idrett - Sulitjelma Folkets hus - Opphør av driftstilskudd	- 50 000	- 50 000	- 50 000	- 50 000
1878 Kultur og idrett - Sjønstå gård - Avvikle tilskudd og innlede samarbeid med Nordlandsm	10 000	- 10 000	- 10 000	- 10 000
1904 Kultur og idrett - Ungdommens hus - Avklare leieforhold og/eller flytte til egne lokaler	200 000	200 000	200 000	200 000
1929 Kultur og idrett - Valnesfjord skytterlag - Økonomisk kompensasjon	800 000	-	-	-
1983 Kultur - Frivilligsentralen - Endring i forskrift om tilskudd	180 000	180 000	180 000	180 000
Innovasjon og utvikling - Sum driftstiltak	520 000	- 570 000	- 570 000	- 570 000
Økonomi og virksomhetsstyring				
1850 Fauske kommune - Biler - Ny ordning for innkjøp og drift	- 200 000	-	-	-
1884 Fauske kommune - Administrative tjenester - Samlokalisering administrasjonsbygget	- 50 000	- 100 000	- 100 000	- 100 000
1890 Fauske kommune - Fjerne fridag og redusert arbeidstid i romjul for dagtidsansatte	-	-	-	-
1924 Fauske kommune - Endring anskaffelser - Gjenbruk, ombruk og brukt på områder det er	-	-	-	-
1971 Fauske kommune - Sommerjobb for skoleungdom - Midlertidig reduksjon	- 50 000	- 50 000	- 50 000	- 50 000
Økonomi og virksomhetsstyring - Sum driftstiltak	- 300 000	- 150 000	- 150 000	- 150 000
Plan og næring				
1812 Plan - Utmarkskommunenenes Sammenslutning - Midlertidig utmelding	- 56 500	- 56 500	- 56 500	- 56 500
1836 Plan - Samfunnsplanlegger - 50% stilling holdes vakant	- 297 818	- 297 818	- 297 818	- 297 818
1911 Plan - Folkehelserådgiver - Avvikle stilling	- 343 690	- 343 690	- 343 690	- 343 690
1949 Plan - Matrikkel - Etterregistrering av tiltak	- 50 000	- 50 000	- 100 000	- 150 000
Plan og næring - Sum driftstiltak	- 748 008	- 748 008	- 798 008	- 848 008
NAV Indre Salten				
1847 NAV - Siso Vekst - Redusert nivå på medfinansiering	- 240 000	-	-	-
1861 NAV - Vertskommunesamarbeid - Korrigert medfinansiering deltakerkommuner	- 134 000	- 138 000	- 142 000	- 148 000
1862 NAV - Vertskommunesamarbeid - Kompensasjon for skjev bemanningsnorm	- 100 000	- 106 000	- 112 000	- 118 000
1966 NAV - Sosialhjelp - Økt behov til flyktninger	400 000	400 000	400 000	350 000
NAV Indre Salten - Sum driftstiltak	- 74 000	156 000	146 000	84 000
VVA				
1835 VVA - Lager - Leieavtale sies opp	- 33 000	- 66 000	- 66 000	- 66 000
1939 VVA - Kommunale grusveier - Redusert støvdependende tiltak	- 288 000	- 288 000	- 288 000	- 288 000
1945 VVA - Kommunale veier - Redusert feiing av strøsand	- 50 000	- 50 000	- 50 000	- 50 000
1946 VVA - Kommunale veier - Gatelys - Redusert drift og vedlikehold	- 129 000	- 129 000	- 129 000	- 129 000
VVA - Sum driftstiltak	- 500 000	- 533 000	- 533 000	- 533 000
Stab og støttefunksjoner - Sum driftstiltak	- 1 856 758	- 2 653 758	- 2 713 758	- 2 825 758

9.3.6 Utredninger i planperioden

- Tiltak 1850 - Fauske kommune - Biler - Ny ordning for innkjøp og drift
- Tiltak 1924 - Fauske kommune - Endring anskaffelser - Gjenbruk, ombruk og brukt på områder det er mulig

10. Investeringer

10.1 Ordinære investeringer

Tabell 31 – Investeringer 2023–2026 (i kr)

Prosjekt/område	Tidligere bevilget	2023	2024	2025	2026
Blålys - 22/1005 - Teknisk driftsbygg og Blålysbygg eksklusive andel VA	138 900 000				
Blålys - 22/1005 - Kommunal infrastruktur, bl.a rundkjøring Terminalveien	49 000 000				
Velferdsteknologi / Infrastruktur mobil omsorg	11 500 000		1 500 000	1 500 000	1 500 000
Riving/sanering gamle bygninger Helsetunet	12 200 000				
Utvikling næringsareal	2 000 000				
Rassikring Farvikbekken eksklusive VA	11 700 000				
IT-utstyr	9 150 000		2 000 000	2 000 000	2 000 000
Investering veier	7 000 000				
Grunnundersøkelser m.m. Fauske sentrum	3 900 000				
Relokalisering storkjøkkendrift, Helsetunet	1 000 000				
Garasje i Sulitjelma til brøyteutstyr	500 000				
Diverse planarbeid	625 000				
Sikring bygg Sulitjelma	2 000 000				
1893 - Helse - Legevakt Blålysbygg - Kjøp av inventar		300 000			
1950 - Eiendom - Renhold - Kjøp av elektrisk varebil*		180 000			
1980 - Tjenestebil parkering		400 000			
1453 - Eiendom - Drift/vedlikehold - Kjøp av elektrisk varebil		500 000			
1985 - Trafikksikkerhetstiltak 2023 - Stille egenkapital fylkesmidler - Nytt fortau Erikstadveien		600 000			
1854 - Innkjøp av Chromebook		525 000			
1982 - Tilrettelegging skole		400 000			
Sum ekskl. VA (inkl. mva.)	249 475 000	2 905 000	3 500 000	3 500 000	3 500 000
Mva. kompensasjon	-49 895 000	-581 000	-700 000	-700 000	-700 000
Blålys - 22/1005 - Omdisponering prosjektreserver Løkåsen Boligfelt	-7 200 000				
Blålys - 22/1005 - Salg tomter i tilknytning til Blålysbygg / finansiere kommunal infrastruktur	-49 000 000				
Blålys - 22/1005 - Salg brannomt, og andre eiendommer	-49 800 000				
Blålys - 22/1005 - Selvkost VA	-57 100 000				
Nye lån ekskl. VA		2 324 000	2 800 000	2 800 000	2 800 000
Vann årlig investering		6 500 000	7 000 000	7 000 000	7 000 000
Avløp årlig investering		3 500 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Nytt silanlegg Erikstad	88 000 000				
Blålys - 22/1005 Selvkost VA	57 100 000				
Nye lån VA		10 000 000	10 000 000	10 000 000	10 000 000
Nye formidlingslån Husbanken		40 000 000	40 000 000	40 000 000	40 000 000
Sum nye lån		52 324 000	52 800 000	52 800 000	52 800 000
Egenkapitaltilskudd KLP		2 500 000	2 500 000	2 500 000	2 500 000
Annen finansiering (salg eiendom)		-2 500 000	-2 500 000	-2 500 000	-2 500 000

10.2 Om investeringsprosjektene

10.2.1 Investeringer som foreslås finansiert i 2023

Alle investeringer som foreslås finansiert i 2023 skal bidra til reduserte driftskostnader for Fauske kommune.

Tiltakskort 1893 - Helse - Legevakt Blålysbygg - Kjøp av inventar:

Indre Salten legevakt har pr i dag ikke eget utstyr til å innrede nye lokaler i Blålysbygget. Alt utstyr som brukes i dag tilhører Fauske legesenter.

Tiltakskort 1950 - Eiendom - Renhold - Kjøp av elektrisk varebil:

For å gjennomføre reduksjon av stillinger ved renholdsavdelingen er det behov for å kjøpe en elektrisk varebil da gangavstanden mellom byggene blir for stor og det går unødvendig tid. Det vil ikke la seg gjøre med reduksjonen uten at det kjøpes en bil (elektrisk) for å komme seg mellom bygg i Valnesfjord.

Tiltakskortet må sees i sammenheng med tiltakskort 1838.

Tiltakskort 1980- Tjenestebil parkering:

Det er behov for å anskaffe en bil for å ivareta kontroll av parkeringsområdene til Fauske kommune. Vi har de 2 siste årene utvidet parkeringsområdene og har også foreslått videre utvidelse. Utfartsområdene er langt unna sentrum og det vil være behov for en liten bil med 4wd fremover for å ha kapasitet til å utøve forsvarlig kontroll av områdene. Parkering har frem til nå brukt en stasjonsvogn av typen passat som også har vært brukt av andre i administrasjonen. Bilen er uegnet, og det er problemer med at det kommer vann inn i kupe når det regner. Denne bilen vil bli solgt, eller kondemnert i løpet av året. Foreslått finansiert gjennom salg av kommunal bolig.

Tiltakskort 1453 - Eiendom - Drift/vedlikehold - Kjøp av elektrisk varebil vaktmester:

Fauske kommunale eiendommer har redusert antall biler de siste 3 årene. Det er nå et ønske å kjøpe en ny bil for å ivareta forsvarlig drift av kommunal bygningsmasse, anslag utgift NOK 480 000,-. I tråd med tiden og ønske om å delta i et grønt skifte er det ønske om en elektrisk varebil. Fauske kommunale eiendommer har vist evne til å beholde driftsbiler lenge med godt vedlikehold i egenregi og har dermed ikke så store utgifter på eide biler. Dette tilsier at utgift ved å eie blir lavere enn ved å lease. Videreføres til budsjett 2023, behov for finansiering er NOK 500 000,- og finansieres gjennom salg av kommunal bolig.

Tiltakskort 1984 - Trafikksikkerhetstiltak 2023 - Nytt fortau Erikstadveien:

Fauske kommune har tidligere fått trafikksikkerhetsmidler NFTU for regulering, prosjektering og etablering av fase 1 av fortau langs Erikstadveien og fram til Badestrandveien. Første byggetrinn fra Helskarveien til Solvollveien er igangsatt og vil ferdigstilles i 2022. Fase 2 fra Solvollveien mot Badestrandveien er kostnadsberegnet til kr. 3 MNOK herav kr. 0,6 MNOK som dekkes av kommunal egenandel. Planutvalget har i sak 22/445 vedtatt at det skal søkes om fylkeskommunale trafikksikkerhetsmidler på kr. 2,4 MNOK for videreføring av fortau mot Badestrandveien.

Tiltakskort 1854 - Innkjøp av Chromebook:

Chromebook har flere fordeler sammenlignet med Windows og IOS som skolene i dag bruker. Brukervennligheten for elever og ansatte er god. Maskinene er raske å starte og tåler det som kan

omtales som "hard" bruk. Konvertering av Chromebook til dagens maskinpark vil bidra til gjenbruk og være et ledd i en bærekraftig utvikling. Den økonomiske besparelsen ved overgang til Chromebook er beregnet til ca 50 % - 60 %

Tiltakskort 1982 – Tilrettelegging skole:

Finneid skole har behov for bygningsmessige tilpasninger for å ivareta bevegelse- og synshemming. Det er behov for oppbevaringsplass og lademuligheter. Det er estimert NOK 400 000,- for å gjøre nødvendige tilpasninger.

10.2.2 Investeringer som er finansiert tidligere år

Nedenfor følger en kort beskrivelse av pågående investeringsprosjekter som videreføres med investeringsmidler bevilget tidligere år. Lånemidlene foreslås videreført til 2023.

Blålysbygget: Blålysbygget har blitt en del forsinket i forhold til setningsforløpet i byggetomt. Oppstart bygg var avhengig av at setningene som forbelastningen skulle ivareta, kom innom de forutsetninger som ligger til grunn for geoteknisk vurdering. Ny finansiering vedtatt i K-sak 49/22, Planlagt ferdigstillelse i månedsskifte april/mai 2023.

Velferdsteknologi: Det ble satt av midler til finansiering av overvåkning og trygghetsskapende løsninger ved Helsetunene og hjemmebaserte tjenester. Investering i velferdsteknologi vil bidra til å redusere det økte behovet på bemanningssiden i noen grad. Investeringsbehovet inkluderer pasientvarslingsanlegg, personalalarmer, bevegelsessensorer og fall-alarm samt videreføring av utrulling elektroniske låser og innkjøp av trygghetsalarmer. Prosjektet er i regi av Helse og omsorg, tjenesteområdet Eiendom, plan og samfunnsutvikling bistår med byggeteknisk kompetanse. Varsling er så langt installert på HT1 og HT2, vil være i drift i løpet av 2022. Konkurransen kjørt på trygghetsalarmer og nytt responscenter. Er i prosess med ny avtale. Prosjektet løper videre, men det avsettes ikke til lånefinansiering i 2023 da det har ubrukte lånemidler.

Riving/sanering av gammel bygningsmasse på Helsetunet: Det gjenstår fremdeles Paviljong 5, 7 og 9 ved Helsetunet. Disse er i utgangspunktet foreslått revet for å gi plass til omsorgsboliger. Sistnevnte prosjekt har kommet inn i en fase der man skal se i et videre perspektiv i forhold til å analysere nærmere det konkrete behov for omsorgsbolig. Dette kan medføre en endring i forhold til hva kommunen må rive av disse paviljongene. Status ved utgangen av 2022 er at bruken av paviljongene må vurderes på nytt etter vedtatt helhetlig gjennomgang av bygningsmassen ved Helsetunet.

Utvikling næringsareal: Det har vært jobbet mye med etablering av nytt og attraktivt næringsareal over flere år. Noe er ferdig regulert, mens mye areal er under regulering. Reguleringsformål har vært fra detalj-/volumhandel til industriformål. Fauskes beliggenhet gjør at kommunen er attraktiv for etablering, og det er derfor viktig å ha tilgjengelige næringsareal. Noe av kostnadene tas over eget budsjett. Plan/utvikling jobber pr. Dato med regulering av Farviksmyra, dette gjøres i egen regi, men KU og grunnundersøkelser kjøpes. Reindrifta har ikke svarer på vår henvendelse, slik at planarbeidet har stoppet opp.

Rassikring Farvikbekken ved Vestmyra skole: Prosjektet har gått over flere år og har vært svært utfordrende å finne riktig løsning for å sikre både områdestabilitet mot Vestmyra skole, og samtidig finne en god sikring mot bebyggelse i Kirkeveien. Utførelsen ble igangsatt i august og forventes ferdig i desember 2022. Utskiftning av gammelt hoved avløp blir utført parallelt i prosjektet. Det er ingenting i dag som tyder på at den totale rammen ikke er tilstrekkelig.

IT-utstyr:

Av disponibelt investeringsbudsjett etter 2022, er bare en liten del av investeringene gjennomført. Allerede avsatte investeringsmidler er tilstrekkelig for å sikre nødvendig kvalitet i nettverk og serverpark for å opprettholde forsvarlig drift i Fauske kommune i 2023. Til tross for en gradvis overgang til kjøp av driftstjenester for de mest kritiske systemer, og flytting av IT-tjenester i skyen, vil det være behov for videre investeringer for de tjenester som fortsatt vil driftes lokalt. Disse vil komme i 2023 og videre utover i langtidsplanperioden.

Investering kommunale vegger: Det er tidligere vedtatt 1,5 MNOK til Moen bru som er i svært dårlig forfatning. Saken ligger hos Plan/utvikling til behandling. Det er gitt tillatelse fra vei eier til å igangsette regulering av ny avkjørsel. Den nye avkjørselen bli nærmere Sulitjelma slik at man unngår bygging av ny bru.

Grunnundersøkelser Fauske med omegn: Det er avsatt midler til grunnundersøkelser i forhold til kvikkleireproblematikk. Det er utarbeidet en god oversikt over behov for grunnboring. Det har vært avholdt møte med NVE i 2022, og de kan evt. bidra med penger til kartlegging av områder i sentrum, samt langs strandkant og sjø i sentrum, men egenandel må påregnes. I løpet av året er utført grunnundersøkelser i Sjøgata ved Brannstasjon, Stranda og Farviksmyra. Dekning av kostnadene til er tatt fra tidligere års opptak av lånemidler; kst. saksnr. 011/22. Kostnadsramme NOK 1 150 000,-

Relokalisering av storkjøkkendrift: Husleieavtalen der storkjøkkenet er lokalisert i dag går ut 31.12.2024. Statlige føringer gir incentivmidler til å relokalisering storkjøkkenet i institusjon. Sett ut fra vedtak om å gå fra leid til eid samt at det vil gi økonomiske fordeler samt bedre synergi i tjenesten. Det er avsatt midler til prosjektering av tiltaket i langtidsplanen. Gjennomføring av konkurranse for prosjektledelse blir gjennomført 2022, Kartlegging og beskrivelse med kalkyler for relokalisering av storkjøkken inn i Helsetunet blir gjennomført første kvartal 2023.

Etablering av garasje i Sulitjelma: I forbindelse med at Sagatun ble solgt ble garasjen også med i salget. Det er vedtatt å bygge ny garasje for brøyteutstyret som skal finansieres delvis med salgssum, samt vedtatte midler. Midlene videreføres til budsjett 2023, da det på grunn av ressursutfordringer ikke ble gjennomført i 2022

Diverse planarbeid: Saken gjelder bussholdeplass i sentrum. Nordland fylkeskommune har overført saken til Statens vegvesen. Plan/utvikling har vært i kontakt med saksbehandler hos Statens vegvesen, og de vil innkalle til møte ang. videre fremdrift og tanker på hvordan de tenker å løse dette.

Sanering og sikring av industribygg i Sulitjelma: Prosjektet er omtalt tidligere, og det har vært gjennomført en tilstandsrapport for å få oversikt over skadesituasjonen og utbedringer som må gjøres. Det er ikke innhentet anbud på kostnadene i forbindelse med riving av bygningsmassen. På Sandenes industriområde hvor Flotasjon og Kissiloen står er leid ut Nye Sulitjelma Gruver som også opsjon på kjøp av anlegget.

10.3 Investeringer VA-området

Tilstanden til VA-systemet i Fauske kommune er i bedring siden det er gjort et godt arbeid over mange år, samt at det har vært vilje til å satse på utskifting av gamle vann- og avløpsledninger i kommunen.

Følgende investeringer foreslås på selvkostområde VA i 2023, totalt 10 MNOK ekskl. mva.

- Utskifting hovedvannledning Sjøgata
- Utskifting hovedvannledning Møllneveien - Farvikveien.
- Utskifting hovedvannledning Leitebakken
- Utskifting hoved avløp Sjøgata
- Utskifting gamle vannkummer for å effektivisere rengjøring.

Alle investeringer for VA-området beskrives i tiltakskort 1986.

10.4 Egenkapitaltilskudd KLP

Medlemmer i KLP plikter å betale egenkapitaltilskudd i den utstrekning det er nødvendig for å gi selskapet tilfredsstillende soliditet. Tilskuddet fastsettes i forhold til premien og beregnes av KLPs styre for det enkelte kalenderår.

Egenkapitalinnskuddet skal føres i investeringsregnskapet som kjøp av andeler og kan ikke lånefinansieres. I økonomiplanperioden foreslås egenkapitaltilskuddet finansiert med salg av næringseiendom. Egenkapitalinnskuddet har de siste årene ligget på rundt 2,3-2,6 MNOK. For 2023 er egenkapitaltilskuddet budsjettert med 2,5 MNOK, jf. tabell 26 ovenfor.

10.5 Husbankens videreformidlingslån

Låneopptak til startlån gjennom Husbanken skal føres i investeringsbudsjettet. Denne ordningen er i hovedsak selvfinansierende, og medfører ingen utgifter eller inntekter til kommunen da utgiftene dekkes av låntakerne. Fauske kommune har administrative kostnader i forbindelse med forvaltningen av ordningen.

Det er stor pågang etter startlån. Rammen for 2023 foreslås videreført på samme nivå som budsjett 2022. Dersom kommunen mottar mer i avdrag på utlån enn betalte avdrag til Husbanken, settes differansen av til videre utlån påfølgende år. Ekstraordinære innbetalinger kan kommunen benytte til nytt utlån eller til nedbetaling av gjeld i Husbanken.

Figur 30 – Husbankens videreformidlingslån (i kr)

	Økonomiplan				
	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2022
Utlån	40 000 000	40 000 000	40 000 000	40 000 000	40 000 000
Bruk av lån	- 40 000 000	- 40 000 000	- 40 000 000	- 40 000 000	- 40 000 000
Avdrag på lån	6 000 000	6 500 000	7 000 000	7 700 000	5 400 000
Mottatte avdrag på utlån	- 6 000 000	- 6 500 000	- 7 000 000	- 7 700 000	- 5 400 000
Netto	0	0	0	0	0

Kommunen budsjetterer i tillegg 1,5 MNOK til etableringstilskudd. Dette var tidligere finansiert av Husbanken, men er fra 2020 et kommunalt ansvar.

11. Vedlegg

Vedlegg 1 – Betalingsregulativ

Vedlegg 2 – Innarbeidede driftstiltak

12. Tabeller og figurer

Tabell 1 – Netto driftsresultat og akkumulert merforbruk/disposisjonsfond 2021-2040	11
Tabell 2 - Tiltak på tjenesteområdene.....	11
Tabell 3 – Økonomisk oversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-6.....	13
Tabell 4 – Bevilgningsoversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-4 første ledd	14
Tabell 5– Bevilgningsoversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-4 andre ledd	15
Tabell 6 – Bevilgningsoversikt investering etter budsjett og regnskapsforskriften § 5-5 første ledd.....	17
Tabell 7 – Rammetilskudd og skatt 2023	22
Tabell 8 – Kraftinntekter 2023.....	23
Tabell 9 – Eiendomsskatt 2022.....	24
Tabell 10 – Finansielle måltall	28
Tabell 11 – Utvikling resultat.....	29
Tabell 12 – Akkumulert mer-/mindreforbruk	29
Tabell 13 – Oversikt gjeld	29
Tabell 14 - Renteutvikling på lån til investeringer	31
Tabell 15 – Bundne og ubundne fond	33
Tabell 16 – Forslag til bevilgninger over næringsfondet i 2023	43
Tabell 17 – Tiltak innarbeidet i kommunedirektørens forslag til budsjett 2023 og økonomiplan 2023-2026	49
Tabell 18 - Ansatte og pensjonsmuligheter.....	52
Tabell 19 - Langtidsfravær	52
Tabell 20 - Sykefravær per 3. kvartal.....	53
Tabell 21 - Hovedtall for Oppvekst og opplæring	57
Tabell 22 - Elevtall og ledig kapasitet i grunnskolene	61
Tabell 23 – Innarbeidede driftstiltak Oppvekst og opplæring.....	62
Tabell 24 - Organisasjonsstruktur i Helse og omsorg	64
Tabell 25 - Hovedtall for Helse og omsorg	64
Tabell 26 - Utvalgte mål for Helse og omsorg	65
Tabell 27 – Innarbeidede driftstiltak Helse og omsorg	70
Tabell 28 - Hovedtall for stab og støttefunksjoner	72
Tabell 29 – Utvalgte mål for stab og støttefunksjoner.....	72
Tabell 30 – Innarbeidede driftstiltak Stab og støttefunksjoner	77
Tabell 31 – Investeringer 2023–2026 (i kr).....	78
Figur 1 – Tiltaksplan i ROBEK justert for budsjett 2023	9
Figur 2 – KØB-modellen «Kommunaløkonomisk bærekraft» for Fauske kommune (kilde: M. A. Damsgård)	27
Figur 3 – Finansutgifter per 2. tertial 2017-2022	30
Figur 4 - Utvikling i vektet gjennomsnittlig rente på lån til investeringer	31
Figur 5 – Fordeling fast og flytende rente	32
Figur 6 – Utvikling likviditet per oktober 2022.....	33
Figur 7 – Ulike scenarier for befolkningsframskrivinger i Fauske for perioden 2022 – 2042 (kilde: SSB)...	34

Figur 8 - Hovedalternativet for befolkningsframskriving for Fauske kommune (kilde: SSB)	35
Figur 9 – Forventet gjenstående levetid for kvinner og menn født i 2022, Fauske og Norge (kilde: SSB)..	35
Figur 10 – Typer av husholdninger i Fauske (Kilde: SSB)	36
Figur 11 - Endret utgiftsbehov som følger av demografisk utvikling (kilde: KS)	37
Figur 12 – Andel sysselsatte kvinner og menn, Norge og Fauske, kilde SSB	38
Figur 13 – Antall sysselsatte med bosted/arbeidssted på Fauske (kilde: SSB).....	39
Figur 14 – Oversikt over hva kommunens innbyggere jobbet med i 2020 (kilde: SSB)	39
Figur 15 - Andel uføretrygdede (kilde: SSB)	40
Figur 16 – Illustrasjon av tid og oppdrag i daglig drift og i pågående omstilling.....	44
Figur 17 – Framstilling av det kommunale styringssystemet	47
Figur 18 - Innsatsområder i kommuneplanens samfunnsdel.....	48
Figur 19 - Organisasjonsstruktur 2022	54
Figur 20 – Organisasjonskart Fauske kommune fra januar 2023	55
Figur 21 – Oversikt over organisasjonen per 1. januar 2023	56
Figur 22 - Utvalgte mål for Oppvekst og opplæring	57
Figur 23 - Befolkningsprognose elevtall (kilde: Framsikt)	59
Figur 24 - Andel barn i kommunale barnehager som mottar spesialpedagogisk hjelp (kilde: Framsikt)....	60
Figur 25 - Netto driftsutgifter til grunnskole per elev (kilde: Framsikt)	61
Figur 26 - Oversikt over organisasjonen per 1. januar 2023	63
Figur 27 - Netto driftsutgifter til pleie og omsorg per innbygger i 2021 (kilde: Framsikt).....	67
Figur 28- Netto driftsutgifter per innbygger til diagnose, behandling og re-/habilitering (kilde: Framsikt)68	
Figur 29 – Oversikt over organisasjonen per 1. januar 2023	71
Figur 30 – Husbankens viderefremidlingslån (i kr).....	83